

4.2.2. De la ciutat de baixa comunicació al procés d'aculturació

Seguint la terminologia de Friedman (7), la ciutat se'ns presenta constituïda com una "ciutat privada", en la qual una persona només arriba a relacionar-se o a estar interrelacionada amb 125.000 persones, en diferents graus:

- a) la gent amb què ens relacionem habitualment, amb què parlem i som capaços d'establir diàlegs, de passar hores conjuntament, etc. no passa d'un centenar de persones.
 - b) gent que es coneix i pot identificar-se (unes 2.000 o 3.000).
 - c) gent que no es coneix però amb la qual han d'establir-se relacions forçoses i que imposen limitacions a la nostra activitat urbana (per ex., si el bus és ple, impossibilitaran de saure)
 - d) persones que no es coneixen i amb les quals no s'establiran més que relacions de dependència, que si deixessin de fer les seves activitats ens afectarien (tècnics del metro, serveis públics)
- Tot plegat, d'aquestes només unes 100.000 ens afectarien directament.

El fet de viure en ciutats de milions d'habitants no implica, doncs, unes relacions més grans, sinó en diversos graus amb un nombre limitat de persones. Aquestes relacions podríem anomenar-les com un conglomerat o ciutat de "baixa comunicació" amb la juxtaposició de diversos grups. La societat se'ns presenta així com un procés d'interacció múltiple de diversos individus (8). Però més que viure en una gran ciutat, vivim en una "ciutat privada", aquella realitat i identificació de l'espai que constituïm a partir de la nostra activitat quotidiana (9). Llavors, com es produeix el procés d'aculturació dels individus que van integrant-se (els infants i els joves) en aquesta realitat social?

L'aculturació, en les societats complexes, es produeix per l'acció combinada de mass media i relacions grupals i quasi-grupals, però no tots tenim consciència d'aquesta realitat. Quan preguntem als joves de Barcelona que se situïn entre dues posicions pel que fa a la recepció de la informació, la majoria tendeixen a considerar que la major part de la informació l'han rebuda a partir dels mass media i dels materials impressos o visuals, més que no pas a partir dels amics o coneguts. Els presentàvem aquests dos prototipus (10):

Joan: Per estar ben informat, llegeixo tots els fulls informatius del barri, els plafons de propaganda ciutadana i els "pirulís" al carrer, escolto la ràdio i la TV o llegeixo els diaris i revistes per a joves.

Toni: Per estar ben informat, compto sempre amb els amics o coneguts que saben de què va. Jo m'informo per mitjà d'ells, ja siguin amics o coneguts d'estudis, de treball, de relació, del barri, etc.

La majoria dels enquestats declara ser com en Joan o assemblar-s'hi més (52'6%), mentre que només un 24% declara ser com en Toni o assemblar-s'hi més, i un 23'1% creu que està a mig camí. Tanmateix, no pot amagar-se una diversitat d'actituds que s'accentua entre els joves de més edat de la mostra (22-24 anys).

Tanmateix, la pregunta feia referència al terme "informació", més que no pas al procés d'aculturació o de socialització. Ambdós processos no sempre són paral·lels i, d'altra banda, la pregunta fa referència al reconeixement d'una opinió, més que a una anàlisi de la realitat. Aquesta constatació reforçaria una primera apreciació sobre la qual més endavant insistirem: en general, els joves creuen que estan més condicionats pels mass media del que en realitat ho estan. En realitat, l'oferta cultural o de possibilitats és tan àmplia en un gran ciutat, que només som capaços d'introduir-ne una petita part en la nostra memòria personal. Llavors l'oferiment d'activitats arriba més mitjançant xarxes de comunicació brupals que no pas per la difusió publicitària de les activitats. Quan es discutia aquest tema entre els alumnes d'un grup de 3er de BUP del Besòs, les seves respostes eren ben explícites:

"Ellos se informan a través de los carteles, los acostumbran a leer, pero hay personas que no lo hacen porque no les interesan las actividades y entonces no las leen. También se informa mediante la prensa, la radio, la TVm influye mucho la publicidad. Hay actividades que no son objeto de tanta propaganda, que son para minorías, y entonces tienes que ir tu a buscar la información. También siempre hay alguna persona en el grupo que se interesa más por un tipo de actividades que el resto del grupo y entonces acostumbra a saberlo." (11)

Ara bé, queda ben clara aquesta incidència grupal i de determinats individus del grup, sobretot, en la transmissió de les informacions però encara ens cal definir com es produeix el procés d'aculturació. Aquest procés, entenem, és conseqüència d'una multiplicitat

de factors i de situacions socials que podrien resumir-se en l'esquema següent:

Nivells	Procés	Influències determinables culturalment
Família	No elegit	Especialment en els individus més joves més incidència en classes altes. Determinants en l'elecció d'estudis, status i comportament ideològic.
Mass media	Coactiu	"Alta" cultura fragmentària, "Cultura de masses" formada a partir de components simbòlics estereotípics. Configuració de materials que contribuiran a la formació ideològica, però que no hi actuen directament.
Centre d'ensenyament	Coactiu	Elements d'alta cultura. Separació brutal entre "alta cultura" (coneixements educatius) i cultura immediata o habitual, que acostuma a ser rebutjada pel centre. Els ensenyants demostren tenir, contra el que hom pensa, una influència poc destacable pel que fa a components ideològics i a actituds quotidianes.
Grups en centres d'ensenyament (jeràrquic)	En principi, lliure	La identificació grupal, amb transmissions com el quasi-grup, només es produeix en centres de barris populars, on els alumnes ja es coneixen i surten en grups des de fanays. En les classes més altes, la identificació grupal no és tan lliure (condicionants familiars).
Quasi-grup	Lliure, però condicionat socio-culturalment	Elements d'identificació grupal (pautes ideològiques, de comportament, receptives i d'imatge). Cada grup (pertanyent a un sistema subcultural) busca determinats components identificatòris i que els diferenciïn dels altres. Establiment de processos de transmissió dels materials subministrats pels mass media, que són reforçats o limitats. Crea les condicions inicialment favorables o desfavorables perquè una informació pugui ser més ben acollida o no dins el grup.
Altres institucions	Diversos	Normalment, l'adscripció no és lliure i les relacions que s'hi estableixen són molt diferents en funció de com l'individu tingui desenvolupades les seves altres xarxes socials.

Nivells	Procés	Influències determinables culturalment
Centre de treball	Diversos	Els joves participen poc en l'activitat del centre. Els obrers presenten diferències d'edat, ideologia, residència, etc. motiu del qual no hi ha una identificació
Associació organització	Lliure	Identificació cultural molt elevada. Es tendeix a una identificació i a un reforçament de les diferències amb altres grups (estil de treball, ideologia, etc.)

Evidentment, caldria precisar molt més com interactuen i com es combinen aquests diversos elements; destaca que el procés d'inserció social de l'individu no és, majoritàriament, lliure, sinó que es mou per una sèrie de condicionants prèviament establerts. Intentarem de definir-ho amb més cura.

4.2.3. Cadenes d'acció o a qui recórrer per demanar informació

L'accés a la informació entre els joves es produeix essencialment per dos canins:

- a) per recerca personal. Hi ha una manca d'informació que intenta de compensar-se.
- b) Per pressió exterior. La informació arriba sense haver-la demanada.

L'arribada a la informació es produeix com a conseqüència d'un procés més o menys llarg en el qual intervenen diversos factors, quan és el propi jove qui es decideix a cercar-la. Normalment, en aquest procés hi intervé sempre alguna persona. Poques vegades l'individu accedeix a cercar aquesta informació als mitjans per pròpia iniciativa, sinó que normalment la seva recerca està mediatitzada per la influència d'una altra persona, ja sigui instantàniament o per efecte d'una conversa prèvia. El procés podria definir-se com una "cadena d'acció" (12), en què l'actor està molt lligat a l'acció dels altres, conscientment o inconscientment. Quan, en la nostra enquesta sobre informació (13) preguntem si es coneix alguna persona de l'entorn ben informada, un 58'2% dels enquestats responen afirmativament i les respostes ens indiquen quines són les persones que són considerades més ben informades entre els joves barcelonins:

"Coneixes alguna persona del teu entorn que consideris ben informada?"

SÍ	58'2%	Familiar 1er grau	11'3%
NO	40'3%	Altres familiars	1'7%
NC	1'5%	Amics	39'7%
		Mestre/educador.....	1'7%
		Altres	2'4%

El sector més important correspon al nivell dels amics. Aquesta incidència esdevé encara més clara entre els enquestats de més edat, amb molt poca incidència familiar (22-24 anys, familiars 9'9%) que, per contra, coneixen més gent més informada i l'utilitzen molt més. Aquesta mateixa tendència es manifesta entre les persones catalanoparlants, que diuen que coneixen més persones ben informades (14), com a variable socio-cultural i econòmica sobre la qual insistirem posteriorment.

La importància de trobar aquestes persones esdevé essencial en les cadenes d'acció que tendiran a compensar en cada jove. L'absència d'a-

questes cadenes ben construïdes determinaran cadenes interrompudes que hauran de compensar-se per altres procediments, incloent l'apatia, la insensibilitat i la marginació. (15)

4.3. Sobre els mass media

El tema de la influència dels mass media ha estat tractat de forma diversa. És evident que els mass media suposen un rol fonamental en el modelatge dels comportaments socials (16), però malgrat llur incidència profunda entre els joves, aquests en resulten exclosos, car el model dels joves que articulen no és representativa en absolut de la majoria dels joves. Tanmateix, els media es mostren com elements amb els quals cal comptar en tota política informativa envers els joves, però caldria convertir-los en eines de creació, d'expressió i de comunicació social. L'experiència dels anomenats medis de "mesocomunicació" (17) obren una nova esperança democratitzadora en aquest àmbit, situant-se entre la comunicació interpersonal i grupal i la comunicació massiva.

La incidència dels mass media sobre els joves ha de ser contemplada en base a un procés de "reinforcement effects", d'estímul cognitiu constants, incidència que no cal situar com a resultat d'un procés de relació directa estímuls/resposta, sinó a partir de com incideix particularment cada àmbit dels mass media en un determinat context cultural. Les dades que hem aplegat en les diverses enquestes, entrevistes i sondeigs d'aquest treball (18) ens demostren que cal situar l'àmbit comunicatiu a partir dels elements culturals prèviament definits. Així, els productes oferts per la publicitat, per exemple, són percebuts selectivament a partir de les necessitats culturals. Els mass media, en aquest sentit, actuen entre els joves amb un procediment de reforç de les conviccions i postures comunicatives (19). Així, la incidència dels media cal avaluar-la més en relació als efectes a llarg termini que els efectes immediats.

Per primera vegada, ens trobem amb unes generacions de joves que han viscut tot el seu procés socialitzador amb els mass media. Tanmateix, la incidència dels media passa per les cadenes d'acció constituïdes socioculturalment: la TV es veurà perquè es troba a casa, fins i tot es llegirà el diari que compren els pares, s'aniran a veure les pel·lícules que recomanen els amics, etc. En general, els joves barcelonins mostren una receptivitat dels media com a necessitat d'actuar psicològicament de reforç de les seves actituds. Els seus valors, la seva opinió i la seva conducta necessiten de ser reforçats contínuament, de manera contrària pot arribar-se a variacions de conducta (20). El procés de reforç dels mass media

determinarà com a positius els elements que han estat considerats com a decisió o conducta acceptada, mentre que els altres elements seran negatius.

4.3.1. Llegeixen els joves la premsa? Quina?

L'enquesta feta conjuntament per l'Àrea de Joventut i la Facultat de Ciències de la Informació de la Universitat autònoma (21), realitzada a 400 joves de diferents barris a l'abril de 1983, indica que un 58'0% dels joves llegeixen algun diari (22), mentre que un 41'75% declara no llegir-ne cap. Aquesta proporció és més alta entre els homes i entre les edats més altes (que arriben al 65'2%) i és inferior entre les dones (52'3%) i les edats més baixes. Aquesta lectura no es produeix per iniciativa pròpia sempre: només un 34'75% (23) dels enquestats declara comprar ells mateixos la premsa. La resta llegeix la premsa perquè l'han comprada els pares o un familiar:

Compra premsa	TOTAL	14-15 a	16-18 a	Homes	Dones
Els mateixos	31'75%	14'0	39'04	36'8	25'75
Els seus pares	52'78%	70'0	44'30	50'4	55'48
Un familiar	10'72%	11'2	10'30	9'6	12'00
Un amic/ga	2'14%	1'4	2'44	2'4	1'84
Altres	1'71%	-	2'44	0'8	3'75
NS/NC	0'85%	1'4	0'60	-	1'25

D'una manera o altra, però, la premsa diària està present en la vida quotidiana dels joves, però sembla que llegeixen poc. Quan els preguntem les seccions preferides, és l'esportiva la que atreu més les seves preferències (24), seguida, de lluny, per la de Catalunya. En canvi, cal destacar una influència més minsa de les seccions d'Espanya i les de "Societat-Cultura". Però quan els preguntem pels diaris que llegeixen no coincideixen amb les seves preferències, la qual cosa reforça la idea que la premsa arriba més a les seves mans que no van a buscar-la (25):

Diaris més llegits (percentatge) Abril 1983
La Vanguardia, 17'5%; El Periódico, 17'25%; El País, 7'0%;
Avui, 5'0%; Sport, 4'25%; El Noticiero, 1'75%; El Correo Catalán, 1'25%

Són, doncs, els diaris comprats per la família els que més arriben als joves. En canvi, demostren una predisposició millor a comprar revistes: un 73'0% afirma llegir-ne i un 47'45% comprar-la ell mateix (26).

4.3.2. El cinema cada vegada té menys incidència, però és un ritual de grup

Per contra de la incidència d'altres mass media, que mostren una relació més gran amb la situació socioeconòmica i amb la pròpia família, el cinema és una activitat en la qual el component d'amistat és el que més s'hi manifesta. Les sortides familiars al cinema són poc freqüents, i el gruix de la gent que hi assisteix sembla constituït per joves solters. Anar al cinema s'ha convertit per als joves en un ritual de grup, amb diversos components sociològics, com l'alliberament de l'estructura familiar (que imposa uns programes de TV, una premsa determinada), i, a la vegada, una possibilitat d'elecció (27). Tanmateix, d'altres elements rituals semblen haver-se perdut: la identificació amb els herois simbòlics s'ha traslladat del cinema a l'espectacle musical i, sobretot, als mites creats en les sèries televisives.

La freqüència d'assistència al cinema entre els joves barcelonins és inferior a la d'altres països (28), encara que les dades són difícilment comparables. La mitjana d'assistència al cinema és d'1'12 vegades al mes, freqüència que augmenta amb l'edat (29) i lleugerament superior en els homes. Només un 7'50% dels encuestats declaren que no van mai al cinema (30) i un 7'25% menys d'una vegada al mes, mentre que un 37'0% declara anar-hi de tant en tant. La resta es reparteix en una o diverses vegades al mes: una vegada, 18'25%; dues, 17'25%; tres o més, 12'25%. Les tendències del cinema actual tendeixen vers una especialització de productes cinematogràfics, vers tres sectors amb tres tipus de pel·lícules diferents: 1) les grans superproduccions; 2) les pel·lícules intel·lectualitzades d'autor; 3) les pel·lícules eròtiques i pornogràfiques. La majoria de pel·lícules vistes pels joves barcelonins són del primer tipus, grans superproduccions. Vet aquí les pel·lícules que més declaraven haver vist darrerament a l'abril de 1983:

Pel·lícules més vistes últimament

E.T., 30'5%; Tootsie, 12'25%; Tron, 10'0%; Gandhi, 8'25%; Oficial y caballero, 7'25%; En busca del arca perduda, 6'25%

La mateixa tendència es manifesta pel que fa a les preferències temàtiques: la majoria prefereix els gèneres d'acció, d'aventures, de ciència ficció i d'humor. En aquest sentit, hem de parlar forçosament de diverses subcultures cinematogràfiques que tendeixen a do-

tar al cinema d'una diversitat de públics similar a la que habitualment ha tingut el teatre: les produccions més intel·lectualitzades i les produccions de massa. Així, el que atrau més de les pel·lícules és el seu tema (62'15%) i els seus actors (18'37%). En canvi, altres criteris com el títol, el director, la fotografia i la música compten molt menys (32).

Ara bé, la recomanació dels amics és allò que determina la tria d'una pel·lícula o d'una altra. Un 44'05 dels enquestats de l'aren que van al cinema i que trien la pel·lícula per recomanacions dels amics (33). I és que, com ha dèiem, el ritual de grup és el que més es manifesta en el cinema. Així, un 71'25% van al cinema acompanyats dels seus amics, i només un 6'26% hi van amb els seus familiars i un 2'75% sols. El cinema ofereix així una participació col·lectiva, perquè implica prèviament un procés de selecció i ofereix posteriorment una experiència col·lectiva, manifestada en funció de les diverses subcultures que hi intervenen.

4.3.3. Ben pocs joves viuen al marge de la televisió i de la seva publicitat

Només un 0'75% declara no tenir TV a casa seva. En canvi, la majoria, un 51'25%, en tenen dues o més i un 46% en tenen una (34). El temps dedicat a veure la TV és també ben alt: gairebé un 30% veuen la televisió dues hores al dia i un altre 34'25% la veuen tres o més hores diàries (35), mentre que un 14% la veuen una hora diària i un 18% la veuen menys d'una hora al dia o de tant en tant. Només un 4'0% declaren no veure-la mai. Els joves més grans tenen tendència a veure-la menys hores.

La funció essencial que desenvolupa la TV és, sobretot, d'entreteniment, més que no pas els espais de notícies o culturals. Els programes que veuen els joves són similars als del conjunt de la població, essencialment les pel·lícules i telefilms. Cal destacar que els tipus de programes que agraden més no són els anomenats específicament espais juvenils, en general mal realitzats i que intenten de definir un determinat "model" juvenil.

El tipus de programes que més agraden eren:(36)

Tipus de programes que agraden més

Llargmetratges ...	44'01	Culturals	2'34
Esportius	10'93	Concursos	0'98
Musicals	17'70	Cap en particular ...	5'46
Telefilms	5'98	Altres	0'26
Informatius	5'46	Indiferent	4'42

Programes que més agradaven entre setmana (abril 1983)

Con H de humor (pel·lícula) ...	16'68
1,2,3	13'56
Sesión de noche (pel·lícula) ..	8'80
Las pícaras (telesèrie)	7'66
La Clave (pel·lícula)	5'07
etc.	

Programes que més agradaven el cap de setmana (abril 1983)

Sábado Cine	21'17
Fama	18'43
Primera Sesión (pel·lícula) ...	19'86
Informe Semanal	7'56
Mash (telesèrie)	6'61

Pel que fa a la publicitat, en general es valora negativament, no agrada a un 58'33 dels enquestats (37). Entre les raons indica-

des, es fa esment, sobretot, a les causes derivades de la interrupció dels programes, i se'ls qualifica de "pesats" (50'0%) o de "pèrdua de temps; tallen els programes" (26'77). En canvi, les valoracions negatives en referència al propi missatge publicitari són molt reduïdes, entre aquells que consideren que els anuncis són una forma de "cone el coco" i aquells que consideren que no els agraden perquè es tracta a la dona com a objecte. Aquestes valoracions no deixen de ser significatives perquè indiquen que, en general, no es té consciència de tot allò que pot arribar a implicar la publicitat i el seu missatge. No veu i valora els anuncis en funció del seu grau d'entreteniment, de manera que també es manifesten aquells a qui els agraden els anuncis, la gran majoria perquè considera que "distreuen" (61'11%) o perquè conen a conèixer productes del mercat (27'77%).

Mentre que els programes no tenen una especificitat de públics, els missatges publicitaris adreçats específicament als joves són els que hom considera més interessants. En aquest sentit, doncs, la publicitat compleix perfectament la seva missió, i podem indicar que el seu impacte pot arribar a ser més gran per a la configuració de determinats trets culturals que els derivats de la resta de la programació. Així, els anuncis que es prefereixen són, per ordre de preferència (39), els de pantalons, els de roba, els de cotxes i els de motos. La publicitat esdevé, així, un agent bàsic dels processos de reforçament de la ideologia i de components identificadors grupals. El receptor del missatge publicitari és el component d'un grup de persones amb determinades característiques, tendent a utilitzar esquemes mentals previs del consumidor. Així, malgrat la previsible disposició contrària a la publicitat, el receptor juvenil es veurà motivat a identificar-se al màxim possible amb els esquemes que a partir de la propaganda defineixen un determinat model cultural juvenil. Un jove de 24 anys, treballador, ens definia així l'impacte rebut de la publicitat, malgrat la seva predisposició evidentment contrària:

"Què penses de la propaganda?

- Hòstia, mira, un rotllo, una menjada de coco brutal, propaganda per comprar, com a consumista... una manipulació brutal, però és que no hi ha una altra forma de comunicar a tota la gent que som que tu tens un producte i el vols vendre.

Compres coses de marca normalment?

- Evidentment sí, me'n refio més de les marques, estic manipulat igualment com tots els altres." (39)

En general, les entrevistes en profunditat realitzades ens indiquen una consciència generalitzada d'estar "manipulat", però les reaccions són també de conformisme. Pocues vegades ens indiquen una actitud de rebuig dels elements condicionants publicitaris, rebuig que es considera impossible. Però, els efectes de la publicitat sobre la determinació de parts culturals i models subculturals en funció dels grups juvenils als quals es dirigeixen exigirien una atenció més destacada, tal com hem vist en un altre apartat d'aquest estudi.

4.3.4. Ràdio, de la macrocomunicació a la mesocomunicació

Entre els defensors dels mass media des d'una posició progressista, entre els qui hi veuen un mitjà per a realitzar una extraordinària democratització social a partir d'una difusió participativa de la informació (40), la ràdio ha estat vista com una experiència democratitzadora en l'àmbit del que Forgas anomena "mesocomunicació" (41), a partir de la utilització dels seus mitjans tècnics partint d'agrupacions socials com activació de la seva organització mateixa. L'experiència de les emissores municipals, que caldria situar en aquest àmbit, es mostra prou definida com element que sovint s'ha utilitzat per prendre consciència de ciutadania, del qual els joves constitueixen receptors essencials.

L'ús de la ràdio es configura sobretot com a element de complementarietat, que hom escolta mentre estudia o es fan altres activitats (43). En aquest sentit els programes musicals són els que més atreuen els joves i especialment les emissores de F.M. (Ràdio Minuto, Ràdio Parcel·lona-2, etc.) mentre que les emissores no comercials, alternatives i municipals (Ràdio Pica, Santa Coloma, Sesòs) tenen una escolta que, entre totes, no arriba al 8% del total de preferències per emissores. Cal destacar, també, l'especial incidència d'algunes emissores d'Ona Mitjana en contra de la gran majoria que deia que preferia les emissores de FM. (44).

Emissores preferides

R. Minuto, 28'16%; R. Barcelona, 23'62%; R. España-R. Reloj, 11'92%; R. Sesòs, 5'18%; R.J.-2, 4'53%; R. Cadena Catalunya, 4'53%; R. Club 25, 3'89%; R. Miramar, 2'91%; Antena-3, 2'59%; R.-3, 1'62%; R. Pica, 0'97%; Ràdio-4, 0'97%; altres, 5'12%

(la resta d'emissores l'escolta menys d'un 1% dels enquestats)

Programes preferits

Los musicales, 11'25%; Vota tu disco, 3'66%; Musical, 3'66%; 1.000 x 1.000, 3'38%; el Sacapuntas, 1'97%; El clan de la una, 1'40%; Música para enamorados, 1'40%; Quisicosas, 1'40%; Encarna de noche, 1'13%; Tele-taxi, 1'13%; Minuto, 1'13%; altres, 17'98% (45)

El tipus de programes que més agraden, com es veu, són els de caràcter musical. Els prefereixen un 85'26% dels qui escolten la ràdio, molt per sobre de les preferències per altres programes (46). Tanmateix, la ràdio és un elemento molt més personal de comunicació

(normalment s'escolta sol' i l'elecció dels programes es fa també segons els propis criteris, amb escassa influència de les recomanacions col·lectives. Entre els joves, la ràdio es manifesta com un element essencialment "personal", enfront del caràcter grupal social del cinema i del caràcter familiar de la televisió.

4.3.5. Mass media, influència i context cultural

Els mass media són atacats i defensats des de diverses posicions teòriques i ideològiques. L'esquerra ha atacat la posició i la influència dels mass media i els ha acusat de ser un factor de desintegració social, d'afectar una reducció del nivell cultural i de difondre uns coneixements culturals fragmentaris que no fomenten l'esforç cultural ni l'accés a la cultura "culte", a més de la seva manipulació ideològica. Entre els joves, els mass media actuarien com a agents socialitzadors negatius, en funció d'uns interessos ben determinats.

Caldría interrogar-nos i plantejar millor aquesta crítica conceptual. En primer lloc, caldría saber què entenem per "cultura", especialment si entenem aquest concepte com a sinònim o no de l'alta cultura o de la cultura dels coneixements que es donen en els centres d'ensenyament. Cada civilització, cada societat, cada sector juvenil planteja els seus trets de definició cultural. La civilització moderna és pluricultural: cada individu participa d'aquesta cultura d'una manera diferent i, en aquest sentit, la principal crítica que podríem fer a la incidència dels mass media sobre els joves és el fet de plantejar un model cultural dominant.

Cazeneuve (47), però, planteja que cal analitzar els efectes dels mass media tot tenint en compte la posició social dels individus i distingint dos tipus d'efectes, derivats de la compaginació dels diversos mass media per tenir efectes globals: els efectes a curt i els efectes a llarg termini. Cazeneuve indica que els efectes a curt termini són poc sensibles, i que una emissió no té com a resultat un canvi d'opinió dels auditors. És més, una emissió o programa de sensibilització que pretengués de fer canviar d'opinió els auditors atacant llur ideologia, tindria un efecte boomerang, i no sols crearia un fracàs d'aquella pretensió, sinó que també provocaria una hostilitat envers aquell missatge. Per això la influència dels mass media consisteix més en accentuar les tendències pre-existents dels receptors, i només es comporta eficaçment quan els receptors són receptius, és a dir, els media seran eficaços en la mesura que hi ha unes expectatives creades prèviament.

Els joves es mostraran especialment receptius als mitjans en aquells temes pels quals existeix un interès previ. Els mètodes publicitaris han entès perfectament això i les seves campanyes assolixen un procés doble: d'una banda, creen unes necessitats prèvies, per possibilitar la comercialització d'aquell producte; de l'altra, aprofiten tots aquells elements de rebel·lió, i els adarten a l'estructura de necessitats econòmiques de consum, invertint el seu significat simbòlic. Un exemple pot aclarir el que diem. Els pantalons texans varen ser, en un moment donat, un símbol de rebel·lió, d'inconformisme davant el sistema socio-cultural dominant. Però, aquests han tingut un procés de comercialització i s'han convertit en un element de consum. Així ha variat el seu element simbòlic d'antiestructura inicial (com a símbol que s'oposava al model de pantalons socialment considerats com a més adequats), per convertir-se en un valor simbòlic d'estructura (com a símbol que es considera que han de portar els joves per a identificar-se com a joves, tal i com prediquen els anuncis comercials).

Tanmateix, altres aspectes com la violència, la sexualitat, etc. sembla que no tinguin una influència determinant a partir dels mitjans de comunicació entre els joves barcelonins. Les entrevistes en profunditat així ho indiquen. Només en persones especialment sensibles o psicològicament poc equilibrades pot considerar-se un efecte derivador en un comportament agressiu. Ara bé, una profundització sobre aquest tema exigiria una recerca que, ara per ara, trascendeix dels objectius i possibilitats d'aquesta investigació.

Per concloure aquest tema se'ns plantegen dues qüestions. En primer lloc pensar sobre quines han de ser les premisses per suggerir una contraestratègia de la comunicació de masses, a partir de la incidència que hauria de manifestar-se prop dels sectors juvenils per intentar fer-los elements crítics capaços de descobrir i de revaloritzar la seva pròpia cultura juvenil al costat (perquè al marge és impossible) de la cultura de masses socialment dominant. És evident que tota acció ha de comptar amb els mitjans de comunicació, però ens cal considerar els diversos graus d'acceptació que tenen (com hem analitzat en el cas dels joves de Barcelona) i, sobretot, comptar amb la diferència de medis econòmics entre una acció política de comunicació envers els joves i una acció comercial-consumista i creadora de determinades pautes culturals. És evident que el pri

mer sempre actuarà amb desavantatges. Potser la solució passa per una acció envers els circuits comunicatius de base.

Aquesta és, precisament, la segona qüestió que voldríem plantejar abans d'acabar aquest tema. Cal estructurar qualsevol influència dels mass media dins els diversos contextos culturals i veure com la comunicació de masses no tindria un impacte tan gran si no es difongués amb l'ajuda de les cadenes d'acció i quasi-grups. D'això, que encara està molt poc estudiat, tractarem a continuació.

4.4. La comunicació i la informació entre els grups de joves.
Sobre la microcomunicació i la diversificació subcultural.

4.4.1. Els joves de Barcelona viuen en una "ciutat privada": la del seu grup, els amics, els familiars i la gent amb què es relacionen. Però, què és un grup?

Les modernes ciutats urbanes, com Barcelona, les que han sortit de la producció estancaritzada, s'estan reorganitzant. Crec en noves vies, però el procés és cicle:

- diversificació cultural i especialització. Els mateixos mitjans s'estan reorganitzant en mitjans diversos especialitzats segons grups d'edats, grups ètnics etc. En aquest sentit, s'està passant de la massificació a la diversitat.
- sorgiment de tendències d'abast universal, amb els models ideològics que transmeten. L'exemple dels satèl·lits televisius és prou clar, amb l'elaboració de programes d'abast universal.

Tractem ara de la primera tendència. Totes les persones estan unides per cadenes de línies amb d'altres persones. Els joves de Barcelona no en són pas cap excepció. Conviven en conjunts petits de persones, guardant una relació d'interdependència. És totalment impossible una ciutat de comunicació generalitzada (48), en la qual tot el món pugui comunicar-se amb tot el món. Resultarà útil de recordar aquí una afirmació d'Yvona Friedman, que planteja en la seva obra Utopia social un nou model cultural i social (49):

"(...) la comunicación generalizada, al contrario de las ideas generalmente admitidas, no sirve para el desarrollo cultural o para los conocimientos del hombre, sino que al contrario, es un medio de empobrecimiento. La comunicación más eficaz parece ser la que se efectúa cara a cara." (50).

La reivindicació del grup com a possibilitat d'animació sociocultural és una possibilitat esperançadora per recomposar les estructures socials urbanes. Raimon Bonal així ho proposava recentment en un curset de l'Escola d'Estiu Interacció (51). Però, com són els grups dels joves barcelonins? Existeixen realment? Són circuits constituïts o són realitats abstractes? És possible comptar amb ells per a desenvolupar una política juvenil? En aquest sentit, l'anàlisi de com els joves s'estructuren en grups resulta essencial per a entendre com es transmet la informació i els diversos valors culturals entre els joves.

Les dades que hem obtingut (tant en l'enquesta general com en les entrevistes en profunditat) ens indiquen que els joves de Barcelona no tenen un comportament generalitzable quant a la relació amb els amics, llurs relacions socials i la vivència en grup. Barcelona és, encara i malauradament, una gran ciutat on molts dels seus habitants no estan integrats, no han desenvolupat llurs xarxes socials. I aquestes es manifesten, en el cas dels joves, de dues maneres molt diferents: les d'aquells que les desenvolupen a partir de l'element "barri" i les d'aquells que la desenvolupen a partir d'altres components culturals o àmbits de relació (escola, afeccions específiques o ideologia en comú, etc.), en el qual l'element barri ga quedat deformat i no es planteja com a "comunitat" de residència, en termes antropològics, sinó únicament com a "hàbitat".

Aquesta tendència es manifesta molt clarament a partir de dues variables: sexe i barri de residència (=categoria socioeconòmica i procedència immigratòria). Analtzarem ambdues variables més endavant. Però caldria considerar les diferències d'interpretació quant al mateix terme "amics" i la profunditat dels vincles de relació que puguin establir-se. Aquesta percepció només pot analitzar-se a partir de les entrevistes en profunditat i ha estat prou tractat en el capítol de "la percepció subjectiva" d'aquest mateix treball.

Aquesta diversitat de comportaments culturals no ens impedeix d'intentar definir una mica el que podem entendre per grup. Podem afirmar, com Friedman, que la imatge de la situació d'un individu en la societat ve definida per la diferència de la suma de les influències que és capaç de transmetre i de les que rep, influències que poden ser directes o indirectes. Així s'estableix una jerarquia social. En funció de com s'articulen aquestes influències ens trobem amb grups de tipus jeràrquic i grups de tipus igualitaris. Els grups juvenils en serien un sistema mixt caracteritzat pel factor "provisionalitat" en les seves relacions, de manera que els líders es converteixen en personatges canviants, amb una alternància de les seves possibilitats d'influència. És a dir, la seva estructura seria en principi jeràrquica, perquè hi ha uns determinats membres del grup que tenen una influència més gran, però difícilment aquests membres poden constituir-se com a líders d'opinió (opinion leaders), en el

sentit clàssic de la paraula, perquè els grups estan caracteritzats per la seva provisionalitat temporal. Aquests comportaments es donen molt més en institucions més estructurades, com podrien ser les associacions juvenils.

Els grups, com que responen a la satisfacció d'una sèrie de necessitats culturals, sociològiques i psicològiques (integració, regulació de relacions intraindividus, sentiment de seguretat) (53), tendeixen a desenvolupar mecanismes de defensa i d'autoafirmació, que expressaran actituds subculturals pròpies, creant una identitat personal a partir dels grups de referència. Per això ens cal veure com es constitueixen els processos de comunicació a partir dels diversos graus de relació entre els joves.

4.4.2. Una de prèvia: Et sents sol?

En la nostra enquesta (54) preguntàvem als enquestats si se sentien sols:

Dins d'una ciutat com la nostra de 2 milions d'habitants, et sents sol/a?

A continuació els demanàvem que se situessin en una escala de 1'1 (gens sol) al 5 (molt sol). Les respostes no són, la majoria d'elles, una indicació rigorosa del seu sentiment de solitud (que caldria haver analitzat més profundament amb mètodes psicològics), però expressen unes diferències prou significatives quant a diverses variables (55). La majoria tendeixen a situar-se en les posicions intermèdies i, en general, indicant que no se senten sols. Vet aquí quina és la proporció de respostes i el grau de solitud en funció de les diferents variables:

Proporcions: 1 (gens sol) 5 (molt sol)

1, 26'2%	- 2, 29'0%	- 3, 28'7%	- 4, 11'2%	- 5, 4'9%
----------	------------	------------	------------	-----------

Grau de solitud:
Total: 2'39

Catalanoparlants: 2'54
Castellanoparlants: 2'33

Homes: 2'40
Dones: 2'39

15-16 anys: 2'19
17-18 " 2'48
19-21 " 2'50
22-24 " 2'36

Nivell d'estudis:
Primària incompleta: 2'84
Primària completa : 2'23
E.G.B.: 2'26
F.P. : 2'38
E.U.P.: 2'55
Grau Mitjà: 2'50
Superior: 2'35

Tal com s'observa, el grau de solitud és més alt entre els catalanoparlants (la majoria, segons mostra aquesta enquesta, del barri de Sant Gervasi) que entre els castellanoparlants (la majoria del Guinardó i de Nou Barris, segons mostra aquesta enquesta), la qual cosa indica que en barris fonamentalment immigrants, les xarxes socials interactuen més a nivell de barri.

El grup d'amics ve determinat sobretot per ...

<u>Causa</u>	<u>Total</u>	<u>Cat.</u>	<u>Cast.</u>	<u>Indist.</u>	<u>Homes</u>	<u>Dones</u>
Afeccions en comú	68'0	78'1	61'9	76'8	64'0	72'4
Proximitat de residic.	21'4	10'9	28'1	11'6	26'3	16'2
Altres	9'8	9'9	9'4	10'7		

La carrera d'aquestes preguntes indica una tendència general a la resposta "per afeccions en comú", resposta que pot semblar la lògica. Malgrat tot, ja ens indica una certa diversitat entre el determinant afeccions en comú i proximitat de residència. Els catalanoparlants mostren una tendència molt més baixa a sortir amb amics del barri. En aquest sentit, podem indicar que entre els joves de procedència de famílies immigrants el factor residencial-espacial té una importància més gran, en construir-se en barris de classe social obrera. Parlar d'immigració pressuposa, d'entrada, una delimitació del tipus de població estudiada, car en tot fenomen immigratori hi intervé el component de classe social (57). Aquesta és, al nostre entendre, la constant que més caldria analitzar, ja que en el cas dels joves, estem parlant de persones que pertanyen al que hom ha anomenat "segona generació". En aquest sentit, observem i hem de fer-nos una crítica metodològica en no haver realitzat també l'enquesta en un barri de tipus "popular" com el de Gràcia, la qual cosa ens permetria d'analitzar el fenomen en els termes de si es tracta d'una diferència a partir de les diferències socials d'origen i d'assentament en uns barris o altres o és més aviat un problema derivat d'una mobilitat més alta en els joves que es mouen en un espai geogràfic més ampli.

Les dades són prou significatives com per estendre'ns en especulacions sobre la conveniència metodològica i les derivacions interpretatives. Aquest fer cal tenir-lo en compte, perquè les dades no coincideixen -o millor, coincideixen a la inversa- amb la realitat associativa de casascun dels barris estudiats. Molts estudis de joventut han caigut en l'error, al nostre entendre, de considerar com a barris amb relacions socials menys establertes els que tenen un índex d'associacionisme menor. Aquestes dades, però, ens demostren que aquest associacionisme no es produeix de forma "organitzada", però en canvi les relacions s'estableixen a nivell grupal, com a mecanismes d'identificació col·lectiva a partir de la posició socio-cultural de barri. Quan ens responen que surten sobretot amb els ancis del barri, en realitat ens trobem davant d'un procés en el qual hi intervenen diverses variables, com poden ser els condicionants col·lectius d'afinitat per la seva manca d'identitat ètnica

(a l'inrevés dels seus pares, que conserven la seva identitat ètnica d'origen). En aquest sentit, els joves fills d'immigrants són més vulnerables a un efecte dels mass media a causa de la seva manca de referents culturals. Tanmateix, aquesta manca de referents és compensada culturalment i psicològicament per grups constituïts a partir de la pròpia realitat de l'entorn.

És més complexa la diferència entre l'actitud dels homes i la de les dones pel que fa a l'origen i determinants de l'amistat. En general, les noies tendeixen a relacionar-se més i a sortir amb companys i companyes de l'escola o del centre d'ensenyament, molt més que els nois. La nostra (58) està ben realitzada, per la qual cosa la tendència queda perfectament definida. És evident que el component de socialització hi juga un paper important. L'endoculturació es fa de forma diferent respecte als homes i les dones, i en general, en els nens s'accentuen els referents culturals de barriada, així com es tendeix a diferenciar els elements d'univers sociocultural. En aquest sentit, les dades ens indiquen que la tendència femenina consisteix molt més a relacionar-se amb els companys i companyes del centre d'ensenyament.

El mateix tema vàrem analitzar-lo a partir de discussions en grups a diversos centres d'ensenyament, tot preguntant-los per les relacions entre els companys. Diversos elements poden deduir-se a partir d'aquelles discussions (59). En general s'indica una tendència més alta a les relacions en grups en aquells Instituts on hi assisteixen alumnes de classes obreres o baixes. En aquest cas, els grups que es formen en aquests centres d'ensenyament compten amb una afinitat no només pel centre d'ensenyament, sinó també pel fet de viure en un mateix barri. En aquest sentit, la determinació del grup d'amics es fa per la combinació d'ambdós factors, però en darrera instància, es mostra una pertinència en funció del grup socioeconòmic de referència. En canvi, en el cas dels centres d'alumnes procedents de famílies de classe alta o mitjana-alta, els grups tendeixen a constituir-se més per la pertinència a un mateix centre d'ensenyament que no a un mateix barri, moltes vegades perquè la procedència geogràfica dels alumnes és diversa, i, d'altra banda, hi ha una pressió familiar perquè les relacions es realitzin amb d'altres joves de la mateixa "classe" (en els dos sentits de la paraula: aula i grup social). Normalment, però, aquests grups són més frag-

mentaris i els mateixos joves reconeixen la seva poca cohesió, incloent-hi de vegades un cert rebuig. Vegem-ne algunes de les respostes:

I.F. Jaume Blanes, 3er E.U.P., grup classe mitja, catalanoparlants

"El més positiu de l'Institut és la relació amb els companys. Tots venen de col·legis diferents i tenen a llocs foras de l'Institut. De vegades surten amb els companys de classe i de vegades amb els altres, depèn d'on vagis d'anar vas amb uns o altres." (60)

La Salle Gràcia. Grup classe mitjana-alta, català/ castellà

"Nos aguantamos bien (en broma). Hay muchos grupitos y siempre está el típico colgado que está fuera... Cuando sales del colegio te vas a casa, estás cansado porque son muchas horas en el colegio y lo que quieres es irte a casa a descansar. Pero si hubiera algo que te retuviera aquí, que quedarías y la gente se uniría más. ... Hay gente que les gusta estar en esta escuela y éstos forman grupos porque piensan igual. Pero hay gente que no están bien aquí, los padres muchas veces obligan a estar en una escuela determinada y entonces no estás bien, pienso que cada uno tendría que ser libre para escoger la escuela y la gente con la que se encuentre mejor... Los fines de semana acostumbran a salir con los compañeros de clase y el viernes vas a la horchatería y también sales con otra gente de fuera. Comentan que los padres generalmente prefieren que salgan con amigos del colegio porque son como ellos y reciben la misma educación. Normalmente la gente va más con los amigos de la escuela. En la escuela se forman muchos amigos porque la mayor parte del tiempo estás en la escuela." (61)

I.B. Besòs, 3er E.U.P., barri obrer, castellanoparlants

"(La relación entre los compañeros) es buena, pero siempre hay grupitos que se crean en los primeros cursos y después se sigue. La mayoría salen los días de fiesta con los compañeros de clase porque la mayoría son vecinos del barrio, generalmente, los grupos son los mismos que los de la calle y que los de E.G.B." (62).

Destaca, en les diverses afirmacions, la formació de petits grups, fet que és destacat de forma negativa. Aquests grups són molt més durables en el darrer cas, en el qual, com dèiem, el context Institut es barreja amb el barri. Els petits grups, nascuts a partir dels elements de referència cultural, neixen espontàniament a partir de la relació quotidiana, però només arriben a quallar i a mantenir-se quan es produeix una comunitat d'interessos. Quan és així, els grups es converteixen en un element social on es desenvolupa un teixit de relacions socials, com assenyala Raimon Bonal:

"Per sortir de la situació marcada i determinant de l'estructura urbana (...) hi ha els petits grups nascuts espontàniament que juguen un paper important. La comunitat d'interessos fa que siguin intermediaris d'informació, grups de pressió si s'escau, grups indispensables de referència sense trencar l'organització (...)" (63)

Tancateix, això em suggereix una nova qüestió, sobre la qual insistirem més endavant: fins a quin punt la informació es transmet dins del grup, fins a quin punt es manifesten com a "intermediaris d'informació"?

4.4.4. Ja sabem amb qui es relacionem. Però amb quants?

Les relacions en grups de referències sembla una constant dels joves barcelonins. Els grups representen l'afirmació de llurs referències culturals, ideologia i reforç psicològic. Hem vist com sorgeixen aquests grups a partir de les diferents variables. Ara bé, quin és el nombre de persones amb què s'estableix una relació més o menys continuada? En la nostra enquesta hem presentat dues actituds perfectament definides, representades per l'Anna i la Cris:

Anna: Jo tracto de tenir molts amics. No hi ha dir que no conegui algú. Compto amb ells per tot i m'agrada que sigui així.

Cris: Mai no he tingut molts amics. Tinc 3 o 4 amics de tota la vida i tampoc no sortim molt. M'agrada més aviat anar al meu aire i no lligar-me amb ningú."

A partir d'això demanàvem als enquestats (64) que es definís- sin segons cinc possibilitats: ser com l'Anna, assemblar-se més a l'Anna que a la Cris, estar a mig camí entre l'Anna i la Cris, assemblar-se més a la Cris que a l'Anna i ser com ^{la Cris} l'Anna. Les dades que es desprenen indiquen diverses tendències (65):

1) La majoria dels enquestats diuen tenir força amics i comptar força amb ells (59'7%).

2) De nou es produeix una diferenciació entre els sexes, en el sentit que les dones tendeixen a declarar que compten amb més amics amb una proporció més gran: del 43'1 al 37'4% en la primera resposta (la identificació més clara amb el nostre personatge, l'Anna).

3) La mateixa diferenciació (66), però per causes ben diferents es produeix en funció de l'origen social dels enquestats i llur llengua habitual. Els castellanoparlants tenen un índex d'amics més alt, significat en una diferència del 43'0 al 36'5% per a la primera resposta. Això reforça la nostra idea prèvia en el sentit que la població dels barris amb índexs d'immigració més alts presenten una identificació més alta del component "grup". Recordi's que el "grau de solitud" es manifestava més alt en els catalanoparlants.

4) Per edats, les diferències són també significatives (67). La tendència a tenir molts amics és molt més alta en els grups d'edats més joves, que arriben a ser un 71'4% més similars al nostre primer personatge (els de 15-16 anys). En canvi, els més grans (22-24 anys), manifesten ser així en una proporció del 50'6%. Tanmateix

aquesta reducció no es manifesta amb una identificació més gran amb el nostre segon personatge (la Cris), sinó que tendeixen a situar-se en posicions més intermèdies. En aquest sentit, doncs, el component grupal seria una derivació de les relacions creades a partir dels centres d'ensenyament i materialitzades quan hi ha una concomitància de residència. L'entrada en el món del treball, les relacions en parella, el final dels estudis, seran fets que determinaran una reducció en les relacions grupals.

5) Pel que fa al nivell d'estudis (68), aquesta relació influeix sobretot en referència a l'edat en què es desenvolupen aquests estudis. No obstant, els que declaren haver fet primària incompleta o completa (de més edat), són els que, tot i identificant-se més amb el nostre primer personatge, mostren uns percentatges més grans amb la tendència a tenir pocs amics. La tendència més alta a tenir amics es dona entre els que han fet E.G.B. i F.P., en canvi, la més baixa entre els que han cursat estudis de B.U.P. i, sobretot, de grau mitjà i superiors, que tendeixen a situar-se més en les posicions intermèdies.

En funció d'això podem parlar de dues tendències pel que fa a les relacions que s'estableixen en els joves de Barcelona, amb derivacions sobre llurs sistemes d'actituds i processos comunicatius, tot utilitzant i acceptant la terminologia de Hall (69): monocrònics i policrònics.

- Seran monocròniques les persones amb tendència a integrar-se plenament en un grup d'amics, amb el qual participen i s'integren plenament, en depenen. Aquestes persones seran molt sensibles a qualsevol problema o a qualsevol interrupció de la dinàmica del grup. Per a aquest tipus de persones, la vida de grup serà essencial, en depenen no només per a llurs activitats, sinó també per al seu sistema cultural de referència, sistema de valors, etc. Serà el tipus de relacions que es desenvoluparà, essencialment, en varriis de classes obreres i d'immigració, on llur manca de presència social serà compensada pel grup de referència. La manca d'aquest grup podrà crear situacions de manca d'integració. Són les persones que valoren àmpliament la necessitat de tenir molts amics i comptar amb ells.

- Per contra, les persones poli-cròniques seran aquelles persones amb "capacitat" per participar en diversos ambients i activitats amb persones diverses, al mateix temps. En aquest tipus de persones el grup no arriba a constituir-se perquè no se'ls fa necessari. Normalment, tindran unes poques persones amb les quals podran considerar-se "autèntics" amics, entre que coneixeran un bon nombre d'altres persones amb les que s'establiran relacions quotidianes però que difícilment poden arribar a considerar-se grups, perquè no s'estableixen unes relacions com a tals. Aquest tipus de persones no dependran, doncs, d'un grup, pel que la influència del grup pel que fa a trets culturals i ideològics serà menor. En aquest sentit, podrà manifestar-se una capacitat d'adaptació més alta, sense manifestar-se problemes greus, en el cas que hi hagi problemes en un dels ambients en què s'identifica. Aquestes persones no valoraran tant el fet de comptar amb més o menys amics.

Ara bé, quin és el grau d'influència del grup en l'individu? En quina proporció, el grau menor o major d'informació està determinat per la família, els mass media o el grup d'amics de referència? Tractarem aquesta qüestió a continuació.

4.5. Tipus de la informació

4.5.1. La família: de la comunicació a la influència.

Entre les diverses funcions de la família (econòmics, regulació de la sexualitat, etc.) dues són les que, avui en dia permeten la seva supervivència: 1) el fet d'haver-se convertit en una unitat de consum; 2) llur funció de transmissió ideològica i de socialització que, si bé s'ha reduït notablement per l'acció combinada d'altres institucions socials (mass media, escola, etc.). És lògic pensar, doncs, la importància que la família continua tenint quant als seus efectes endocultoradors entre els joves.

Ja hem indicat abans que només un 11% dels encuestats indiquen que un familiar proper està ben informat (70). Aquesta incidència, però, és més gran entre els joves de 15-16 anys, que arriben a considerar com a ben informat un familiar en un 31% de les respostes. Aquesta tendència és també més alta entre els catalanoparlants entrevistats, que diuen conèixer més persones ben informades entre la seva família.

En general, podem indicar que entre les classes més lates, la incidència familiar s'indica com a més gran, com a mínim, la coacció familiar en determinades decisions es considera molt més gran. En aquestes famílies, estudiades a partir d'històries de vida, es critica molt més la manca de comunicació.

Tanmateix, la situació que més es destaca en les històries de vida és la manca d'espai, el que condiciona en bona part les relacions intrafamiliars. Aquesta situació s'agreuja en les famílies obreres, pel que la comunicació esdevé més difícil. En aquestes famílies els pares, amb una formació menor, no són considerats tant com a font d'informació.

4.5.2. Però quina informació circula entre els grups?

Ja indicàvem abans (70) que és d'entre els grups d'on procedeixen les persones o heteròtops que són més ben informades. En aquest sentit, a cada grup podríem trobar-ni diverses persones "millor" informades, els anomenats "opinion leaders". Tanmateix, aquestes són persones que tenen una posició dins el grup, amb una funció transmissora i difusora més que no pas persuasiva, a partir del rol i del status que el grup li adjudica. D'aquesta manera, el conductor d'opinió dins el grup juvenil podrà donar difusió a aquelles informacions que el grup espera rebre, és a dir, aquells elements sobre els quals hi ha una predisposició cultural dins el grup. En aquest sentit, els conductors d'opinió esdevindran, més que res, els agents d'unes expectatives de conducta més o menys estables, tal com assenyala Böckelman (71).

Els sondeigs parcials ens han indicat la importància d'aquests fets. Tot parlant d'informació entre els joves, cal distingir dos nivells ben diferents:

1) Les informacions que es consideren necessàries per a la vida quotidiana, són els elements que afecten directament el jove. En aquestes informacions, el nivell grupal té una importància evident. Podríem afirmar que la majoria de les informacions d'aquest tipus arriben als joves mitjançant una relació "boca a boca", personalitzada: informació sobre el servei militar, sobre possibles treballs eventuals, sobre possibilitats de temps lliure, incloent la decisió d'anar a veure una pel·lícula o una altra. Fins i tot podríem dir que les informacions que difonen els mass media arriben, en aquest cas, mediatitzades pels grups actuant mitjançant una recepció al grup (ja sigui individualment pels seus membres o pel seu conductor d'opinió), essent posteriorment aclarits i valorats.

2) Les informacions que tenen una procedència més llunyana es constitueixen a partir de la incidència directa dels mass media, com la política internacional, per exemple. En aquest tipus d'informacions, el nivell grupal té una incidència dèbil.

Els diversos sondeigs que hem realitzat sobre temes concrets d'informació indiquen clarament això que acabem d'assenyalar. En el realitzat sobre la informació sobre el servei militar (72), per exemple, un 67'8% dels enquestats indicava que havia rebut la majo-

ria d'informació sobre el servei militar a través dels amics, mentre que la informació rebuda des de l'Ajuntament (Consells de Districte, Negociats de Quinze) o Caixes de Recrutes era mínima: 3'0 i 3'8 respectivament.

Però és més. El recors a un centre d'informació es realitza també a partir del grup d'amics (73). La majoria dels enquestats en un sondeig realitzat a dos centres d'informació (Àrea de Joventut de l'Ajuntament i SIPAJ), indiquen que han conegut aquest centre pels amics: un 46'24 i un 42'72 dels qui acudeixen a aquests centres (Àrea i SIPAJ, respectivament) han conegut el centre gràcies a un amic o amiga. A aquesta xifra caldria afegir-hi un altre 17'68 i un 17'20, també respectivament, que l'han conegut al centre o associació on participen regularment.

D'altres dades (en els sondeigs a partir dels centres d'ensenyament i centres de treball, sobre els quals insistirem després) ens indiquen tendències similars. Les entrevistes en profunditat es fan, a més, també la importància dels contactes personals en la difusió d'aquest tipus d'informacions. Els contactes personals, doncs, són un element clau en la difusió de la informació, dins les grans ciutats massificades.

4.5.3. Els centres d'ensenyament: informació jeràrquica i comunitària

Els centres d'ensenyament poden incloure un doble procés de comunicació o circulació de les informacions:

1) D'una banda, una informació jerarquitzada, configurada a partir dels plans d'estudi vigents i d'una relació entre professors i alumnes en la qual, la majoria de vegades, el professor no és considerat com a una font d'informació pràctica. Els ensenyants són configurats així, en opinió dels joves d'Instituts, com a una font molt poc utilitzada i influent d'informació.

2) De l'altra, informació comunitària, informació que es transmet a partir de les xarxes. La identificació grupal. Els grups s'estableixen en els centres de forma diversa, i especialment en els centres on els alumnes presenten una identificació més alta amb el barri, especialment en barris amb forts components d'immigració o dels de classes baixes. En aquests, els alumnes acostumen a integrar-se en un grup que es forma ja a partir de les escoles d'EGE i que serà continuat en l'Institut o centre de FP. En aquest sentit, doncs, a aquests grups presenten una identificació grupal més elevada, amb puntes de referència més explícites. En canvi, en d'altres centres amb alumnes procedents de diversos barris, o en els centres d'alumnes de classes altes, el factor "classé" hi juga més, del que les xarxes que s'estableixen entre l'alumnat es refereixen sobretot a aquells que més s'identifiquen amb el centre. També hi ha un altre factor que cal considerar: el fet que moltes vegades, els joves de classes més altes passen el cap de setmana fora, a la segona residència, per la qual cosa allà tendiran a establir altres grups. En aquest sentit, en els joves de classes més altes es produeix una identificació grupal menor.

Tractarem més les qüestions relacionades amb la informació dels joves estudiants en l'apartat 4.6.4. d'aquest mateix capítol.

4.5. Com estan informats els joves de Barcelona.

4.5.1. Un sondeig d'informació.

Per tal de mesurar el grau d'informació en diverses temes, hem plantejat una doble metodologia: 1) d'una banda, realitzant un sondeig general d'informació, s'ins l'enquesta de caràcter general (74), en forma d'un test de 17 preguntes; 2) de l'altra, sondeigs particulars en tres paràntiques: als joves treballadors, als joves estudiants i sobre el servei militar als nois. A més a més, diverses preguntes de l'enquesta general feien referència a aquest tema pel que fa al coneixement d'informació sobre determinats aspectes d'interès juvenil.

El test de caràcter general indicat constava de 10 preguntes sobre temes diversos: política internacional, actualitat musical, descomptes en viatges per a joves, informació esportiva, informació sobre drets del treballador, política catalana, associacionisme juvenil, sexualitat, cinema. En cada pregunta s'oferien quatre respostes, una de les quals era la resposta correcta. Hem procurat trobar tant el text complet de les diverses preguntes com els resultats globals a l'apèndix (75).

A partir del total de respostes correctes, podem comprovar una "nota" fictícia d'informació, tenint en compte les diverses variables:

<u>Vitjana de respostes correctes (de 0 a 10)</u>	
Total	5'24
15-16 anys	3'88
17-18 anys	4'59
19-21 anys	5'73
22-24 anys	6'29
Homes	5'50
Dones	4'95
Castellanoparlants	4'81
Catalanoparlants	5'59
Llengua indistinta	4'82
Primària completa	3'74
E.G.P.	4'27
E.P.	4'83
E.P.-2	5'83
E.U.P.	5'27
Grad mitjà	7'12
Superior	7'07

Estudiant	5'20
Treballador	5'35
Estudia i treballa	5'19
Atur	4'52

Les tendències queden perfectament delimitades:

1) Hi ha un augment considerable de les respostes correctes a mesura que ens trobem amb persones més grans. En aquest sentit, doncs, l'edat actua com a element que permet una millor informació, en oferir allò que en diem l'"experiència acumulada".

2) En general els homes obtenen una mitja més alta de respostes correctes. Tanmateix, les respostes són correctes en funció del tipus de pregunta. Per exemple, el nombre de respostes correctes masculines en política internacional, en política catalana i en informació esportiva és més alt en el cas dels nois. En canvi, en la pregunta sobre sexualitat (en què es preguntava què era un centre de planificació sexual) les respostes correctes són més altes en les dones. En aquest sentit, doncs, els patrons culturals que hom situa a cada sexe segueixen manifestant-se en aquest sentit.

3) Hom tendeix a considerar un millor grau d'informació entre catalanoparlants. El fet caldria situar-lo, però, en la procedència geogràfica dels encuestats, en altres diferències de classe i llurs diferències quant a nivell educatiu.

4) El nivell d'estudis influeix decisivament en l'índex de respostes correctes, malgrat que cap de les preguntes pot considerar-se típic "acadèmic", és a dir, fet referència a coneixements adquirits a partir dels estudis, directament. Tanmateix, però, les necessitats d'informació són més altes en les persones amb un nivell d'estudis més baix.

5) Finalment, les persones que estudien i treballen són les que tenen una millor informació, sens dubte per llur pluriactivitat i per haver d'afrontar un major nombre de problemes.

Ara bé, caldria preguntar-nos en quins temes es demostra un índex més alt de respostes correctes. Vegem-ne les respostes:

Percentatge de respostes correctes (76)

1. Política internacional
Quin d'aquests personatges polítics ha mort recentment?
- 1984
- Enrico Berlinguer.
Correcte: 44'0% ; no correcte: 56'0%
2. Música
Quin d'aquests cantants o grups musicals ha actuat recentment a Barcelona?
- Elton John.
Correcte: 77'9% ; no correcte: 22'1%
3. Viatges i passaportes per a joves
En què consisteix el mètode de viatjar Inter-Rail?
- Bitllet que permet agafar qualsevol tren d'Europa durant un mes.
- tarifa reduïda (per a joves)
Correcte: 43'2% ; no correcte: 56'8%
4. Esports
Quin d'aquests països no anirà a les Olimpíades de Los Angeles?
- Bulgària
Correcte: 68'7% ; no correcte: 31'2%
5. Drets del treballador
Sans quan de temps es necessita estar contractat com a mínim per a tenir dret posteriorment al subsidi d'atur?
- 6 mesos
Correcte: 55'1% ; no correcte: 34'9%
6. Política catalana
Quin és l'actual President del Parlament de Catalunya?
- Coll i Alentorn
Correcte: 31'3% ; no correcte: 68'6%
7. O.T.A.N.
Pertany Turquia a l'O.T.A.N.?
- Sí, amb tots els mateixos drets que qualsevol altre dels membres.
Correcte: 30'22% ; no correcte: 69'7%
8. Associacionisme juvenil
Saps què és l'escoltisme?
- moviment juvenil d'educació en el lleure fonamentat en la descoberta de la natura i la potenciació de la vida en grup, entre d'altres objectius.
Correcte: 38'6% ; no correcte: 60'4%
9. Sexualitat
Saps què és un centre de planificació familiar?
- Centre que ofereix informació i assistència en el cap de l'anticoncepció de manera que la parella pugui decidir lliurement el moment de tenir els fills.
Correcte: 56'4% ; no correcte: 40'6%
10. Cinema
Quina és l'última pel·lícula de Mel Brooks (director de "El jovencito Frankenstein" i "La última locura") que s'ha estrenat a Barcelona?
- "Soy o no soy"
Correcte: 55'2% ; no correcte: 34'4%

Creiem que no calen massa comentaris. Com pot veure's, la informació sobre música, esports, drets dels treballadors i cinema és la que aconseguix més respostes correctes. També cal destacar un bon percentatge de respostes correctes sobre què és un centre de plnificació familiar, encara que, com dèiem, s'indica una tendència considerable de diferència de respostes correctes s'homes i dones. En canvi, el grau d'informació es mostra molt baix quan ens referim a temes com l'associació juvenil i les possibilitats de cascomtes en viatges per a joves, etc. En aquest sentit, doncs, una insistència des dels centres d'informació juvenil sobre aquests temes no és sobrana, però caldria prèviament crear unes expectatives de necessitats, saber si realment aquests temes poden arribar a interessar als joves en llurs contextos socio-culturals diversos.

4.6.2. La informació: es creu que fa falta?

Una qüestió és com creuen nosaltres que estan informats els joves de Barcelona i l'altra és si ells tenen consciència d'una manca o no d'informació. Per això els preguntàvem a l'enquesta general si creien que havien perdut oportunitats o avantatges per manca d'informació en determinats aspectes de la seva vida. En general les opinions es mostren equilibrades (77): un 50'3% considera que no ha perdut oportunitats per manca d'informació; mentre que un 43'3% considera que alguna vegada i només un 4'6% diu que sovint. En resum, no existeix una consciència molt generalitzada de manca d'informació. Aquesta apreciació està relacionada amb l'edat (78): els més joves (15 o 16 anys) són els que, amb unanimitat, creuen que no han perdut oportunitats per manca d'informació, ha si guí alguna vegada o sovint (en total, només un 33'4% així no indiquen, mentre que com més anys hom té, més es nota una manca d'informació. Així, els de 22-24 anys indiquen majoritàriament que han perdut oportunitats per manca d'informació, en concret, un 6'4% diu que sovint i un 50'2% que alguna vegada. Les respostes són perfectament lògiques en el sentit que, com més anys, més oportunitats hom pot haver perdut per aquesta manca d'informació que no es reconeix entre els més joves.

Quan els preguntem en quines situacions, o en quins aspectes reconeixen haver perdut oportunitats per manca d'informació, la majoria assenyalen les qüestions relacionades amb els estudis i, en menor proporció, les qüestions laborals i de lleure. D'altres problemes menys citats són els que fan referència a qüestions legals i problemes de vivenda. Aquests són, doncs, els temes sobre els quals els joves són conscients d'una manca més gran d'informació.

4.3.3. Però coneixen allò que s'ofereix als joves?

Els temes sobre els quals s'indica una menor coneixença sobre les possibilitats que s'ofereixen als joves són, de menor a major coneixença:

	Total	Homes	Dones
1er. <u>Treball</u>			
Coneixen	23'7	27'0	20'3
No coneixen	76'1	72'7	79'8
2on. <u>Orientació professional</u>			
Coneixen	27'2	31'3	23'5
No coneixen	72'8	68'5	77'2
3er. <u>Vacances</u>			
Coneixen	44'6	42'2	47'4
No coneixen	55'3	57'6	52'7
4rt. <u>Temps lliure</u>			
Coneixen	47'8		
No coneixen	53'0		
5è. <u>Activitats culturals</u>			
Coneixen	53'9	48'6	59'5
No coneixen	46'2	51'5	40'5

Les dades continuen reflectint aquelles que constitueixen les principals preocupacions quant a manca d'informació. El treball i l'orientació professional es configuren així com les preocupacions essencials, aquells aspectes més desconeguts. També s'observa una diferència considerable entre homes i dones. En aquest sentit, els nois diuen conèixer més possibilitats que s'ofereixen als joves que no pas les noies, en el cas d'informació sobre aspectes laborals o de treball. En canvi, les oportunitats sobre vacances, temps lliure i activitats culturals són més ben conegudes per les noies.

De cara a poder obtenir una informació més precisa, ens ha semblat indicat aprofundir en diversos aspectes sobre els quals pot indicar-se una manca d'informació i en sectors concrets. Per això hem realitzat diversos sondatges sobre temes ben concrets i realitzats en els àmbits de joventut que els són específics: sobre ensenyament a estudiants; sobre treball i orientació professional, a joves treballadors; i sobre el servei militar a nois que han de realitzar-lo o que ja l'han realitzat. Vegem-ne llurs conclusions.

4.6.4. La informació sobre ensenyament

Per poder conèixer quina és la informació que disposen els joves estudiants, hem procedit a la realització d'un sondeig a 452 alumnes de centres d'ensenyament de l'Eixample, Sants, Les Corts, Sant Gervasi, Gràcia, El Guinardó i Nou Barris. Cinc d'aquests centres són públics i cinc són privats. Els resultats ens indiquen una tendència a una manca d'informació significativa en els aspectes que fan referència als recursos que com a joves tenen.

La majoria dels enquestats (79) declara que estudia B.U.P. perquè vol estudiar una carrera posteriorment. Un 51'8% així ho declara. Un 14'4% diuen fer-ho perquè els agrada estudiar i un 13'1% per consell familiar. En canvi, les proporcions són molt més baixes en el cas dels que estudien B.U.P. per consell de l'educador (3'1%) o per altres situacions. Entre aquestes dades, hi ha una diferència significativa entre homes i dones: aquestes últimes contesten més que estudien B.U.P. perquè els agrada estudiar, i una proporció menor dels homes perquè volguin estudiar carrera posteriorment. (80).

L'accés al B.U.P. es produeix amb poca informació prèvia per part de l'Escola Bàsica. Un 46'2% diu que arriba al B.U.P. amb informació prèvia sobre aquest a l'Escola, mentre que un 51'3% declara que no n'ha rebut cap (81). La proporció és diversa segons els centres, però no s'observa una tendència diversa segons si es tracta d'un centre privat o públic. Sembla ser, doncs, que la informació sobre els estudis següents és qualcom que depèn de les condicions particulars de cada centre i de l'interès particular del professor. Sembla, però, que aquesta no es fa de forma sistemàtica i preparada, com caldria, segons s'indica en les entrevistes en profunditat i que ja han estat comentades al capítol 3 sobre "La percepció subjectiva".

Ara bé, com veuen ells els seus estudis? Creuen que els servirà d'alguna cosa o d'aplicació pràctica? Aquesta és una qüestió que correspon més a l'estudi sobre ensenyament del mateix "Projecte Jove", però que malgrat tot voldríem comentar segons les nostres dades. La majoria indica que els estudis no tenen una aplicació pràctica, però en canvi, esperen que els servirà pel futur. Vegem-ho:

Creus que els estudis actuals...

	N.C.	Sí	Poc	Gens
tenen una aplicació pràctica	0'9	34'9	58'2	6'0
. 16-18 anys	0'0	32'1	54'1	3'8
. 17-18 anys	1'5	35'2	55'6	6'9
. 19-20 anys	0'0	46'7	40'0	7'4
. Homes	1'9	35'6	54'2	8'3
. Dones	0'	34'6	61'5	3'9
Serviran del futur	2'0	65'3	29'6	3'1
. 16-18 anys	0'0	68'7	32'1	1'3
. 17-18 anys	2'2	65'5	28'4	4'0
. 19-20 anys	13'3	53'3	26'7	6'7
. Homes	2'8	64'4	28'7	4'2
. Dones	1'3	66'2	30'3	2'2

Aquesta valoració sobre la utilitat dels seus estudis expressa una tendència a una major valoració pràctica entre els que es troben en els carrers cursos del B.U.P. En canvi, la majoria, sense gaires diferències segons les diverses variables, expressen que aquests sí que serviran per al futur. (82).

El sistema d'ensenyament, però, segueix limitant-se a donar uns coneixements que s'ajusten a la programació, la majoria de vegades, sense facilitar informació complementària en temes com les drogues, la sexualitat, les possibilitats de temps lliure per a joves, etc., segons es veurà del mateix sondeig que estem comentant. Aquesta constatació es feia a partir de preguntar-los si els educadors, a part del nivell acadèmic els informa o els ha informat d'altres qüestions. Les dades són prou explícites:

Has rebut explicacions sobre aquests temes per part dels teus professors?

	Sí	Sí però poc	Poc	Gens	N.C.
Sexualitat	26'0	17'3	18'7	36'9	1'1
Drogues	24'9	19'8	23'8	30'0	1'6
Vacances	6'9	7'3	13'9	65'6	1'3
possibilitats per a joves					
Beques	19'8	12'7	20'9	45'3	1'3
Activitats culturals i esportives	20'6	18'7	25'1	28'9	1'3
Orientació professional	27'6	31'3	25'6	13'6	1'3

Com es veu, els aspectes en què han estat menys informats són els de possibilitats de vacances per a joves i el de beques. En canvi, sembla que la informació sobre activitats culturals, esportives i d'orientació professional estan més cobertes.

Tanmateix, el grau d'informació pels alumnes d'Institut sobre aquestes temes depèn molt poc del mateix centre d'informació. La informació vindrà per altres canals, com els amics o la premsa. Insistint en el tema que ja hem tractat, si condicionen més els mass media o els grups d'amics, i seguint la tendència general, els joves d'ensenyament mitjà tendeixen a considerar que han rebut aquestes informacions a partir dels mass media i els amics, en aquest ordre.

Finalment, intentàvem veure quin era el coneixement sobre determinats temes, en funció dels recursos que, com a jove, pot comptar. En general, es demostra una tendència a no conèixer-los, encara que amb diverses variables:

	Sí	No	N.C.
Conèixer alguna associació juvenil o equipament al teu barri	52'2	46'4	0'9
Beques que pots obtenir	26'4	71'6	1'1
Prestacions de l'assegurança escolar	42'9	58'9	2'2
Carnet d'Estudiant	70'7	29'4	0'9

I, malgrat tot, el més greu és que els joves coneixen poc les institucions "especialitzades per a joves". La majoria no les coneixen, no saben què poden trobar-hi en elles, quina informació o serveis podran facilitar-li. No deixa de ser significatiu que no les coneixin, però que un 42'7% declari haver-les utilitzades alguna vegada (83). En aquest sentit, doncs, els joves dels centres d'ensenyament són els que més utilitzen els centres d'informació i són, a l'hora, els que indiquen conèixer molt poc els organismes d'informació i els de l'Administració especialitzats per a ells. Això planteja, evidentment, un esforç d'anàlisi, de veure el per què, tenint en compte que és l'Administració qui més inverteix en la difusió de les seves activitats. En canvi, el coneixement de les entitats del barri era superior. Això reforça la idea que els joves faran més cas de la informació que els arribi dels amics i que els és més propera encara que comptin amb una difusió publicitària més reduïda, més que no pas la derivada de campanyes de promoció. Per "arribar" als joves,

doncs, cal anar a cercar-los allà on són.

Realitzar les enquestes en el terreny acurats d'aquest
mètode, per analitzar les implicacions relacionades a la informació.

4.6.5. Servei Militar: l'Exèrcit i l'Ajuntament informen ben poc

El tema del servei militar segueix sent un terreny ben poc estudiat quant als seus efectes i posició entre el jovent, malgrat és ser una qüestió que afecta forçosament la majoria dels joves, directament o indirectament. En el nostre estudi hem volgut veure quina és la informació que els joves tenen sobre els seus estudis pot definir, alhora, d'on han rebut aquesta informació. Hem fet un sondeig entre 264 joves, tots ells homes d'entre 17 i 24 anys, la majoria amb el servei militar per complir. (84)

La primera constatació esdevé obligada. La majoria dels joves no sap res més que allò que els pares que han fet el Servei militar o allò que corre "de boca en boca". Un 67'8% ha rebut la majoria de la informació així (85), un 7'0 per la informació dels pares, i la resta, en percentatges molt petits, a partir de l'Ajuntament (3'0%) o la Caixa de Reclutes (3'8%). Cal fer constar que tots els encuestats, per la seva edat, estaven ja inscrits dins l'Exèrcit, motiu pel qual ja havien passat per alguna d'aquestes institucions.

Quan els preguntem dels possibles drets com a soldat, o com demanar una pròrroga o un permís de sortida a l'estranger, la majoria no ho sap:

	<u>Sí</u>	<u>No</u>	<u>N.C.</u>
Coneixes els teus drets com a soldat?	23'5	74'2	2'3
Saps com demanar pròrroga?..	47'3	49'6	3'0
Saps com demanar permís de sortida a l'estranger?	34'1	64'0	1'9
Saps com pots incorporar-te a les milícies?.....	13'6	84'8	1'5
Saps com fer la mili com a voluntari?	59'1	39'6	2'3

No deixa de ser significatiu que no es coneixin els drets, però que es coneixin les possibilitats de fer la mili com a voluntari. Les campanyes de publicitat en aquest aspecte hi juguen fort. La informació que es fa per la mateixa televisió molt de tant en tant sobre aquest tema (incloent-hi els espais informatius) comporta una informació molt poc d'acord amb les necessitats dels joves que han de fer la mili. Sobretot són instruments de propaganda militar que

caldrà contrarrestar amb informació més objectiva sobre drets, possibilitats del jove solcat, etc.

L'ajuntament és qui realitza tot el procés de "quintat" dels joves abans d'incorporar-se al Servei militar, però, tanmateix, els joves no l'identifiquen com a tal. Així, la majoria considera que la informació sobre la mili l'hauria de donar la pròpia Caixa de Reclutes (48'1%), o el Consell de Districte (34'1%) (36). Aquesta informació hauria de donar-se preferentment mitjançant opuscles informatius (31'4%), xerrades informatives (22'7%) i informació personal (18'6%).

La majoria sap què és l'objecció de consciència, però no coneixen la situació legal dels objectors ni sabrien com declarar-se'n:

<u>Saps què és...</u>	<u>Sí</u>	<u>No</u>	<u>N.C.</u>
l'objecció de consciència	67'8	30'3	1'9
situació legal dels objectors .	25'4	71'6	3'0
com declarar-te objector	14'0	86'2	3'4

De nou apareix el component de manca d'informació dels drets propis del jove que ha de fer la mili. Per part del grups d'objectors i dels centres d'informació juvenil, la informació sobre aquest tema hauria d'adreçar-se, sobretot, a la difusió dels detalls pràctics i jurídics que la declaració comporta.

Finalment fem dues preguntes sobre opinió personal als enquestats del sondeig: Val la pena fer la mili? i Què penses de la presència d'Espanya a l'OTAN? Ambdues preguntes impliquen respostes ben significatives: un 75% pensa que no val la pena per res fer la mili (especialment contesten així els que ja l'han feta), i un 68'5% es mostra contrari o decantat en contra de la permanència d'Espanya a l'OTAN. El fet que un 75% dels joves pensí que la mili no serveix per a res obligaria a una reflexió més profunda sobre el tema, especialment per part dels seus responsables. Però en ambdós temes sembla que l'opinió dels joves es tindrà poc en compte. Hom els utilitza però no els té gaire presents.

4.6.6. De les necessitats d'informació a l'acció institucionalitzada.
Organismes i institucions que faciliten informació.

4.6.6.1. Els que van a informar-se.

Ham realitzat un petit sondeig en dos centres d'informació; un al S.I.P.A.J. (Servei d'Informació i Promoció d'Activitats Juvenils) i un altre al Centre d'Informació de l'Àrea de Joventut. Degut a les limitacions de temps pròpies d'aquest treball, el sondeig només ha pogut realitzar-se durant un curt espai de temps: durant una setmana del mes de novembre, motiu del qual donem els resultats amb tota mena de reserves. Si haguessim disposat un període de temps més ampli hauríem pogut constatar les diferències de demandes d'informació i les característiques dels joves que hi van durant els diversos mesos de l'any. D'altra banda hem realitzat el sondeig a un nombre de persones molt limitat: 132, de les quals 73 corresponen al Centre de l'Àrea de Joventut i 59 al S.I.P.A.J. Hom va plantejar el sondeig a l'atzar entre els que s'anaren a informar durant aquella setmana. (88)

Les dades indiquen unes tendències força similars entre els dos centres pel que fa als joves que van a informar-se i al tipus de demandes: (89)

1) L'edat més habitual és d'entre 19 i 21 anys (un 42%), seguida pels grups de 22-24 anys. En canvi, la presència dels joves d'entre 15 i 18 anys és menor.

2) La proporció entre sexes està equilibrada, lleugerament superior pel que fa als homes. La majoria dels que van a informar-se són estudiants (un 62%) i hi ha molt poca assistència de joves treballadors.

3) Pel que fa a la procedència de barri la majoria procedeix del districte de l'Eixample i de Sant Martí. La resta es distribueix més o menys equitativament.

4) La majoria ha conegut el centre gràcies al consell d'un amic (un 45%) o al Centre associatiu (un 18%), per la qual cosa podem concloure que els que van al Centre Informatiu, en la seva majoria, l'han conegut per canals de comunicació personalitzada, més que no pas per l'acció dels diaris, revistes, ràdio o televisió. També és significatiu que un 15% l'hagi conegut mitjançant un cartell de propaganda. (90)

5) Tipus de demanda (9). Les més habituals són les que fan referència a vacances, allotjaments i recursos culturals (cursos, etc.) També destaca una alta proporció de demandes de treball, malgrat les baixes expectatives que poden oferir aquests centres. En canvi, algunes informacions com ensenyament, legislació, sanitat, servei militar, etc. apareixen poques vegades. En aquest sentit, doncs, fora de l'aspecte del treball, sobre el qual hi ha unes ànimes i necessitats socials, els joves tendeixen a demanar en aquests centres informacions sobre activitats poc convencionals, més que aquelles aspectes que obligatòriament els afecten. El Centre constitueix, doncs, una finestra oberta per sortir de la quotidianitat.

6) Pel que fa a la llengües que hi parlen, es reparteix així: un 37'3% de catalanoparlants, un 36'1% de castellanoparlants i un 24'5% que parlen indistintament les dues llengües.

4.6.5.2. Inventari de punts d'informació.

Finalment hem procedit a la realització d'una llista de centres d'informació i de punts d'informació de tota la ciutat que podreu trobar a l'apèndix. La llista pretén indicar la diversitat d'organismes que faciliten un o altre tipus d'informació que pot interessar als joves, des dels pocs centres que se li adrecen directament fins als centres de caràcter general i de tot tipus d'informació, ja siguin d'iniciativa privada, de l'Ajuntament, de la Diputació o de la Generalitat. (92).

NOTES AL CAPÍTOL 4

- (1) WOLFGANG/FERRACUTTI: La subcultura de la violència. Fondo de Cultura Económica, Mèxic, 1961, pàg. 117.
- (2) BÖCKELMANN, F.: Formación y funciones sociales de la opinión pública. Co. "Mass-Media". Ed. Gustavo Gili. Barcelona, 1933.
- (3) BÖCKELMANN, F.: op. cit., pàg. 3
- (4) HALL, Edward T.: Más allá de la cultura. Col. "Punto y Línea". Ed. Gustavo Gili. Barcelona, 1978, pàg. 3.
- (5) Vegeu introducció metodològica.
- (6) Vegeu quadre núm. 201
- (7) FRIEDMAN, Yona: Visió realitzables. Col. "Punto y Línea". Ed. Gustavo Gili, Barcelona, 1977, pàg. 97 i ss.
- (8) FRIEDMAN, Y.: op. cit. pàg. 203 i ss.
- (9) FRIEDMAN, Y.: op. cit. pàg. 190 i ss.
- (10) Vegeu enquesta general d'informació, apèndix, pregunta 16. Vegeu quadres 130-135.
- (11) Grup de discussió núm. 4.
- (12) HALL, Y.: op. cit. pàg. 125 i ss.
- (13) Vegeu enquesta general, pregunta 22. Vegeu quadre 141-142
- (14) Vegeu quadre 143.
- (15) SPITZ, René A.: "The Derailment of Dialogue: Stimulus Overload, Action Cycles and the Completion Gradient" a Journal of the American Psychoanalytic Association, Vol. 12, núm, 4, octubre 1964
- (16) SCHWARTZ, Bertrand: L'insertion professionnelle et sociale des jeunes. La Documentation Française. Paris, 1981.
- (17) KOPPEL, Y.: "Mesocomunicación". Interacció 1984.
- (18) Vegeu introducció metodològica.
- (19) BÖCKELMANN, F.: op, cit. pàg. 117-118.
- (20) BÖCKELMANN, F.: op. Cit. pàg. 116.
- (21) Enquesta "La joventut i els mass media". Vegeu apèndix.
- (22) Vegeu quadre 607.
- (23) Vegeu quadre 611.

- (24) Vegeu quadre 616.
- (25) Vegeu quadre 615.
- (26) Vegeu quadres 619 i 623.
- (27) JARVIS, I.C.: Sociología del cine. Ed. Guadarrama. Madrid, 1974
pàg. 328.
- (28) JARVIS, I.C.: op. cit. pàg. 179-185.
- (29) Vegeu quadre 629.
- (30) Vegeu quadre 627.
- (32) Vegeu quadre 633.
- (33) Vegeu quadre 632.
- (34) Vegeu quadre 637.
- (35) Vegeu quadre 642.
- (36) Vegeu quadres 645-647.
- (37) Vegeu quadre 650.
- (38) Vegeu quadre 655.
- (39) Entrevista núm. 2, Noi treballador, situació econòmica mitja,
24 anys
- (40) CAZENÈUVE: op. cit. pàg. 128.
- (41) MORAGAS: op. cit.
- (43) Vegeu quadre 663.
- (44) Vegeu quadre 664.
- (45) Vegeu quadre 665.
- (46) Vegeu quadre 667.
- (47) CAZENÈUVE: op. cit.
- (48) FRIEDMAN, Y.: op. cit. pàg. 75.
- (49) FRIEDMAN, Y.: op. cit.
- (50) FRIEDMAN, Y.: op. cit. pàg. 58.
- (51) BONAL, Faimon: "El barri com a lloc de construcció sòcio-cultu-
ral". Interacció 1984. Barcelona.
- (52) FRIEDMAN, Y.: op. cit., pàg. 23.

- (53) GIMTANA, Joan: "Interacció grupal i acció socio-cultural". Interacció 1984. Barcelona.
- (54) Enquesta general d'informació, pregunta 23.
- (55) Vegeu quadre 126.
- (56) Vegeu quadre 168-176.
- (57) COMAS DIARROYA, Dolores: "Emigración, etnicidad y raíces de parentesco en un barrio de Tarragona: Ensayo metodológico". Comunicació presentada al III Congrés d'Antropologia. Sant Sebastià, 1983.
- (58) Vegeu introducció metodològica.
- (59) Grups de discussió a diversos Instituts (grups 3, 4, 6 i 9).
- (60) Grup de discussió número 3.
- (61) Grup de discussió número 4.
- (62) Grup de discussió número 4.
- (63) BOMEL, P.: op. cit.
- (64) Enquesta general d'informació, pregunta 25.
- (65) Vegeu quadres 161-166.
- (66) Vegeu quadre 164.
- (67) Vegeu quadre 163.
- (68) Vegeu quadre 165.
- (69) HALL, E.T.: op. cit., pàg. 137 i ss.
- (70) Vegeu quadres 154 i 155.
- (71) BÖCKELMAN, F.: op. cit. pàg. 140.
- (72) Sondeig sobre el servei militar, vegeu quadre 409.
- (73) Sondeig als Centres d'informació, vegeu quadre 507.
- (74) Vegeu quadres 200 i 208.
- (75) Vegeu l'enquesta general d'informació, apèndix.
- (76) Test d'informació, vegeu quadres 200-208.
- (77) Vegeu quadre 138.
- (78) Vegeu quadre 139.
- (79) Vegeu quadre 304.

- (80) Vegeu quadre 304.
- (81) Vegeu quadre 308.
- (82) Vegeu quadre 313.
- (83) Vegeu quadre 331.
- (84) Vegeu quadres 401-407.
- (85) Vegeu quadre 408.
- (86) Vegeu quadre 416.
- (87) Vegeu quadres 414 i 415.
- (88) Vegeu quadre 501.
- (89) Vegeu quadre 501.
- (90) Vegeu quadre 507.
- (91) Vegeu quadres 502-505.
- (92) Vegeu Apèndix.

Section 5:

ONE & TWO THREE

5. CAP A ON ANEM?

5.1. El nou imperi.

Darrera la informació, els ordinadors, els magnetoscòpis, els sistemes de commutació, els microprocessadors, els manuals d'instrucció i les xarxes de dades informatives, arriben les computopiés. És el dret dels països metropolitanos i el sostenidor espiritual dels nous colons.

I amb això estem sota una considerable proliferació d'hipòtesis estrangeres que es mouen en torn a noves propostes un tant prosaiques de comprensió de la postmodernitat sota l'epígraf de la Societat de la Informació. Les hipòtesis encaminades cap aquesta Tercera Revolució Industrial, varen començar als Estats Units i al Japó, ja fa quasi vint anys, o sigui, tota una generació de joves, i el terme actual de computopiés, emprat per Yoneji Masuda, comença a embadalir les noves generacions. Així concs, no és estrany que a casa nostra es comenci a detectar una desmesurada fascinació per aquest nou mot, a la vegada que el debat internacional sobre aquest tema reproduïx també aquí les posicions trobades entre les diferents escoles sociològiques.

Aquest fet permet de redundar en una dualitat de reflexions: la primera sobre l'orientació que pren el debat sobre la Societat de la Informació i la irrupció de les noves tecnologies; la segona, sobre la situació de precarietat teòrica i científica que existeix avui a Catalunya sobre aquest tema.

Si alguna evidència imposa l'evolució de les societats industrialitzades és, sens dubte, un estat de crisi profunda que afecta la concepció tradicional de la informació. Fa pocs anys que el concepte d'informació anava indisolublement lligat al de llibertat d'informació i, per tant, al concepte de dret d'informar i de ser informats, tal com recullen els textos internacionals clàssics.

Avui el canvi és molt profund i la dificultat radica, precisament, en fer extensives, sota concepcions obsoletes, les noves idees de creixement, fonamentalisme i universalitat.

És precisament una nova concepció oberta per l'implacable desenvolupament tecnològic de la societat actual, d'indubtable matís capitalista, en marxa cap a una nova fase d'expansió lògicament imperialista, la punta de llança del qual desenvolupament és el mercat de la informació i les seves tecnologies. Podem veure, doncs, que els anticuats debats sobre llibertat d'informació i d'expressió són susceptibles de mancar de continent suficient si no és el fet d'encobrir el veritable nucli del problema.

I aquest nucli, com a la física atòmica, se situa en el centre del sistema de poder que assegura la cohesió general dels electrons o satèl·lits que l'envolten. I en el nostre cas, el nucli té un nom molt concret: Estats Units d'Amèrica.

Herbert I. Schiller, Armand Mattelart i quasi tots els estudiosos del tema de la informació i de la comunicació ho recorden en cada un dels seus darrers llibres, on s'evidencia clarament a qui pertany el nou ordre internacional electrònic i informàtic.

És per això que la pertinència de les anàlisis de fons sobre els problemes de la nova Societat de la Informació exigeix una metodologia que resituï en el precís marc geoestratègic la problemàtica particular que afecta a cada parcel·la de l'Imperi.

5.2. Com estem.

Cuan parlem de la Societat de la Informació ja no es tracta simplement d'una possibilitat futura, estem immersos de manera visible i palpable en les noves tecnologies, processos, sistemes i productes de la informació. Inclús, molt sovint, les possibles conseqüències d'aquests avenços recen una interpretació més extravagant que el propi descobriment.

Parlar de la Societat de la Informació és, fins i tot, una descripció més aviat modesta, com escriu H.I. Schiller, del que realment està passant. Per això, malgrat tot, la nova societat significa no res menys que la superació del propi capitalisme. Segons una opinió molt vigent, el que està passant és la nova aparició d'una comunitat individualitzada, electrònica i planetària, situada en part a l'espai i tota ella orientada ecològicament.

Per a altres corrents del pensament, l'aparició d'una societat postindustrial, en la qual els treballadors conscients i directius tecnològicament preparats es comprometen a controlar el contingut del seu treball i l'ínocle del seu mitjà laboral, també ha de produir objectes i serveis de valor inherent, fet que incumbeix a aquests professionals.

Escriu Sharf que la nova societat, degut als avenços tecnològics, aconseguirà un estat d'igualtat i de fraternitat, on la justícia serà la raó del nou sistema. En canvi, altres estudiosos segueixen veient l'esdeveniment d'una nova dictadura tecnològica, on la fossa entre països rics i països pobres cada cop serà més profunda, i un petit grup de països viurà a costes dels altres.

També podem trobar, com diu Ferré Borrero, el paroxisme celebratiu i acrític d'Olivia Toffler, que presenta el canvi cap a allò que ell anomena Tercera Ona, com un estat lluny del tecnofascisme orgèllia. "La Tercera Ona no se limita a accelerar nostre flux de informació; transforme la estructura profunda de la informació de que dependem nuestras acciones diarias". Toffler anuncia la desaparició del proletariats per donar pas al nou "cognitariat".

Avui dia les persones que dominen les societats capitalistes avançades no són, necessàriament, aquells que posseeixen els mitjans de producció. En el nou estat, on passen d'una societat post-industrial a una nova societat on no existiran els mitjans de producció (si recordar, el propi Marx va tenir bastants problemes amb la noció de propietat en les societats no industrials), en no existir la noció de propietat, no podem parlar de lluita de classes.

Deixant aquestaarrera teoria excessivament acrítica respecte a la realitat, creiem que cal fer front realment el problema i tractar-ho amb la rigurositat que mereix, deixant a part al que pot o no pot ser possible.

Cal analitzar realment el que està passant, de manera fiable. Cal estudiar les estructures d'organització a nivell públic i privat; cal examinar els nous esquemes institucionals que serveixen de base a la producció i a l'expansió d'informació als nostats sams.

Si preveiem una conclusió de crítica sobre a partir de tota aquesta recerca és que, en canvi de la revolució regons la qual el capitalisme està sent superat, els factors que han prevalgut al llarg del temps segueixen sent tan determinants com sempre dintre de les transformacions que tenen lloc en les esferes de la tecnologia i la informació. En poques paraules, el capitalisme no fa més que reproduir-se a si mateix. Sota l'estímul de criteris de llibertat de mercat, les noves tecnologies de la informació, malgrat totes les seves característiques i potencials estimulants, acaben per facilitar les activitats i ampliar la influència dels elements ja dominants dintre de l'ordre social. A la vegada, el costum de tractar la informació com un luxe, conseqüència d'aplicar criteris també de mercat, presagia una exacerbació de velles injustícies en noves modalitats.

Creiem que també cal indicar l'error històric de l'esquerre, començant per Stalin, fins als neo-marxistes actuals, a excepció feta de Walter Benjamin, donat que mai no han entès la indústria de la consciència i de la informació i únicament ha vist en ella el seu aspecte capitalista. Aquest encarreriment teòric i pràctic és denunciat a través dels anys des de George Lukacs i Max Horkheimer fins a Hans Magnus Enzensberger. Com diu aquest últim: "una tesi força exte

sa afirma que el capitalisme actual viu gràcies a l'exploració d'unes falses necessitats". Es tracta, com a màxim, d'una veritat a mitges. En tot cas, tot el que es diu sobre l'estímul a través de la publicitat i l'obsolescència artificial no és capaç d'explicar suficientment l'atracció hipnòtica del consum massiu dels assalariats. La hipòtesi del "terror al consum" afavoreix els prejudicis de la burgesia, que es té per políticament preclara, contra el proletariat s'entén sacament integrat, petitburgès i corrupte. Malgrat tot, la força d'atracció del consum massiu no està basada en el dictat d'unes falses necessitats, sinó en la falsificació i explotació d'unes necessitats completament reals i legítimes, amb un excés que és purament superflu al procés parasitari de la publicitat. Cal que un moviment socialista no denunciï aquestes necessitats, sinó que se les prengui en consideració, les estudiï i les faci políticament productives.

S'ha de dir això mateix en relació a la indústria de la consciència. Les noves tecnologies no deuen el seu irresistible poder a cap ardit astut, sinó a la força elemental de profundes necessitats socials.

Cal recordar que mentre els funcionalistes investiguen, inventen i procuren noves tecnologies, l'esquerra segueix clamant al cel per la manipulació dels mitjans i l'alienació que això comporta. Tornant a Enzensberger: "l'esquerra ha reduït el desenvolupament dels mitjans de comunicació a un únic concepte: el de la manipulació. En un primer moment, aquest principi va tenir un gran valor heurístic i va possibilitar una llarga sèrie d'investigacions analítiques, però avui comença a quedar reduït a un avorrit eslogan, que amaga més d'allò que pot descobrir".

Les conclusions que es deriven clarament respecte als avenços en el camp de la informació i les noves tecnologies de comunicació en els darrers temps, deriven del fet que el capitalisme segueix predominant en el sistema mundial, amb el repte del nou "pacific-way", on la seva costa oest hi està de ple dret.

5.3. L'estructura de la nova societat.

La societat de la informació comportarà un nou tipus d'estructura social completament diferent a l'actual. El concepte de Societat de la Informació - al contrari de la incongruïció de societat postindustrial- descriurà en termes més definitoris l'estructura característica de la societat futura. Com escriu Koneji Yasuca: "la base d'efectuar aquesta asseveració radica en què serà la producció de valors d'informació la força conductora matriu d'una societat "del desenvolupament i la formació" i no la de valors materials, com ha succeït fins el moment actual". Fins ara els sistemes d'innovació tecnològica sempre s'han preocupat de la força productiva material, però la futura societat de la informació haurà d'erigir-se dintre d'un marc absolutament novedós a partir de l'anàlisi de sistemes de la tecnologia ordinador-comunicacions que determini la natura fonamental de la societat de la informació.

El model de desenvolupament de la societat industrial és un model social a partir del qual poder crear la composició general de la societat de la informació. Una segona hipòtesi de l'ajuda argumenta que es pot utilitzar l'antic model de desenvolupament de la societat humana com a model històric analògic de la societat futura. Unir els components de la societat de la informació, utilitzar aquesta analogia històrica, és una forma efectiva de construir l'estructura fonamental de la Societat de la Informació.

Continuant el sistema esmentat podríem desenvolupar-lo de la següent manera:

1. Així com la màquina de vapor va ser la primera tecnologia innovadora en el propi nucli del desenvolupament industrial, l'ordinador i la tecnologia de l'ordinador serà el nucli de la nova societat, la seva funció més fonamental serà substituir i amplificar la tasca mental de l'individu.

2. Si la revolució de l'energia fòssil que va resultar de la màquina de vapor va fer que s'augmentés la força de producció material, la qual va fer possible la producció massiva de béns i serveis, en la societat de la informació el desenvolupament de la tecnologia de l'ordinador farà possible la producció massiva i sistematitzada de la informació, la tecnologia i els coneixements.

3. Mentre la fàbrica era en la societat industrial el símbol social centre de producció de béns, la unitat productora d'informació es converteix en el símbol social en la nova Societat de la Informació.

4. Si bé en la societat industrial el poder adquisitiu dels consumidors era el factor principal per a proceuir l'expansió del mercat, en la Societat de la Informació serà "la frontera del coneixement" el mercat potencial. I l'augment de possibilitats per a resoldre els problèmes i el desenvolupament de les oportunitats seran els factors primaris per a l'expansió del mercat informatiu.

5. Desenvolupant les teories expressades per Yoneji Masuda, si en les societats industrials les indústries punteres en el desenvolupament econòmic eren les químiques i les de maquinària, l'estructura total de les quals comorèn indústries primàries, secundàries i terciàries, les indústries "intel.lectuals" seran el nucli de les indústries del coneixement en la Societat de la Informació.

6. L'estructura econòmica de la societat industrial està caracteritzada per: a) una economia de béns orientada a la seva comercialització; b) una especialització de la producció que utilitza la divisió del treball; c) una completa divisió entre producció i consum.

En la Societat de la Informació, es planteja: a) la informació, eix del desenvolupament socioeconòmic; b) augment de la producció de la informació per part dels usuaris i l'acumulació d'informació; c) l'expansió de la informació acumulativa s'expandirà gràcies a la utilització sinèrgica i a la utilització compartida; d) canvi econòmic a nivell estructural: pas d'una economia d'intercanvi a una economia sinèrgica.

7. La Societat de la Informació, en comptes que la llei del preu sigui la mà invisible que mantingui l'equilibri entre oferta i demanda, l'eix fonamental de la societat serà el principi de l'objectiu.

8. Si bé en la societat industrial el grup econòmic era el subjecte més determinant de l'activitat social, en la Societat de la Informació el subjecte més determinant de la vida social serà la comunitat supraeconòmica que es pot dividir, en termes generals, en comunitats locals i comunitats unides per la informació.

9. Si en la societat industrial el sistema socioeconòmic és un sistema caracteritzat per la propietat privada del capital, la lliure iniciativa i la maximització dels beneficis, en la Societat de la Informació el sistema socioeconòmic serà una societat civil caracteritzada per la superioritat de la seva infraestructura supraeconòmica que agruparà el principi de la sinergia i el del benefici social.

10. Contràriament als béns materials la informació comporta quatre propietats inherents que fan possible l'autoreproducció: a) no és consumible, així com els béns es consumeixen quan s'utilitzen, la informació roman estable un cop s'ha utilitzat; b) és no transferible, en transferir un bé d'un lloc a l'altre necessita una mobilitat física, al contrari que la informació, que roman en el lloc original; c) és indivisible, els materials com l'aigua, l'electricitat i altres s'han de compartimentar per a la seva utilització, mentre que la informació només es pot utilitzar com a conjunt; d) és acumulativa, l'acumulació de béns es deu a la seva no utilització, en canvi la informació no pot consumir-se o transferir-se, de manera que s'acumula per a ser utilitzada repetidament. La qualitat de la informació és més gran a mesura que s'introdueix nova informació a la que ja hi ha acumulada.

Finalment, tal com hem analitzat, la separació cada cop més evident entre treball i capital en el postcapitalisme comporta una tendència creixent a reemplaçar l'activitat humana per l'activitat robòtica, a elevar la composició orgànica del capital mitjançant l'augment del capital constant, de manera que es manifesta cada cop més agreujada la lluita entre capital i supercapital.

El que s'està produint és que les institucions econòmiques no corresponen necessàriament a una determinada classe social, sinó que són conjunts d'individus que en un moment determinat tenen interessos en comú i, per tant, presenten necessitats comunes a les modificacions del medi en què es troben.

Recordem que en el capitalisme el nivell econòmic, a més de ser el nivell determinant, l'explicació final és també el nivell conínet (aquella estructura que restringeix el desenvolupament en la reproducció d'un mode de producció). Pensem que si el concepte de transició d'un mode de producció a un altre està caracteritzat per la

no correspondència entre les antigues relacions de producció dominants que entren en contradicció amb el gran desenvolupament de les forces productives, en el postcapitalisme, la concentració de capital no s'haurà produït de la forma prevista per Marx, la qual cosa és fonamental pel que fa a les relacions socials de producció que determineixen de forma directa la divisió social interna del procés productiu, que ha perdut les seves connotacions originàries en variar els elements que el componen.

I si parlem d'estructura, tenim en compte que ho fem en un sentit ampli. En aquell sentit que engloba una totalitat de conjunts que són variants de la que és la regla de la variabilitat, és a dir, productes d'una combinatòria. No hi ha, per tant, una estructura pròpia d'una organització, d'una totalitat. L'estructura; d'alguna manera, declina els conjunts, "els casos particulars" dels que ella mateixa és el sistema. Els conjunts estan, al seu torn, estructurats; aquest és un segon nivell de construcció teòrica, en el sentit estricte del terme estructura. Aquests conjunts estructurats no són de l'ordre de la realitat empírica. Són inventats a partir d'ella i serveixen de mediadors entre les relacions concrets i l'estructura en sentit propi. Són "models" fabricats en funció del seu destí: pertànyer a un grup de transformació.

5.4. Cap a on anem, doncs?

Cap a on anem, doncs? El futur pot tenir una visió qualitativa que superi la visió quantitativa dels esdeveniments. És l'aplicació de les noves tecnologies en la recerca de la informació, afers nous i noves qüestions. Els avenços venen en tres fronts: a) en el perfeccionament dels mètodes de magatzematge de la informació, la constitució de grans bases de dades; b) l'increment de la rapidesa de la transmissió de la informació en tots els seus aspectes; c) la millora de l'explotació dels resultats de la recerca.

La societat. Per altra banda cal observar que la mateixa societat és ja de per si una forma de comunicació, i nombrosos experts en el tema han contemplat l'expansió de la informació i de les comunicacions com una expansió dels poders de l'home per aprendre a intercalar idees i experiències com una nova forma de domini i, també, com una oportunitat de fer negocis. En veritat nom estem abusant d'aquests mètodes, tant del control polític de la propaganda, com del mateix benefici comercial de la publicitat; i no es pot afirmar que allò que anomenem societat no és únicament una xarxa d'actors polítics i econòmics, sinó que també és un procés d'aprenentatge i de comunicació. Cal recordar que la més noble funció de la comunicació consisteix en la transmissió de l'herència social d'una generació a la següent.

Les eines domèstiques d'informació i comunicació. Com ja hem dit en la percepció subjectiva, ni la ràdio ni la televisió no són en absolut independents dels desenvolupaments econòmics d'una determinada societat, ni de la seva estructura socio-política, de manera que caldrà veure com evolucionarà la nostra societat per tal d'estrènyer cap a on anem en els propers anys i quina societat tindrem.

No es pot parlar de noves tecnologies i, amb certa asèpsia, prescindir de l'entorn social. La tecnologia evoluciona per si mateixa segons les seves pròpies fites, és ella qui configurarà la societat de la informació. Creiem que aquesta tecnologia no és un fi en si mateixa, no és el "missatge" -segons la frase de McLuhan-, sinó al contrari, el fi sempre serà de l'altre. S'ha de posar la tecnologia al seu veritable lloc. El sistema no pot impulsar, alisar, ni tan sols programar l'home feliç. Cal observar com evolucionarà l'home i sobre aquesta base poder aplicar l'evolució de la tecnologia

a uns mitjans que seran els que nosaltres volem, els que demana la pròpia societat.

El marc econòmic. En aquest estudi no entrarem a tractar el tema econòmic de forma global, sinó que el plantejarem des del punt de vista de les noves tecnologies i de la indústria electrònica, que tècnicament és qui permetra la supervivència als països desenvolupats.

Els cinc principals països productors d'electrònica són, a la vegada, els consumidors de quasi tota ella. La nostra situació és d'una enorme dependència estrangera, amb un consum elevat per part de l'Estat en tot el que fa al percentatge dedicat a defensa. Fora de l'Estat el consum d'energia o de terminals se centralitza a la Banca i a tres o quatre grans empreses del país; això reflecteix la gravetat del problema, donat que les esmentades entitats consumidores de la producció electrònica no són pas representatives de la societat.

Cal veure que tots els plantejaments de futur fets en la primera part d'aquest capítol s'ho es curen a terme a casa nostra fins d'aquí a deu anys. De moment comptem amb tres terminals al servei de les grans empreses o al servei de l'Estat, especialment de l'Exèrcit espanyol, ja que seran les úniques organitzacions capaces d'afrontar l'enorme despesa que representarà a curt termini les noves tecnologies.

El marc sociopolític. Espanya, fins el 1990, tal com ha publicat l'estudi de l'Institut de Prospectiva "La España de 1990" tindrà un creixement lentíssim en matèria econòmica. Però cal analitzar l'evolució de l'estructura sociopolítica que acompanya el desenvolupament econòmic. Hi ha un factor important que hem de considerar: la demografia. A Espanya es passarà de 37'6 milions d'habitants el 1980 a 40'9 el 1997. Això comportarà, proporcionalment, un atur més acusat en determinades esferes de l'estructura social del país. L'atur apareix a tots els estudis actuals, encara que s'utilitza sota diferents hipòtesis. Les noves tecnologies han de trobar la seva pròpia productivitat, la qual cosa pot suposar un increment de l'atur a quasi tots els països desenvolupats; caldrà analitzar més acuradament com afectarà això a Espanya.

L'atur que a l'any 1980 era del 10'7% i que, segons els informes més optimistes, es mantindrà en una mitja del 10% anual com a mínim fins el 1990 és molt probable que experimenti algun escaig anual que porti un increment fins al 13% en algun any del període. Què pot significar això?

Les noves tecnologies influeixen de manera important en la política d'un país, fins el punt d'arribar a pactar en els convenis col·lectius la no automatització de determinats serveis, precisament per minvar l'atur. Avui dia, les reivindicacions salarials ja no són únicament de salari monetari, sinó que estan en funció de la seguretat del lloc de treball.

Les idees de Luís Pacionero no són tan agradables com publicava en el seu darrer llibre i, per a alguns, el canvi serà traumàtic. Els experts en abundància ho tindran, en fi, bastant magre.

Respecte als mitjans de comunicació l'atur pot significar la permanència a les seves llars de gran nombre de gent i no per raons d'haver arribat a una època d'abundància, sinó per un estat de penúria, és a dir, per la desocupació existent que obliga a un atur forçós.

Aquesta situació provocarà un tipus de programació determinada. És normal l'estudi de la segmentació i la fragmentació de les audiències de ràdio i de televisió per especialitzar els continguts. Així com avui reclamem ràdios i programes per a joves, potser llavors reclamem programes per als aturats. Sens dubte, és un factor que cal tenir en compte per al desenvolupament i l'evolució dels mitjans de comunicació.

També és acient de recordar aquí la nostra piràmide d'edats. L'augment dels jubilats comporta un augment de persones que tendeixen a quedar-se a casa, que disposen d'hores lliures per recre tots els béns informatius que els servirán els terminals a domicili.

Per últim, cal tenir present l'estabilitat política del país, on, si bé no hi ha evidències involucionistes, qualsevol canvi de govern en els propers anys pot fer absolutament inútils les previsions adoptades en un moment diferent a l'equip que ha de prendre unes decisions polítiques.

5.5. Públic o privat.

Aquest capítol quedaria buit si no tractéssim, encara que no-més sigui de passada, l'entorn jurídic de la ràdio i la televisió en el nostre país. Som conscients que aquesta problemàtica ja seria tema d'un altre estudi dintre del Projecte Love, però encetarem ací uns trets, al nostre parer importants, que cal tenir presents i des envolupar en un marc que li sigui propi.

A tall d'exemple, hem de subratllar el problema de les emissores FM que estan pendents de concedir-se. Aquestes emissores seran constitucionals i comercials i, per tant, plantejaran problemes a les emissores locals. En aquest context se'ns acudeix ara el model italià de les ràdios lliures i la seva problemàtica que pot ser versemblant. Les ràdios lliures són un fenomen que, encara que hom pretengui tallar per evitar un caos de freqüències, existeix i probablement anirà a més i afectarà irremediablement la ràdio, de la mateixa manera que arribarà a la distribució autonòmica de la ràdio i la televisió en el nostre país, i pensen ací en el problema de TV3 que esperem que estigui solucionat quan s'acabi el present estudi.

També hem de parlar de la televisió pública i privada, de la televisió per cable i de la possible legislació que cal elaborar sobre els satèl·lits comunicacionals i sobre la introducció de determinades tecnologies en l'àmbit de la televisió.

La nova programació, pel que fa a la ràdio, és un problema que es pot resumir en tres línies principals: la ràdio tendeix cap a una fragmentació d'audiència, vers una especialització de continguts i una participació dels receptors. Aquest tipus de ràdio apunta cap a un tipus de ràdio enterament local, que es veurà afavorida pel boom de les FM. En el cas de la televisió anem cap a una televisió privada, en competència amb la cadena nacional. Presumiblement serà local, encara que no de forma total, i estarà situada en els grans nuclis de població: Barcelona, Madrid, València, Bilbao, Sevilla. Aquesta situació, posada en el seu context social, no fa més que reflectir el desencís que està produint la cadena nacional de televisió, que sempre ha gozats de mala pressa, encara justificadament. Aquest desencís també prové, i cal no oblidar-ho, pel boom que es va produir l'any passat pels magnetoscòpis, però caldria analitzar si només és conjuntural o pot generalitzar-se. Els conceptes públics

d'opinió són bastant eloqüents a favor d'una televisió pública
i la resolució d'aquest entorn jurídic no ve més enllà de dos anys.

Capital S:

FOR A CONCLUSIONS

6. CONCLUSIONS

Aquestes conclusions pretenen de resumir les principals idees expressades en aquest treball, a partir dels plantejaments teòrics indicats i dels principals resultats obtinguts a partir de les diverses metodologies emprades.

6.1. Sobre la informació i els processos de comunicació: com es configura entre els joves de Barcelona

6.1.1. El procés d'aculturació dels joves de Barcelona tendeix a produir-se a partir de dos processos: a) la influència de la indústria a de la consciència i els grans mass media tendents a crear un model de conducta universal; b) les relacions estructurals dels individus, és a dir, les xarxes socials que determinen els nivells bàsics de comunicació.

- Tanmateix les informacions no són considerades de la mateixa manera. A nivell d'informacions que els arriben, hi veuen una doble valoració: a) a partir del propi grup de referències i la comunicació personal es reben les informacions "supra-quotidianes", que escapen a la vida quotidiana (política, institucions, etc.) venen a partir dels mass media directament.
- No tots els joves, però, en són conscients, d'aquest doble procés. La majoria consideren que han rebut la major part de la informació que disposen a partir dels mass media i de materials impressos i visuals.
- En aquest procés també hi intervenen altres situacions socials: la família, el centre d'ensenyament, el centre de treball, les associacions i organitzacions, etc. Cada un d'aquests elements comporta situacions particulars i diverses que determinen la formació de processos de relacions i comunicacions diferents.

6.1.2. Ara bé, en una realitat microsocial com Barcelona no podem referir-nos ni a una cultura juvenil ni a una determinada situació informativa dels seus habitants. Per això s'imposa un treball de percepció i avaluació crítica qualitativa, més que definir patrons quantitativs de tall generalitzable.

- En aquest sentit, la metodologia emprada en aquesta recerca

na intentat aproximar-se a aquestes diferenciacions culturals. Com que la nostra societat és pluricultural, definim la informació com a sinònim d'eines o elements culturals que permetin al jove d'adoptar una situació participativa en la nostra/seva societat.

6.1.3. El fet de viure en ciutats de milions d'habitants no implica però, unes relacions més grans amb més gent, són unes relacions en diversos graus amb un nombre determinat de persones. Més que viure en una gran ciutat, vivim en una "ciutat privada de baixa comunicació", aquella realitat i identificació de l'espai que constituïm a partir de la nostra experiència quotidiana.

6.2. Sobre els mass media

6.2.1. Els efectes dels mass media cal considerar-los en funció dels efectes particulars, tenint en compte que el públic juvenil és un mosaic format per individualitats, per persones singulars i que, en conseqüència, no es produeixen respostes homogènies i universals, sinó que cada persona reaccionarà en funció de les seves prèdisposicions culturals, creences i actituds configurades a partir de la seva personalitat.

- Entre els joves, aquest efecte ha de ser contemplat com un fenomen de reforç cognitiu, no tant com un resultat directe estimul-resposta. Així la incidència dels mass media cal valorar-la més a llarg termini que no pas pels efectes immediats.

6.2.2. Existeix una especialització dels usos dels mass media per part dels joves: a) la televisió, en temes de vida familiar, ecosistema, salut i natura, pel·lícules en l'essai lúdic, etc.; b) premsa: informació político-social i oferta cultural; c) ràdio: musicals i informatius breus.

- La selecció dels mitjans i dels programes es fa en funció del que hom anomena "gratificacions fàcils". Com més gran és l'expectativa de gratificació d'un missatge, més ens inclinem cap a aquesta opció i menys com més sigui l'expectativa d'esforç necessària.
- Ens cal distingir entre aquells mitjans que donen una oferta real d'informació i aquells que fan, sobretot, una oferta de temps lliure.

6.2.3. D'una manera o altra, la premsa està present en la vida quotidiana dels joves. Tanmateix sembla que la llegeixen poc. A un 58% els arriba algun diari a les mans, i un 41'75% no en llegeix cap. Ara bé, la majoria llegeixen la premsa perquè la compren els seus pares o algun familiar proper (prop del 64%) i només un 31% dels que la llegeixen la compren directament. Per això els diaris més llegits són els que compra la família, sobretot La Vanguardia i El Periódico. Els homes llegeixen més la premsa i les seccions preferides són les esportives.

6.2.4. El cinema cada vegada té menys públic, però es converteix en un ritual de grup que permet la lliure elecció del programa, en contraposició a la TV o al diari, amb una incidència familiar més gran. Els joves de Barcelona van al cinema 1'12 vegades al mes i els gèneres preferits són els d'acció, els d'aventures, els de ciència ficció i els d'amor.

- Podem parlar de dues subcultures cinematogràfiques: el públic més intel·lectualitzat i el públic més de massa. És, però, la recomanació dels amics qui determina la majoria de vegades quina pel·lícula es va a veure.

6.2.5. Ben pocs joves viuen al marge de la televisió. La majoria tenen dues televisions o més a casa, i un 64% la veuen dues o més hores diàries.

- La funció essencial que desenvolupa és la d'entreteniment, més que no pas els espais de notícies i culturals. Els programes que més agraden són els de públic en general, més que no pas els específicament "juvenils", que tenen una atracció baixa. Les pel·lícules constitueixen la preferència essencial.
- Així com els programes no tenen una especificitat de públics, els missatges publicitaris s'adrecen directament als joves. Aquests missatges utilitzen la cultura juvenil per convertir-la en objecte de consum. Els joves tenen conciència d'estar manipulats per la propaganda, però mostren un cert conformisme.

6.2.6. La ràdio presenta unes grans possibilitats de democratització i de participació en l'àmbit de la mesocomunicació, que cal aprofundir. L'ús actual de la ràdio és sobretot com a element de complementarietat, que hom escolta mentre estudia o fa altres activitats. Els programes musicals i les emissores musicals de F.M. són els que més els atrauen.

6.2.7. Els nous mass media han radicalitzat la separació entre el "públic" i el "privat". Hi ha, en aquest sentit, una mutilació del coneixement del món físic, que és mediatitzat per la petita pantalla de TV.

- Ara bé, els joves es mostren receptius respecte als mass media en aquelles temes pels quals hi ha un interès previ. Els media seran eficaces en la mesura que existeixen unes expectatives creades prèviament.

5. 2.8. Toda acció política institucional vers els joves ha de comptar amb els mass media, però les limitacions econòmiques d'aquest tipus d'accions tenen respecte als gran media, suggereix la necessitat de potenciar les expectatives en l'àmbit de la mesocomunicació i la informació personalitzada.

6.3. Comunicació i informació entre els grups de joves

6.3.1. La comunicació generalitzada esdevé impossible. La comunicació més eficaç és la que s'estableix "cara a cara".

- La pregunta clau que ens qüestionàvem era, però, de determinar fins a quin punt són importants les influències de casacú, o allò que volen fer arribar els grans mass media en el moment d'efectuar una elecció social i de prendre una determinació.

6.3.2. Els grups primaris es constitueixen així com una font directa d'informació, però aquesta informació no és suficientment considerada entre els propis joves.

- El grup primari bàsic reforça i dona un contingut fiable dels missatges provinents dels mass media, reforçant idees preexistents.
- Podem observar una tendència a rebutjar aquells mitjans d'informació que, com la premsa, són més a l'abast de tothom sense distincions, essent les relacions grupals i interpersonals la font d'informació més útil per als joves en aspectes quotidianos.

6.3.3. La imatge de la situació d'un individu és definida per la diferència de la suma de les influències que és capaç de transmetre i de les que rep. Així s'estableix una jerarquia social dins dels mateixos grups.

- Els grups juvenils serien un sistema mixt de jerarquització (ni totalment jeràrquic ni totalment igualitari) caracteritzat per la seva provisionalitat en les relacions, de manera que les possibilitats d'influència s'alternaran.
- El líder actua, així, com a portaveu del grup, facilitant l'assumpció dels nous missatges o de noves ones d'informació, encara que també desenvolupa el paper de conductor del debat intern.

6.3.4. Els grups tendeixen així a crear mecanismes de defensa i d'autoafirmació, que responen a la satisfacció de necessitats culturals, sociològiques i psicològiques, creant identitats a partir d'aquestes referències.

- La multiplicitat de rols en el jove l'incueix a una "imbricació" informativa per la seva pertinença a aquests diferents entorns culturals.

6.3.5. La majoria de joves es relacionen habitualment en grups. Si els preguntem si se senten sols responen majoritàriament en termes intermedis: ni molt ni poc sol. Els grups tenen una menor incidència entre els catalanoparlants, joves de classes altes, i d'edats més altes.

- Hi ha dos àmbits fonamentals per a les relacions i l'amistat entre els joves: l'un és el barri, on semblen relacionar-se més els homes i la gent dels barris populars i obrers i els castellanoparlants; l'altre és el centre d'ensenyament, on semblen relacionar-se més les dones, els joves de barris de classes més altes i els catalanoparlants.
- El grup d'amics es determina tanté d'acord amb aquesta diversitat de variables. Entre els joves immigrants, el factor residencial-espacial té més importància i els grups d'amics es mostren com a més organitzats i durables. Es produeix, doncs, una afinitat ètnica i cultural, que tendeix a reforçar mecanismes d'autodefensa i compensació cognitiva.
- En aquells instituts on assisteixen alumnes de classes obreres, es produeix una tendència més alta a les relacions en grup, sobretot perquè els grups que es constitueixen contínuen els prèviament formats a l'escola d'E.G.B. i tenen possibilitats de continuació dins del mateix barri.

6.3.6. La majoria dels joves barcelonins diuen que tenen força amics i que compten molt amb ells. Aquesta tendència es manifesta sobretot entre les noies. També entre els castellanoparlants l'índex d'amics és més alt que entre els catalanoparlants. Tenen també més relacions els joves de més edat.

- En funció d'això podem definir dos tipus de joves: monocrònics, aquells que tenen una tendència a integrar-se plenament en un grup d'avis, pel que aquest grup compta molt com a sistema cultural de referència (serà el tipus de relacions que s'establirà entre els joves procedents de famílies immigrades, principalment); poli-crònics, aquells joves que es relacionen amb diverses persones en contextos diferents, motiu pel qual el grup no arriba a ocupar totes les parcel·les de la seva vida i no se'n té tanta necessitat.

5.3.7. Per poder parlar d'una estratègia en la transmissió de la informació, cal tenir present que el grup primari no és, entre els joves, un agregat de persones, sinó una estructura que implica diferents rols de relacions i de dependències. Així, tendeixen a imitar aquells a qui han atribuït influència, encara que aquests no intentin d'exercitar-la.

- La importància dels grups pel que fa a la transmissió d'informació cal situar-la en funció de les diferències socio-culturals.

5.4. Nivells d'informació entre els joves de Barcelona

- 5.4.1. El grau d'informació és ben desigual. Un sondeig d'informació sobre temes diversos ens indica ones diferències considerables. En general, estan més ben informats els que tenen un nivell econòmic més alt, així com els que tenen uns estudis superiors. També ho estan més els nois que les noies, però els continguts i interessos informatius són diferents. Els immigrants tenen un nivell d'informació més baix. En canvi, els que treballen i estudien alhora són els que tenen un grau d'informació més elevat.
- 5.4.2. Una cosa és com creiem que han d'estar informats els joves de Barcelona i l'altra és allò que ells esperen rebre com a més informació o aquella que troben a faltar. No existeix una consciència gaire generalitzada pel que fa a la manca d'informació. Les preocupacions essencials referides a la manca d'informació són, per aquest ordre: la feina i l'orientació professional (sobretot), les possibilitats de vacances per a joves, les possibilitats de temps lliure i, finalment, activitats culturals.
- 5.4.3. Entre els joves estudiants hom observa un desconeixement important d'aquells aspectes que fan referència als recursos que tenen com a joves.
- La majoria accedeix al B.U.P. o a la F.P. sense una informació prèvia d'aquests nivells conada a l'escola.
 - L'ensenyament que es dona s'adapta sobretot als continguts establerts, sense que hom doni informació sobre aspectes de la vida quotidiana dels joves. Només un 35% pensa que aquests estudis tenen una aplicació pràctica, però la majoria opina que els serviran per el futur. Al centre d'ensenyament es dona molt poca informació de temes com la sexualitat, les drocodependències, les beques, les activitats culturals i els esports i, sobretot, de temes de possibilitats de vacances i d'associacionisme juvenil.
- 5.4.4. Com a conseqüència, els joves estudiants tenen un coneixement limitat sobre associacions juvenils, sobre les beques que pot obtenir, etc. Però és més greu que tampoc no coneixen suficientment les institucions de l'Administració dedicades a la joventut, malgrat els recursos invertits per donar-se a conèixer.

3.4.5. En els centres d'ensenyament tendeix a establir-se una xarxa de relacions entre els propis alumnes. Aquestes xarxes es diferencien segons les característiques del centre i el seu nivell socio-econòmic.

- Davant la situació de la Universitat, com a suma insatisfactòria per a tots els membres que hi són i hi treballen hi ha una resposta diferent per part dels estudiants i professors. Podem qualificar la resposta dels primers de reactiva i la dels segons d'inactiva.

Capítol 7:

PROPOSTES D'ACTUACIÓ

7. RECOMENDACIONS D'ACTUACIÓ
1. Proposta al Consell d'Europa, a través del Fons Europeu de la Joventut de la realització d'un estalvi sobre la informació/comunicació i els joves.
2. Proposta al Parlament de la Joventut de les Comunitats Europees de la realització d'una campanya de sensibilització sobre la necessitat de la informació juvenil, estabrint les iniciatives existents.
3. Proposta al Fons Europeu de la Joventut de la creació d'un fons econòmic per possibilitar l'intercanvi de premsa juvenil.
4. Elaboració a través del Consell d'Europa d'una nova política internacional d'informació o participació als joves.
5. Proposta al Parlament de l'Estat Espanyol de la llei que reguli la publicitat adreçada als joves i la regulació del símbol de la cultura juvenil.
6. Proposta a l'Era Autoritària de RTVE, a través del Consell Regulador de Radiotelevisió, de l'elaboració d'una normativa reguladora de la publicitat adreçada a la joventut.
7. Proposta a l'Era Autoritària de RTVE de l'augment qualitatiu i quantitatiu dels programes juvenils atenent als seus continguts a les temàtiques d'interès per als joves continguts d'aquest estudi.
8. Proposta al Consell de Ministres de la legalització de TV3.
9. Reforçament de la xarxa de Centres d'Informació i Documentació Juvenil proposada pel Centre Nacional de Información y Documentación de la Dirección General de Juventud del Ministerio de Cultura a nivell estatal i a través de les diferents Comunitats Autònomes.
10. Proposta de potenciació del Centre Municipal d'Informació juvenil i ampliació del seu servei i de la seva xarxa a nivell municipal a través dels districtes i dels col·lectius de joves que hi ha a al districte, així com la col·laboració amb altres Centres d'Informació existents.

10. Dins el Centre i l'assentada xarxa a nivell municipal, cal potenciar especialment amb l'orientació sobre el treball: sexualitat, drogodependències, marginació i delinqüència juvenil i tasca jurídica, referits tant als processos que hi participin com als recursos existents i al paper que poden jugar els diferents membres de la comunitat en la tasca de prevenció de conductes socialment inadaptades, tal com diu el grup de política juvenil de la Comissió Tècnica de Seguretat Urbana.

Capítol 8:

BIBLIOGRAFIA

BIBLIOGRAFIA UTILITARIA DE QUESTE ESTUDI

- ALLPORT, Gordon, OSBORN, Leo J. The Psychology of Funos. Holt ed. N. York, 1940.
- BRANGIERE, José Luís. Sociologie de l'information. Ed. Hachette. Paris, 1957.
- BERELSON, Bernard, JANOWITZ, Morris. Eds. Reader in Public opinion and Communication. Illinois, 1950.
- BORDO, D.K. El proceso de comunicación. Ed. El Ateneo. Buenos Aires, 1969.
- BISKY, L. Crítica de la teoría burguesa de la Comunicación de masas. Editorial de la Torre. Madrid, 1981.
- BÖCKELMANN, F. Formación y funciones sociales de la opinión pública. Ed. Gustavo Gili. Barcelona 1983.
- BONAL, Ramon. "El carrer com a lloc de construcció sòcio-cultural" Inter-acció. Barcelona, 1984.
- BRUNER, Pascal, FINKELBAUM, Alain. La aventura e la vuelta de la esquina. Ed. Anagrama. Barcelona, 1980.
- CAMALS, Josep M. "La disseminació d'informació en les grans ciutats. El cas de Barcelona". Ajuntament de Barcelona, 1984.
- CARISTERO, Mario, GARCÍA MADRUGA, Juan A. Lecturas de psicología del pensamiento. Ed. Alianza Psicología. Madrid, 1984.
- CAZENAVE, Jean. La sociedad de la ubiicidad. Ed. Gustavo Gili. Barcelona, 1976.
- DE FLEUR, M.L., BALL-POKEACH, S. Teorías de la comunicación de masas. Ed. Paídos. Barcelona, 1955.
- DIVERSES. La sociedad de la Información. FUNDESCO. Ed. Tecnos. Madrid, 1983.
- DUBOIS, J. Les théories de la communication. Dunod. Ed. Paris, 1976.
- EINSTEINBERGER, Magnus. Elementos para una teoría de los medios de comunicación. Ed. Anagrama. Barcelona, 1972.
- ESCOBAR, Robert. Teoría General de la Información y la Comunicación. Ed. Icaria. Barcelona, 1981.

- FLETCHER, Patricia. Las relaciones personales del audiovisual. Ed. Gustavo Gili. Barcelona, 1983.
- FRIEDMAN, Yona. Voces múltiples. Ed. Gustavo Gili. Barcelona, 1977.
- GARRIGA, Borà. "Mètres Formes de Recol·lectes d'Informació i Documentació". Ajuntament de Barcelona. 1984.
- GILLI, Eduardo T. Més allà de la Cultura. Ed. Gustavo Gili. Barcelona, 1973.
- HAMELING, G.J. La aldea transnacional. Ed. Gustavo Gili. Barcelona 1981.
- JACOBSON, E, SWANSON, S. "Communication practices in complex organizations". Journal of Social Issues. 1951.
- JANDWITZ, Morris, SCHWITZ, Robert Oscar. Tendencias de la investigación en el sector de las comunicaciones de masas. N. de Moragas Ed. Barcelona, 1984.
- KATZ, Elihu, LAZARUSO, Paul. La influencia personal. El individuo en el proceso de comunicación de masas. Ed. Hispano Europea. Barcelona, 1973.
- LEAVITT, Harold J. Some Effects of certain Communications Patterns on group performance. Mason, Newcomb and Hartley eds. N. York, 1952.
- LEFEBVRE, Henri. La vida cotidiana en el mundo moderno. Ed. Alianza, Madrid, 1972.
- LIPPITT, Ronald, POLANSKY, Norman i altres. The dynamics of Power. Swanson, Newcomb and Hartley eds. Readings in Social Psychology. N. York, 1952.
- MACPHEE, S. (Direc). Voces múltiples. un solo mundo. Ed. Anagrama. Barcelona, 1971.
- MARTÍN-SERRANO, Manuel. "II Jornades de Centres de Informació Juvenil". Puerto de Santa María (Cádiz). 1984.
- MASUDA, Yoneji. La Sociedad Informatizada como Sociedad Postindustrial. Fundesco/ Tecnos. Madrid, 1984.
- MATHIAS, Armand. Los medios de comunicación en tiempos de crisis. Ed. Siglo veintiuno. Madrid, 1981.

- MAITTELLI, Arnando. Tecnología, Cultura y Comunicación. Ed. Nitro, Barcelona, 1984.
- MAITTELLI, Arnando. Multinacionales y sistemas de comunicación. Ed. Siglo veintiuno. Madrid, 1977.
- Mc. MILLER, John. El sistema cambiante de la Información. Ed. Tecnos. Madrid, 1981.
- MERTON, Margaret. "Public opinion Mechanisms Among Primitive peoples" Public Opinion Quarterly. Vol. 1, nº 3. N. York, 1937.
- MESTAYER, G. La société malade de ses communications?. Durod, Ed. Paris, 1981.
- MORAGAS SOLA, Miguel. Sociología de la comunicación de masas. Ed. Gustavo Gili. Barcelona, 1984.
- MORAGAS SOLA, Miguel. Mesocomunicación. Inter-acció. Barcelona, 1984.
- MORENO PLAZA, Gabriel. Introducción a la comunicación social actual Ed. Playor. Madrid, 1983.
- MULLER, Peter. Los grupos sociales en los procesos de comunicación de masas. Stuttgart, 1970.
- NAISBITT, John. Macrotendencias. Ed. Nitro. Barcelona, 1983.
- NORA SIMON, MING PLAIN. La informatización de la Sociedad. Fondo de Cultura Económica. Madrid, 1982.
- ORIVE RIVE, Pedro. Estructura de la Información. Ed. Pirámide. Madrid, 1978.
- PARSONS, Talcott, WHITE, Winston. Los medios de comunicación y la estructura social americana. Dieter Prokop Editor. Frankfurt, 1972.
- PIGNALAPI, Rocio. Información, lenguaje y comunicación. Ed. Gustavo Gili. Barcelona, 1981.
- QUINTANA, Joan. Intervención grupal y acción. Inter-acció. Barcelona, 1984.
- RICHIES, Rosemary. El control de la Información. Ed. Pirámide, Madrid, 1982.
- RUNCIMAN, W. G. Relative Deprivation and social justice. Berkeley, University of California Press. 1976.

- SCHILLER, Herbert. La civilización de masas e Imperialismo yanqui. Ed. Gustavo Gili. Barcelona, 1975.
- SCHILLER, Herbert. El poder informativo. Factores tecnológicos y relaciones de dependencia. Ed. Gustavo Gili. Barcelona, 1993.
- STROTTBECK, Fred. L. Marriage and Life Interaction over revealed differences. American Psychological Review. Vol 18. N. York 1955.
- TOFFLER, Alvin. Avarces y crisis. Ed. Plaza y Janés. Barcelona, 1983.
- VALBUENA, Felicitiano. La comunicación y sus clases. Ed. Edelvives Universidad. (Formación de profesores). 1977
- VIERKADT, A. Grundriss der Soziologie. Ed. Foesgele. Frankfurt 1931.
- WOLFRANG/ESPACUTTI. La subcultura de la violencia. Fondo de Cultura Económica. México, 1971.

APENDIX

ÍNDEX

PRESENTACIÓ 1

1. ELEMENTS BÀSICS DE LA COMUNICACIÓ 3

1.1. Elements bàsics de reflexió 4

1.2. Transmissió de la informació: l'entorn d'incidència
microsocial i/o macrosocial 7

1.2.1. L'impacte dels líders d'opinió 7

1.2.2. Quan el grup designa el seu líder 10

1.2.3. Quan el líder no és per la seva idoneïtat res-
pecte a l'objectiu 12

1.2.4. Quan el líder és aprovat culturalment 13

1.3. Els mestres de l'Univers: Els mass media 14

1.3.1. La comunicació formalitzada 14

1.3.2. L'efecte psicològic dels mass media 15

1.3.2.1. El dualisme estimul-resposta 15

1.3.2.2. El control de la conducta 17

1.3.2.3. El canvi enfoc: l'alternativa cog-
nitiu 19

1.3.3. Una avaluació no valorativa de la informació .. 20

1.3.4. Una teoria integrada dels efectes dels mass
media 22

Notes al capítol 1 24

2. METODOLOGIA 25

2.1. El camí d'investigació 25

2.1.1. La delimitació del camí d'investigació 26

2.1.2. Elecció de tècniques 26

2.2. Enquesta 27

2.2.1. Determinació del tamany de la mostra 27

2.2.2. El qüestionari 30

2.2.2.1. Elaboració del qüestionari 30

2.2.2.2. Tipus de preguntes 31

2.3. Sondeig d'opinió 32

2.4. Entrevistes qualitatives 34

2.4.1. Selecció de la mostra 35

2.4.2. Test Stai. Qüestionari d'ansietat estat-tret .. 38

3. LA PERCEPCIÓ SUBJECTIVA 41

3.1. L'estudi fenomenològic de la vida social 42

3.2. Unitats significants de la comunicació 44

3.3. L'ecosistema informatiu del jove barceloní 45

3.4. Usos i gratificacions 47

3.5. Especialització de les funcions dels mass media 49

3.6. Clotrafília versus agorafília	51
3.7. L'acció entre públic i privat	52
3.8. L'assència de carència	55
3.9. Els diversos rols	57
3.10. L'Escola. Una macroxarxa d'informació i comunicació entre els joves fins que s'inicien els estudis supe- riors	60
3.10.1. Les relacions amb els companys: la millor eina per créixer	61
3.10.2. La Universitat. Pront i apart	63
3.11. Treball. Com t'ho fas?	65
3.12. Temps lliure: una temptativa d'evasió	68
3.13. La regulació dels fluxos informatius: com intere- sar el desinteressat.	71
3.14. El laberint cultural de la ciutat, hi participes? ..	72
3.15. Sexualitat, una endevinalla personal	75
3.16. Realment... t'assabentes de què passa?	76
3.17. Una nació, un ciutadà	78
Notes al capítol 3	80
4. LA REALITAT PERFECTIVA	81
4.1. Informació i processos de comunicació en realitats macrosocials	82
4.2. Processos d'aculturació i transmissió de la infor- mació	84
4.2.1. Abans de res, ens cal definir què entenem per informació	84
4.2.2. De la ciutat de baixa comunicació al procés d'aculturació	85
4.2.3. Cadenes d'acció o a qui recórrer per demanar informació	89
4.3. Sobre els mass media	91
4.3.1. Llegeixen els joves la premsa? Quina?	93
4.3.2. El cinema cada vegada té menys incidència, però és un ritual de grup	94
4.3.3. Ben pocs joves viuen al marge de la televi- sió i de la seva publicitat.	96
4.3.4. Pàcio, de la macrocomunicació a la mesocomu- nicació	99
4.3.5. Mass media, influència i context cultural	101
4.4. La comunicació i la informació entre els grups de joves. Sobre la microcomunicació i la diversifica- ció subcultural	104

4.4.1.	Els joves de Barcelona vivim en una "ciutat privada": la del seu grup, els amics, els familiars i la gent amb què es relacionen. Però amb què es relacionen?	104
4.4.2.	Una de vàries: Et pots sol?	107
4.4.3.	Del sorgiment del grup d'amics a la determinació de les prioritats	108
4.4.4.	Ja sabem amb qui es relacionen. Però amb què?	113
4.5.	On ve la informació?	115
4.5.1.	La família: de la comunicació a la influència	116
4.5.2.	Però quina informació circula entre els amics	117
4.5.3.	Els centres d'ensenyament: informació jeràrquica i competitiva	119
4.6.	Com estan informats els joves de Barcelona	120
4.6.1.	Un sondaig d'informació	120
4.6.2.	La informació: es creu que fa falta?	124
4.6.3.	Però coneixen allò que s'ofereix als joves? ..	125
4.6.4.	La informació sobre ensenyament	126
4.6.5.	Servei Militar: l'Exèrcit i l'Ajuntament informen ben poc	130
4.6.6.	De les necessitats d'informació a la acció institucionalitzada. Organismes i institucions que faciliten informació	132
4.6.6.1.	Els que van a informar-se	132
4.6.6.2.	Intentari de punts d'informació	134
	Notes al capítol 4	135
5.	CAP A ON ANEM?	139
5.1.	El nou imperi	140
5.2.	Com estem	142
5.3.	L'estructura de la nova societat	145
5.4.	Cap a on anem, doncs?	149
5.5.	Públic o privat	152
6.	COM A CONCLUSIONS	154
6.1.	Sobre la informació i els processos de comunicació: com es configura entre els joves de Barcelona	155
6.2.	Sobre els mass media	157
6.3.	Comunicació i informació entre els grups de joves ...	160
6.4.	Nivells d'informació entre els joves de Barcelona ...	163
7.	PROPOSTES D'ACTUACIÓ	165
8.	BIBLIOGRAFIA	168

ANNEXOS II.- ANNEXOS.

Annex 1. Enquesta General

Annex 2. Test d'Informació.

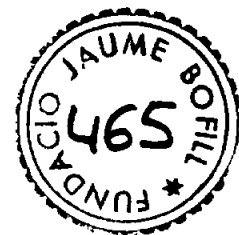
Annex 3. Sondeig Centres d'Ensenyament (B.U.P.)

Annex 4. Sondeig Informació Servei Militar

Annex 5. Sondeig als Centres d'Informació Juvenil.

Annex 6. Enquesta Joventut i Mitjans de Comunicació

Annex 7. Guio Entrevistes en Profunditat.

Síntesi dels diversos àmbits d'estudi.

Raimon BONAL, sociòleg de la Funda-
ció Jaume Bofill

Barcelona, març del 1985

Si algú et demana aigua, no li'n donis; més aviat
ensenyà-li el camí de la font.

Contingut

Introducció	pl. 3
1. De quina joventut parlem?	pl. 6
2. L'espai urbà de Barcelona configura- dor d'una joventut diferenciada	pl. 8
3. Vers una definició de la diferencia- ció espacio-temporal dels joves a la ciutat de Barcelona	pl. 12
4. Lluny de tòpics i d'etiquetes, cal ésser conscients de la realitat juve- nil barcelonina	pl. 17
5. Com veuen els joves la seva transició? La resultant tipològica dels joves de la Barcelona de l'hora d'ara	pl. 20
5.1 Com veuen els joves la seva transició?	
5.2 La resultant tipològica dels joves de la Barcelona de l'hora d'ara	
5.2.1 Segons l'anàlisi dels valors bàsics	
5.2.2 Segons l'anàlisi de la quotidianitat	
5.2.3 Segons la interacció i la comunicació en els grups de joves	
5.2.4 Segons l'anàlisi de la cultura i de l'oci	
6. El pes d'una gestió administrativa inadequada	pl. 28
7. Tot formulant unes propostes	pl. 33
Conclusió	pl. 44

- 3 -

Introducció

Fer la síntesi dels diversos àmbits d'estudi té evidentment els seus avantatges i els seus inconvenients. Segurament que la ganga més avantatjosa és la de treballar sobre uns materials que han estat comprovats, verificats i validats per uns equips de recerca que han esmerçat temps i esforços en l'elaboració d'unes induccions, d'unes reflexions i d'unes síntesis teòriques que han costat afanys de reflexió personal i en equip i que acaben amb aquella expressió tant sovint emprada pels joves: "això va a missa". Però, a l'ensem, l'esforç d'aquesta síntesi comporta una seriosa responsabilitat de saber triar i atinar en escollir els elements més puntualitzadors i pertinents d'una immensa boscúria d'elaboracions teòriques, d'induccions estadístiques, de reflexions complexes a partir dels materials biogràfics i documentals recollits i de les reflexions en equip sintetitzades en els diversos àmbits de recerca.

Es demana a la síntesi d'oblidar-se de la dada concreta i dels matisos sectorials i particularistes per tal de poder fer una lectura horitzontal i profunda de la situació real de la joventut barcelonina d'aquesta dècada dels 80; es tracta no gens menys que de poder proporcionar uns adequats papers de debat amb la finalitat d'elaborar una política juvenil pertinent i adequada a la ciutat de Barcelona: el reste no pot pas ésser més ambiciós i porta en sí mateix l'exigència indeclinable d'ésser extraordinàriament fidel a la dada constatada. D'una banda, no deixant, al racó de l'oblit quelcom que podria ésser constitutiu d'un element essencial per aquell debat i, de l'altra, no barrejant elements propis que la pràctica professional pot haver verificat per d'altres cantons, amb el perill evident de falsejar o, almenysmatisar innecessàriament i inobjectivament la dada efectivament observada.

El contingut d'aquest paper no pot, de cap manera, suplir l'extraordinària riquesa dels diversos treballs amb tots els seus matisos. Si alguna recomanació es pot fer des d'aquestes planes als gestors de l'Àrea de Joventut, és que no es dispensin amb aquesta síntesi de la lectura atenta i exhaustiva de les fonts originals que donen viabilitat a aquesta síntesi. És un problema de temps i d'esforç; però que, el deixar-ho de banda, seria un oblit inconfessable només atribuïble a la mandra o deixadessa que, moltes vegades, l'excessiu activisme de la gestió administrativa pública -

- 4 -

imposa. Creiem que més val seure i tancar les portes i el telèfon per tal de dedicar un temps a la reflexió i a una maduració intel·lectualitzada del que cal planificar, que no pas entregar-se desafortadament a un intent de resposta a tants i tants problemes que planteja un treball seriós amb la joventut. L'objectiu mateix del Projecte Jove ho requereix i ho demana.

El projecte bàsic d'aquest paper, tal com ha estat insinuat, és el de subratllar els elements més significatius, tant teòrics com empírics, de totes aquestes recerques disponibles. L'encert en el triatge o l'errada en les decisions només són atribuïbles a les dificultats de discerniment entre els milers de planes que componen els informes definitius. Només a nivell de memoràndum, diem que els vuit àmbits de recerca sobre els que efectivament s'ha operat una anàlisi sectorial són els següents:

1. Informació, comunicació i noves tecnologies: 177 planes.
2. Els joves i l'ensenyament: 155 planes.
3. Treball i Atur: 154 places.
4. Valors bàsics dels joves de Barcelona: 174 planes.
5. La política juvenil a l'administració local: 138 planes.
6. Les conductes socialment problemàtiques en els joves de Barcelona: 284 places.
7. Barcelona marxa. Per una cultura política i una política cultural de la ciutat: 170 planes.
8. Associacionisme juvenil: 70 planes.

A part dels manuscrits pròpiament dits, hi ha encara una bona quantitat d'apèndixs legislatius, estadístics, qüestionaris, quadres de correlacions, petits informes de síntesi, etc. que no han estat comptabilitzats en la relació precedent.

Ha des d'ara i en aquesta mateixa introducció, hem de dir que hi han dues constants que semblen despendre's directament de l'enorme material recollit pels diversos investigadors; val la pena retenir-los pel seu caràcter de generalització i per l'extraordinària força amb què han estat proclamades:

- d'una banda, la necessària coordinació de totes les instàncies municipals o extramunicipals que toquen, d'una manera o altra, directament o indirecta, el tema juvenil.

- 5 -

-d'altra, la impossibilitat real i de fet de portar a terme una política juvenil unitària i monolítica per a tota la joventut de Barcelona de manera indiscrimi nada.

En el curs de la nostra petita exposició, tindrem ocasió de re-formar, verificar i mesurar la intensitat i el significat d'ambdúes - afirmacions.

Finalment, cal dir en aquesta introducció o presentació que aques-ta síntesi ha estat feta des de la perspectiva sociològica; això evoca immediatament dues coordenades essencials. D'una banda, la dimensió - crítica i desenmascaradora de la política juvenil portada a terme fins ara. I ningú es pot extranyar d'aquesta dimensió precisament perquè - la sociologia és una ciència que serà crítica o no serà; el seu impuls ha nascut a l'ombra del canvi social, de la contradicció i de la rela-- ció dialèctica entre oposats.

D'altra banda, la perspectiva sociològica es troba completament- allunyada de qualsevulla preocupació normativa a l'hora d'elaborar el - Projecte Jove. Concretament, la incidència jurídica no pot condicionar ni condicionarà mai la mirada sociològica sobre la realitat juvenil de la Barcelona de l'hora d'ara; no és argument vàlid la definició dels - paràmetres jurídicament possibilistes de l'actuació municipal en la - discussió de les competències d'una Àrea de Joventut Municipal. La nostra tasca aquí i ara és mirar la realitat, exigències i necessi- tats dels joves de la dècada dels 80 a Barcelona i la definició dels - camins òptims de qualsevol intent de resposta; pensem que si la legisla- ció és inadequada, cal canviar-la o millorar-la en el que calgui. L'únic interès que guia la redacció del Projecte Jove és la de traçar - adequadament els camins, sempre revisables i millorables, sobre els que les instàncies administratives poden i estan en mesura de caminar de ca- ra a aleguar-se per tal d'esdevenir més i millor un servei públic efi -- cient.

Quan aquesta síntesi tocava ja al seu terme, hem estat concixedors del text de la Comissió Tècnica de Seguretat Ciutadana en el raport recent- ment fet públic de l'Ordre Públic a la Seguretat Ciutadana. Pel que es -

- 6 -

refereix al seu contingut sobre Recomanacions sobre Joventut, enc alegre veure la gran concordància amb les línies traçades per les diverses recerques que intentem sistematitzar. Al llarg d'aquesta petita exposició, i quan faci directament el cas, hi farem referència incorporant, per tant, el seu contingut a l'anàlisi sectorial que pretenem sistematitzar.

El conjunt del text que presentem és un recull d'una informació que ha de servir per a un debat i no pressuposa un acord de tots i cadascun dels estudis produïts en el tema de les seves propostes. No és, per tant, un ensamblatge homogeni, sinó que dóna una visió globalitzada d'una realitat extraordinàriament complexa.

1. De quina joventut parlem?

Qui sap si una de les idees fonamentals que repetitivament es produeixen en moltes d'aquestes recerques sectorials és la de no caure en la temptació de referir-se a la Joventut de forma global i unívoca; com si joventut fos una categoria demogràfica perfectament identificable en la realitat social de la Barcelona de l'hora d'ara. Ni l'acotament d'unes edats determinades, ni les dades de la psicologia evolutiva per causa de la seva inconcreció (maduresa, identitat, equilibri), ni la fita sociològica del pas a la vida activa en uns moments en què l'aleatorietat de la feina és evident, ens són vàlides per a definir adequadament l'ésser jove.

Les fronteres socials de l'ésser jove s'han de cercar, més aviat, en les taxes de nupcialitat i primera fecunditat. Ésser jove, essencialment, és passar de la pubertat a la vida adulta i, per tant, l'assumpció de nous rols socials específics i encomanats socialment; la institucionalització dels nous nuclis familiars amb les relacions noves paterno-filiars concreten aquests nous rols socials específics.

No solament és aleshores que la societat consagra l'adultesa, sinó que hi ha una alteració del primitiu posicionament social de l'individu, no solament respecte a la pròpia família, sinó també respecte al grup d'iguals. La configuració d'un nou espai privat és la definició externa de la nova situació.

La transformació de relacions i actituds s'accelera amb el pas a la fecunditat: la dependència familiar ha canviat radicalment de grup, una nova dimensió afectiva fa variar directament l'objectiu personal i el con

- 7 -

sum del temps lliure es reconverteix amb una intimitat familiar i relacional. La precisió conceptual del mot jove ha variat radicalment de perspectiva, no tant des d'una dimensió demogràfica, sinó més encara per la seva flexibilitat que permet cobrir les variacions presents que autoritzen una acomodació del concepte a un procés d'allargament del període juvenil, a unes variacions substantives conductuals dels joves per respecte a la seva nupcialitat en raó del sexe o del seu mateix accés al treball i, també, a una readaptació del concepte a les diferències que venen donades per d'adscripció a un determinat estat social dintre la complexa estratificació social.

Els períodes de la joventut, doncs, acaben definint-se com uns temps de transició des de la pubertat al món dels adults; això incorpora a l'ensem els conceptes de procés, de transformació i de temporalitat. Aquesta idea de procés, ens fa veure com no es pot anar amb models universals o definicions estereotipades de joventut; ni ens podem arriscar a comparacions internacionals o a l'interior d'un mateix país sense tenir compte de determinades variables que poden definir el jove en estadis d'edat completament diferents, ni tampoc podem desestimar els elements biogràfics que poden ésser determinants en cada cas. Aquesta transició no és pas un procés lineal.

Aquest procés ve definit per uns moments que semblen determinants en aquesta transició al món adult (almenys a casa nostra): el pas de l'escola primària a l'ensenyament mitjà (a la no-escola), la presa de decisió a la fi dels cicles educatius, la inserció laboral o el pas a la vida activa, l'adquisició d'estatus de llibertat familiar i la inserció correlativa en el grup d'iguals, la dependència afectiva de les relacions de parella, l'accés a l'habitatge propi i la nupcialitat oficialitzada o no i la fecunditat primera.

Hi ha encara d'altres aconteixements que afecten a important sectors juvenils, encara que no són generalitzables globalment, però que formen part d'aquest procés de transició al món adult: el servei militar, el consum habitual d'estimulants i drogues, l'atur de segona ocupació, episodis claus en la vida afectiva, inici de determinades desviacions per causa de la intervenció del control social, etc.

- 8 -

Cal fer esment, encara, d'un tercer element que entra a formar part d'aquesta concepció relativista de la joventut: la radicació territorial-de la transició. Amb això volem insistir en el fet que tota transició - juvenil té lloc i es realitza en espais molt definits: familiar, escolar, laboral, acció col·lectiva-institucional i consum d'oci; la pràctica juvenil ve definida segons l'espai que comporta necessàriament una xarxa de relacions diferenciada.

Es sobre aquest darrer aspecte que volem proseguir la síntesi de la gran riquesa dels treballs presentats.

2. L'espai urbà de Barcelona configurador d'una joventut diferenciada

Des de tots cantons dintre la dispersió sectorial d'aquestes recerques, hi ha una constant -ja ho dèiem al començament-: cal conèixer bé la cartografia urbana (cartografia cultural, social i econòmica) que es configura sobre una gran diversificació. I aquest fet que, com veurem, queda extraordinàriament patent, té un fonament teòric que l'elaboració social aquestes recerques han deixat ben clar.

Els valors, les actituds, els comportaments de la joventut de Barcelona dels anys 80 són un veritable producte social: són uns esquemes inconscients de percepció i valoració del món estructurats per l'experiència i per unes relacions socials pròpies, enquadrats en una classe social d'origen i en uns diferents grups de pertinença. I aquesta afirmació, que sembla tan teòrica, té una traducció immediata en la diversificació dels joves de Barcelona de l'hora d'ara: pel que fa als joves, la ciutat de Barcelona acaba essent una mena de puzzle diferenciat de grups juvenils i de col·lectius de joves que, a menys d'un quilòmetre de distància, sembla com si haguéssim canviat de galàxia.

Un valor que, malgrat la seva crisi institucional i ideològica, encara continua essent considerat com essencial, per damunt d'altres institucions o grups i per tant de valors, és la família. Però, és clar, aquesta família s'adscriu a una classe social que acaba marcant una molt específica i singular visió del món. La classe social, doncs, amb els seus condicionants econòmics i culturals és, en definitiva, l'eix vertebrador de tots els factors que condicionen la percepció del món; i, a més, la classe social és la que forneix, a través de la família, la matriu d'actituds bàsiques que donen suport i significació a les pràctiques dels joves.

No ens és límit parlar de joventut de Barcelona, sinó que estem coaccionats a parlar de joves, puix que aquests es troben enquadrats en diferents classes socials i situats en un espai i un temps molt concret. Les famílies de les que ells mamen la percepció del món i les que encara mereixen un cert respecte, es troben fonamentalment jerarquitzades en classes socials. Val la pena d'interrogar-nos si quan fem al·lusió a la crisi de valors dels joves, no ens estem referint en darrer terme a una crisi de valors de la societat adulta.

Es sempre; però sobretot entre els 13 i els 18 anys, que la família juga un paper predominant de transmissió de valors que ve configurat en el que algú ha anomenat "subcultures de classe". En darrer terme, i malgrat les apariències contràries, es dona una reproducció dels esquemes bàsics d'interpretació del món amb les desigualtats relatives

als diferents grups socials.

L'experiència escolar, positiva o negativa, ve condicionada per la classe social dels pares i és en aquest sentit que podem parlar que els mestres i educadors fracassen; en part per no ésser veritables formadors o educadors i en part perquè l'escola només fa que reforçar determinades actituds de classe i familiars sense aportar-hi elements nous. I, quan parlem de fracàs escolar, les anàlisis revelen que més pròpiament s'hauria de parlar de fracàs de l'escola per la seva constant inadaptació a la singularitat socio-cultural del tipus d'alumne que acull.

Molta més importància en la socialització té la colla, els amics, els grups d'iguals. S'ha observat que d'una banda, la família exerceix una transmissió qualificada de vertical i incidint clarament en una aportació de valors religiosos, polítics i de codis pràctics; i, d'altra banda, la colla realitza una transmissió anomenada horizontal i incidint sobre valors tan transcendents pels joves com la sexualitat, el llenguatge, la moda i els hàbits o costums.

El cercle total de la socialització juvenil s'iniciaria en la classe social familiar que trobaria un espai ideal o barri d'ubicació i que generaria la formació dels grups d'iguals o la colla.

I és aquí quan cal preguntar-se per la importància que juguen els mitjans extrafamiliars en el procés d'aculturació dels joves; concretament, cal resituar al seu degut lloc, tant els mitjans de comunicació social ("la indústria de la consciència", com algú l'anomena) com les xarxes socials més o menys espontànies (a partir del centre d'ensenyament, el del treball, el barri i les diverses associacions i organitzacions juvenils).

Diguem, d'entrada, que l'anàlisi revela que la indústria de la consciència serveix als joves pel que fa a informacions "supraquotidianes" -tindrem ocasió de puntualitzar-ho tot seguit- i aquelles xarxes socials (des del grup espontani a l'organitzat) serveixen als joves les informacions "quotidianes". També cal dir d'entrada que es constaten diferenciacions culturals d'informació, entesa aquesta com el conjunt d'eines o elements culturals que permeten al jove adoptar una actitud participativa en la nostra societat.

Barcelona és una ciutat privatitzada de baixa comunicació en la que els filtres més determinants d'aquesta són l'identificació a l'espai (que, recordem-ho, és diferenciat) ajuntat a l'experiència quotidiana que ve donada per la personal o col·lectiva biografia de cadascú.

El paper dels Mitjans de Comunicació Social; és a dir, aquella in-

dústria de la consciència, en el cas dels joves, juga una funció de reforç cognitiu amb una incidència a llarg termini. Concretament, els mitjans de comunicació social estan sotmesos al que s'anomena les "gratificacions d'ús" amb una clara especialització segons de quin mitjà es tracti i això, malgrat que els mateixos joves pensin que tot els ve dels mitjans de comunicació social.

Així, a nivell informatiu, la televisió serveix per a temes de la vida familiar, de l'ecosistema, de la salut, de la natura i en l'aspecte lúdic, les pel·lícules; la premsa, per a la informació político-social i l'oferta cultural i la ràdio pels musicals i els informatius breus.

Generalment, es llegeix poc la premsa; només la que compra la família. El cinema és un ritual de grup en el que hom es deixa endur per la recomanació dels amics. La televisió és un entreteniment en el que, malgrat la consciència de manipulació de la publicitat, es fa patent un cert conformisme. La ràdio ofereix moltes possibilitats de democratització i participació dels joves, sobretot amb l'aventatge de la "mesocòmunicació" (és a dir, poder seguir l'emissió mentre s'estudia o es fa alguna altra cosa)...

En resum, cal dir que el paper jugat pels mitjans de comunicació social de cara als joves manifesta que no hi ha receptivitat si no és en la mesura que hi hagi unes expectatives creades prèviament; el que potser vol dir que cal crear aquestes expectatives si es vol assegurar l'eficiència dels mateixos.

A part això, una conseqüència immediata produïda directament per la irrupció massiva i progressiva dels mitjans de comunicació social, és la radicalització en els joves de la separació entre públic i privat.

Les xarxes socials més o menys espontànies, concretades específicament en els grups d'amics i la colla, no és jamai un agregat de persones, sinó una veritable estructura de relacions i dependències. El paper d'aculturació, de socialització i d'informació de les mateixes, en el cas dels joves és transcendental.

Aquest paper es concreta en quatre coordenades que, a l'edat juvenil adquireixen un veritable poder de filtre en la transmissió horitzontal. En primer lloc, reforça i àdhuc dóna contingut fiable als missatges transmesos pels mass media. En segon lloc, pel seu caràcter de provisionalitat, permet alhora mantenir una jerarquia i un igualitarisme en les relacions socials. En tercer lloc, el líder juga sempre un paper de portaveu i de conductor del debat intern. En quart lloc, serveixen de mecanisme d'autodefensa i d'autoafirmació creant identitats en una gran multiplicitat de rols.

-12-

L'anàlisi posa en relleu la diversa incidència d'aquestes xarxes socials de relacions segons el medi social del que es tracti. Hi ha tota una fenomenologia molt singular i original al respecte.

Així, per exemple, els grups espontanis es presenten amb menys incidència entre els catalanoparlants, entre les classes altes i les d'edats més elevades. També, els grups de barri pesen relativament més entre els homes, els castellanoparlants i en els barris populars; en canvi, els formats en els centres d'ensenyament tenen una preponderància entre les dones, els catalanoparlants i les classes més aviat elevades.

L'anàlisi observa, encara, que entre la població jove immigrada el factor residencial-espacial juga un paper cohesionant de primer ordre, amb grups molt organitzats i durables; es dona aleshores una afinitat cultural que reforça extraordinàriament aquestes xarxes socials de relacions. Reafirmant això, s'observa que en els centres d'ensenyament on predomina la classe obrera, es dona una alta relació en grup, cohesionant en certa manera aquells grups que ja s'havien contactat a l'EGB i que encara mantenen un reforçament a partir del barri.

3. Vers una definició de la diferenciació espacio-temporal dels joves a la ciutat de Barcelona

Aquesta desigualtat dels grups juvenils en la seva mateixa entitat social, és una veritable generalització induïda a partir de tots i cadascun dels estudis sectorials; però hi ha tres recerques que arriben a configurar una mena de sectorització compartimentada de l'espai en funció del tipus de jove que hi habita: són les que incideixen en la diferent distribució en funció del treball i l'atur, de l'ensenyament i de les conductes socialment problemàtiques. Totes tres es basen en elaboracions sobre el cens del 1981, completant aquesta informació bàsica amb d'altres fonts.

Es, a partir de les mateixes, que es constaten desigualtats i diferències dels joves davant l'atur, l'estabilitat de l'empleu, la qualificació professional, l'escola i la complexitat de vida social quotidiana en determinades àrees de la ciutat.

Hi ha qui redueix tota la informació a tres tipologies diferenciades i hi ha qui en fa solament dues; però això no treu que siguin detectables unes considerables correspondències i uns famosos paral·lismes. Aquí ens limiten únicament a donar les grans línees d'aquest discurs.

A un extrem de la situació real, hi ha la configuració tipològica definida com la Barcelona obrera des del punt de vista del treball, les zones obreres amb instituts públics de grans dimensions i una oferta dispersa d'acadèmies des del punt de vista de l'ensenyament i els districtes complexos des de la perspectiva de les conductes socialment problemàtiques.

Amb coincidència total amb aquestes tres definicions, cal ubicar-hi dos districtes urbans: Ciutat Nord (D.VIII) i Horta-Guinardó (D.VII); definitivament són els sectors de la ciutat de Barcelona que reclamen una atenció més directe en la desorganització social dels joves que hi habiten.

Amt tot, la Ciutat Vella (D.I) presenta a l'ensem una configuració de Barcelona obrera pel que fa al treball i una complexitat pel que es refereix a les conductes socialment problemàtiques. I, encara, Sants-Montjuïc (D.III) i Sant Martí (D.X) són també districtes problemàtics pel que es refereix a les conductes i tenen aquella configuració d'escoles dintre d'aquest model. Finalment, cal dir que Sant Andreu (D.II) presenta també una forta complexitat pel que es refereix a les conductes socialment problemàtiques.

A l'altre extrem de l'escala, i a una considerable distància de

l'anterior, hi ha aquella altra Barcelona jova qualificada de ciutat dels tècnics i quadres pel que fa al treball, zones d'alta concentració escolar pel que es referix a l'ensenyament i bona situació cultural pel que diu referència a les conductes socialment problemàtiques.

Que s'acordin absolutament amb aquesta definició són els districtes següents: Les Corts (D.IV), Sarrià-Sant Gervasi (D.V) i Gràcia (D.VII). Per altra banda, trobant-se amb una bona situació cultural pel que fa a les conductes socialment problemàtiques i pertaneixent a la Barcelona dels tècnics i els quadres pel que fa al treball, hi ha també l'Eixample (D.II).

En un estadi intermig, només guardant certes característiques d'unes i altres, hi ha algunes zones urbanes definides per l'alta densitat urbana amb una oferta bàsicament privada d'escola mitjana i acadèmies de pis pel que es refereix a l'ensenyament: Ciutat Vella (D.I), Eixample (D.II) i Sant Andreu (D.IX); i les definides com la Barcelona dels administratius pel que fa al treball: Sants-Montjuïc (D.III), Eixample (D.II) i Les Corts (D.IV).

La complexa informació aportada per aquestes anàlisis, impossibilita caure en infantilismes de creure que la joventut de Barcelona pot ésser tractada d'una manera inequívocament unívoca i global. Com dèiem més amunt, estem forçats a tractar de joves i no de joventut de la ciutat de Barcelona.

Cal arribar a determinacions més concretes en l'anàlisi; però no podem prescindir de l'extraordinària riquesa d'informacions aportades per aquestes diverses exploracions. Per via d'exemple, ens limitarem només i únicament a citar-ne algunes:

1) Pel que fa al treball, la realitat barcelonina es configura a partir de l'anàlisi complex de moltes variables que es redueixen típicament a tres: l'atur, l'estabilitat i la qualificació. Un de cada cinc joves a la ciutat de Barcelona es troba a l'atur. D'aquests, més de la meitat cerquen la seva primera feina. Aquest atur té connotacions diferencials per districtes: als més pobres, és sobretot de joves que posseeixen una experiència de treball i, per tant, que han perdut la feina; als més rics, és sobretot dels qui busquen la seva primera feina. A més, molts dels qui estudien són també aturats que no es troben censats com a tals i el mateix passa amb moltes de les noies que permaneixen a casa i que s'encobreixen sota l'activitat pròpia de la llar.

L'estabilitat de l'empleu presenta també un quadre ben singular: dels qui treballen, només la meitat té un treball fix i la resta

- 15 -

ho fa a l'economia submergida. Per altra banda, el treball eventual es troba substancialment afavorit per l'abundància d'estudiants que, als districtes rics, compaginen els seus estudis amb una feina laboral, i als districtes pobres, per la gran abundància de feina submergida.

Si es considera la qualificació professional, es pot afirmar que Barcelona és la ciutat de l'administració i els serveis, puix dos de cada tres joves que treballa ho fa en aquest ram de la producció.

- 2) Quan ens referim a l'ensenyament, es pot generalitzar que en els districtes més escolaritzats l'estudi assumit com a tasca principal, mentre que a les zones obreres hi ha tendència a l'activitat docent com a parcial i secundària.

L'anàlisi revela que a la ciutat de Barcelona hi ha zones d'urgent escolarització encara avui; les dades són massa explícites al respecte.

- 3) Pel que es refereix a les conductes socialment problemàtiques, l'anàlisi deixa evident que, així com es donen àrees on hi ha mitjanes d'èxit escolar que no permeten pensar en l'existència de grups d'alt risc o altes necessitats socials; n'hi ha d'altres que presenten un 50 % d'alumnat que es troba en conflicte amb l'escola.

L'interès de l'anàlisi de conjunt, ens dóna algunes aproximacions a indicadors que revelen altes diferències segons la contextura diversa dels joves en el teixit urbà.

Havíem tingut la idea d'exemplificar aquestes informacions per tal d'il·lustrar i fer evidents aquestes afirmacions; així fou fet en una primera redacció.

De totes maneres, ens ha semblat posteriorment que calia eliminar aquestes concrecions precisament degut a què, separant i aïllant uns índexs estadístics, hi havia el risc de descontextualitzar moltes informacions que, en una lectura ràpida de síntesi, podien incurir a interpretacions no del tot exactes, o, almenys, portadores de serioses confusions i dubtes.

- 16 -

El que ens interessa és deixar clara la diferència social dels joves segons la seva classe social i el fet, no per conegut menys real, que els diversos barris de Barcelona configuren zones d'actuació ben diferenciades. Concretament, no és el mateix estar parat, tenir una feina fixa o eventual o anar a l'escola al barri de les Corts que a la Ciutat-Vella o a la Ciutat-Nord. No és la mateixa la dificultat social del jove que viu a tal àrea urbana o a tal altre. No és el mateix tenir 16 o 20 anys al barri de Sants, del Poble Nou o de Gràcia que al barri de la Bonanova.

Ens sembla que aquesta síntesi permet incorporar immediatament les induccions fetes per la Comissió Tècnica de Seguretat Ciutadana quan en les seves reflexions entorn de la problemàtica dels menors, diu textualment (pp. 96 i 97):

"cal començar amb la prevenció de les agressions que el noi pot rebre amb efectes negatius sobre el seu desenvolupament integral..."

"és imprescindible aconseguir una estreta col.laboració entre tots els organismes implicats a cada sector territorial".

4. Lluny de tòpis i etiquetes, cal ésser conscients de la realitat juvenil barcelonina

Malgrat les diferències espacio-temporals considerades, l'interès de l'anàlisi es centra pertinentment en l'estudi dels processos d'incorporació a la societat par part dels adolescents i dels joves barcelonins. Aquesta és una consideració i una perspectiva essencialment dinàmiques.

Ja hem vist com la socialització, l'adaptació social, la conducta normativa, les circumstàncies i problemes d'inserció dels joves es realitza de manera completament diferent i, sovint, és la mateixa societat que impossibilita, dificulta i conflictualitza de manera molt diversa i en situacions socials ben diferenciades els joves barcelonins. Joventut no és pas sinònim de marginació, malgrat que ens trobem davant d'un extraordinari fenomen social i no tractar-se d'un simple fenomen individual explicable només per desequilibris interns de la persona.

El fet és que tenim molts joves que estan distribuïts de manera gens homogènia en el conjunt dels barris i que tots tenen temps, massa temps per a ésser adolescents i joves. Una gran part d'entre ells té dificultats per a incorporar-se a la societat i, per tant, hi ha nuclis importants que queden al marge d'aquesta societat. Es només i únicament a partir de la reacció -formal o informal- de la societat adulta que es produiran les conductes socialment conflictives generades per factors diversos. La desviació, la delinqüència serà així, en la majoria dels casos, una conducta simplement situada i generada en l'ampli grup dissocial.

Tampoc no s'ha de caure en la identificació fàcil entre necessitat social i conflicte; perquè la necessitat social no esdevé conflictiva per la societat fins el moment que aquesta la considera com a tal, és a dir, depèn de la seva resposta social.

Els joves socialment problemàtics no són un col·lectiu reduït, quantificable i etiquetable, sinó que es tracta d'un col·lectiu extens lligat fonamentalment a tres variables intrínsecament determinants: l'ésser jove en aquesta dècada dels 80, viure i créixer en determinades condicions socio-econòmiques i rebre determinades respostes socials. Hi ha de fet, doncs, extensos grups de joves que no arribaran mai a ésser ciutadans i alguns d'ells àdhuc es consolidaran com a delinqüents.

La realitat juvenil canvia perquè històricament han variat tant la resposta social que es dona a la dificultat juvenil, com les con-

condicions socials en les que es troben els joves, com el medi concret i contextual de vida en el que aquests joves es desenvolupen. Concretament, varia històricament la crispació social davant la desviació juvenil; i també l'ocupació juvenil, les tensions intergeneracionals, la cultura d'un context específic; i també la configuració morfològica dels barris que lentament va acumulant existència històrica. La dinàmica de les relacions socials s'inscriu en els sectors de població juvenil en les coordenades de la biografia, de la història i de la societat: aquesta és una relació dialèctica que es manifesta en una interacció constant.

Els predominantment conflictius no són pas molt més que abans; el que sí és molt ampli és el col·lectiu de joves que són subjecte de múltiples necessitats i dificultats; el que es va incrementant és el nombre d'adolescents que, enmig d'aquestes necessitats i dificultats, no podran superar-les. El fet que acabin entrant en conflicte no dependrà pas d'ells.

Per a molts joves, qui s'encarrega de socialitzar segons la norma vigent? Qui conformarà uns determinats models possibles? El pare que és a l'atur? No hi ha una real absència de models? No es tracta doncs només de què hi hagi una crisi de valors, sinó de què són molts els joves que ni tenen accés a aquells mínims que permeten la progressiva acceptació dels valors imperants. El risc actual és el de tenir pràcticament una generació per a qui tota la seva vida pot esdevenir socialment conflictiva: pels qui tenen més recursos econòmics, socials i culturals potser se'n sortiran estructurant la seva vida entorn d'algunes coses més o menys essencials; però, per a d'altres quasi bé no depèn d'ells: tot pot ésser fruit d'unes eventualitats aleatòries.

Es un problema d'apatia? Una aclimatització a una sobrevivència? Ha estat capgirada la relació de l'adolescent amb el seu futur? El seu tarannà fonamental es configura, efectivament, sobre dues coordenades que s'expressen en els termes juvenils d'"anar tirant com sigui" i "buscar-se la vida".

En aquesta situació, no n'hi hauria prou amb canviar el medi per a què tot tornés a ésser correcte: el fet sociològic ha esdevingut fet psicològic; es un cercle viciós que crearà l'associació entre circumstàncies socials i maneres de patir, de pensar i de viure diferents. El jove s'acaba identificant amb el que fa: la suma d'actes inconnexes genera conductes, el seguit de conductes comportaments i el conjunt de comportaments identifications.

Hi ha moltes maneres i processos de quedar socialment al marge i

- 19 -

per això que cal mantenir la distinció entre joventut marginal i joventut marginada. "Marginal" és el qui manté maneres d'ésser i actuar en gran part al marge de la societat; "marginat", és qui es troba rebutjat pel grup social en funció dels seus conflictes i la seva manca de recursos i ha interioritzat profundament el rebuig de la societat.

Entre els marginals, hi ha qui té recursos de formació per a poder afrontar-se a la seva situació d'estar al marge de la societat, per racionalitzar i expressar la seva crítica al sistema social, per elaborar la disidència a la qual arriba o l'hi porten: és el marginal pensant (contra culturals, radicals, alternatius, certs sectors passotes àcrates, certs sectors ecologistes o pacifistes, etc). En aquests casos, la seva segregació marginal és afrontada amb un cert bagatge que d'altres no tenen i pot ser acabarà superant-la o integrant-la sense una destrucció personal-greu.

Però quan no hi ha recursos de formació per causa de determinades condicions de barri, d'habitatge, d'història familiar, d'història escolar, de cultures originàries en conflicte amb la societat industrial avançada.. . aquella segregació social no pot ésser elaborada, es viurà com un enfrontament i un conflicte i esdevindrà fàcilment "dissociabilitat" (conducta social al marge de l'establerta). S'està com condemnat a ésser adolescent o jove, ajornant indeterminadament la seva incorporació al món adult.

El jove dissocial és el que queda al marge del procés d'incorporació a la societat i aquí hi caben totes les classificacions descriptives que es volguin. El procés dissocial consolidat, comporta una situació de marginat que ja no depèn de la voluntat de l'individu, sinó de circumstàncies externes de les que ocupa un lloc ben destacat la reacció social que esdevé tòpic i etiqueta.

5. Com veuen els joves la seva transició? La resultant tipològica dels joves en la Barcelona de l'hora d'ara

Pretenem condensar en aquest apartat dos moments que ens semblen importants de la recerca: l'àmplia anàlisi sobre els valors bàsics de la joventut barcelonina dels anys 80 i les diverses tipologies que s'han aportat sobre els joves segons l'anàlisi respectiva del que es tractava. Ensenbla que el conjunt és extraordinàriament enriquidor pel que es refereix a l'avaluació teòrica de la joventut de Barcelona aquí i ara.

5.1. Com veuen els joves la seva transició?

Comencem per a recalcar el que ja dèiem més amunt: la família continua encara essent un puntal molt important, tot i desitjar la correcció d'alguns defectes dels propis pares. En tenen d'ella una idea força tradicional, malgrat que uns passarien de "papers" i d'altres no: s'aspira a una relació estable esmenant en l'educació dels propis fills allò que es critica de la pròpia educació.

El coneixement de les coses que es refereixen a la sexualitat ha provingut del carrer i de les personals experiències; la veritat és que són pocs els que en desconeixen la pràctica amb un tipus de relació o altre.

Pel que fa als rols del noi i de la noia, hi ha una forta homogeneïtat de criteris: cal una absoluta igualtat tant pel que es refereix als estudis com al treball i la vida conjugal.

Sobresurt una forta tendència pacifista, considerant el servei militar com una pèrdua de temps i de diners. Es per això que el pacifisme es tradueix amb un rebuig obert del terrorisme.

Els nostres joves són realistes: els seus grans projectes són el de trobar una feina digna i l'amor d'una parella. En aquest sentit, podem dir que la cultura del treball és dominant, en la mesura que la vida quotidiana de la majoria de joves se recolça en tenir o no tenir una ocupació remunerada, en tant que es manifesta una alta valorització del mateix i això a despit de situacions de fet gens afalagadores: ni la influència negativa de l'experiència negativa de treball repercuteix en un canvi d'actitud, sinò més aviat és el medi i la família els que configuren una posició diferenciada; els joves volen treballar per una gran multiplicitat de motivacions i no necessàriament per la seva realització personal; no veuen alternatives socials vàlides a la cultura del treball, i, finalment, encara no-

-21-

han descobert cultures emergents i que es superposin a la del treball. El gran projecte és que hi hagi feina per a tothom; no creuen que ningú pogui arreglar la crisi present.

Políticament, molt sovint en funció del baix nivell cultural i formatiu no hi ha cap mena de fe en els partits i només aquells els pares - dels quals són polititzats, els que ho veuen com una obligació ètica a partir d'una pràctica o els que aspiren a una societat més justa a partir d'una creència religiosa, són els que s'interessen per les institucions polítiques.

Això no treu que, fora dels nos dretans o dels que pertanyen a famílies amb molt poca cultura, els joves no s'enganyen davant de la dicotomia entre la dreta i l'esquerra.

S'hi entreveu una relació afectiva envers Catalunya; però hi ha diferències substancials segons l'origen dels pares en la percepció de Catalunya com a comunitat nacional; però això no vol pas dir que necessàriament els fills de la immigració o els autòctons ho vegin d'una manera determinada: pels joves Catalunya és una nació; però són pocs els que sàpiquen què significa això.

Les creències religioses, malgrat que s'heredin, sofreixen una radical reconversió; aquestes deriven moltes vegades cap a una religió laica i molt feta a la seva mida.

Si política i religió són influenciades pels pares, pel que fa a tots aquells valors de la vida quotidiana, tal com insinuàvem més amunt - els amics configuren unes jerarquies diferenciades i, en alguns casos, l'organització o associació d'iguals també actúa de la mateixa manera. En aquest sentit, a les classes altes els nois no donen l'abast: estudien, treballen, van a l'esplai, a l'agrupament... En els sectors més modestes, el jovent no és associat enlloc i no saben pas massa què fer.

Els joves interpreten la droga com una fugida de la rutina i la desesperació; malgrat tot, és freqüenta amb el sentiment ambivalent de la por que els produeix. La sexualitat, els valors de la vida pràctica s'aprenen del grup d'iguals i sembla ésser una constant que, a partir dels 18 anys, els joves creuen que els seus pares respecten molt la seva vida privada. La colla, els amics i les coses que es fan junts són gairebé l'únic suport

per a molts nois; el grup d'iguals aconpleix un paper clar de creador i transmissor de pràctiques, moltes vegades a partir d'una pobresa esglaiadora de punts de referència.

L'honestetat, la sinceritat, la responsabilitat, la llibertat, la igualtat, la solidaritat, la democràcia i la no violència són els valors que els joves creuen més importants, en contrast amb una sèrie de virtuts clàssiques - com la constància, l'esperit d'estalvi, l'aplicació en el treball, la bona educació, etc.

5.2. La resultant tipològica dels joves de la Barcelona de l'hora d'ara

A quatre tipologies, quina d'entre elles més interessant, redueixen les anàlisis sectorials el comportament i les maneres de fer o les situacions dels joves de la ciutat de Barcelona. Hi ha una tipologia basada en l'anàlisi dels valors bàsics, una altra a partir de la quotidianitat, una tercera segons la interacció i la comunicació en els grups de joves i una quarta a partir de l'anàlisi de la cultura i de l'oci. Com diu un dels mateixos autors:

"en tot cas, féu-vos la vostra componenda".

5.2.1. Segons l'anàlisi dels valors bàsics

A. Joves capaços d'una interpretació coherent i explícita del món:

Caracteritzats pels estudis superiors, per una mínima formació religiosa i política, amb trets reveladors d'una gran seguretat i de desembocant en un famós dilema contraposat: o legitimant l'ordre existent o transformant i reconvertint la dimensió religiosa o política en filosofia de la vida o ètica pràctica.

B. Joves que viuen la seva realitat sense capacitat de distanciar-se'n.

Caracteritzats per un capital cultural limitat amb el component que no s'han acabat els estudis, es comença aviat la recerca d'una feina que sol ésser temporal o desemboca fàcilment a l'atur, durant el qual es treuen el graduat escolar i es multipliquen les presències en una gran diversitat de curssets. En definitiva, el que es revela és el gran fracàs del sistema escolar en aquests joves.

B1.- Els que han fet estudis (sobretot tècnics)

Caracteritzats per ésser fills d'obrers qualificats, treballadors autònoms o administratius, que fan una gran valoració de l'esforç -

-23-

personal, solen estar satisfets de la vida que porten i que acaben reproduint els trets fonamentals de la seva pròpia família.

B2.-Els qui no tenen cap mena d'estudis

Caracteritzats per trobar-se abandonats als seus propis recursos i sentit-se abocats a la marginació, és a dir, a la lluita pel dret de subsistència.

5.2.2. Segons l'anàlisi de la quotidianitat

Evidentment lligada a la classe social dels pares, i, per tant, no solament considerant els seus recursos econòmics, sinó també el seu bagatge cultural, tenim aquesta descripció d'allò més suggestiva.

A. Els nois i noies de classe baixa o modesta en les que els pares tenen poc estudis pateixen sovint fortes tensions familiar. El Pare acostuma a ésser poc a casa i la mare es troba compartida entre la cura de la pròpia família i les feines que es veu obligada a fer a la casa dels altres. La incidència de l'atur agreuja considerablement les situacions. A casa no es parla de res que vagi més enllà de les experiències quotidianes de treball i els noies que volen estudiar han de lliurar una batalla forta amb els seus pares que no valoren positivament el fet d'estudiar. Conseqüència d'això, és que les experiències escolars solen ésser difícils i normalment força accidentades: freqüents canvis d'escola o estudis tallats periòdicament per episodis de treballs temporals que els hi busquen els pares; alguns aconsegueixen seguir estudiant a base d'estudis nocturns compaginats amb alguna feina.

En aquests contextos, els joves difícilment poden comunicar els seus problemes personals i aconseguir ajudes pràctiques a casa per a resoldre'ls; només els que tenen més sort, troben algun mestre a l'escola que els dona ajuda i seguretat i que els explica la vida.

En conjunt, però, s'hi endevinen unes escoles tradicionals i autoritàries on àdhuc es castiga físicament. Això sembla que amb els anys es va superant perquè aquestes mateixos joves va-

-24-

loren positivament els canvis en els programes escolars i en el sistema d'estudi dels seus germans més petits. La reivindicació més escoltada és que l'ensenyament sigui gratuït, que la Formació Professional sigui més tècnica i que els estudis nocturns mereixin més atenció; per altra banda, també es queixen de la manca d'interès pedagògic de la majoria de professors dels torns de nit: es limiten a fer la classe i se'n van.

La pressió constant dels pares fa que molts d'aquests nois trobin feines temporals, poc qualificades i amb escassa retribució que no acostumen a produir massa gratificacions, encara que, almenys, els hi dona seguretat, uns diners per a les seves despeses i el respecte i consideració de la família que els hi acorda ja un cert estatus.

Un cop els joves han probat el treball, és difícil que el deixin voluntàriament i, quan la feina els deixa a ells, carregats aleshores de frustració, es refugien de bell nou en els estudis o en el no fer res (el carrer pels nois i les feines de casa per les noies).

B. Els nois i noies fills de treballadors qualificats reben més atencions per part dels pares que, sovint, tenen uns certs estudis (a vegades, un dels dos ha aconseguit els estudis migs). Hi ha, aleshores, més comunicació sobre tot el que fa referència a l'estudi: els pares interverteixen en els estudis dels fills tot el que poden i són exigents amb els resultats. Per altra banda, aquests joves han interioritzat fortament que els estudis són un camí de promoció social i econòmica; el benestar futur està estretament lligat al seu èxit. Aquests noies i noies comparteixen amb els de classe social més baixa una limitada informació sobre sexualitat i política, encara que s'observi un més alt equilibri entre el paper respectiu del pare i de la mare.

C. Els noies i noies de classe mitja i classe mitja alta, amb pares amb estudis tècnics o superiors, és ja molt diferent. El pare i la mare acostumen a compartir idees i mantenen un diàleg amb els fills sobre política i religió i, fins i

- 25 -

tot de vegades, sobre sexualitat. L'ambient familiar sol ésser més democràtic i de col.laboració: hi ha una determinada visió del món que es transmet als fills i que, després d'una etapa d'acceptació total, anirà sofrint certes remodelacions a partir de la pròpia experiència. Des d'aleshores, no solament l'estudi és tan natural com el respirar, sinó que estan més esperançats de què trobaran feina. Si no han projectat la convivència amb una parella, la majoria d'aquests joves es troba bé a casa.

Els pares són més companys, tenen més informació i més tolerància perquè tenen una visió més actual del món i tenen més recursos per a ésser una ajuda en la vida pràctica. Les experiències prematures de treball són excepcionals i, en tot cas, es fan petits treballs per a disposar d'uns estalvis i d'un racó personal.

El noi i la noia solen tenir un tracte idèntic, mentre que als grups anteriors solen tenir un estatus diferent.

5.2.3. Segons la interacció i la comunicació en els grups de joves

A. Joves monocrònics

Són els qui tenen una integració plena en un grup d'amics i aquest grup compta molt com a sistema cultural de referència. Aquest tipus es dona, sobretot i principalment, entre famílies immigrades,.

B. Joves policrònics

Són els qui mantenen relacions amb diverses persones i en contextos ben diferents. El grup no ocupa totes les parcel·les de la seva vida i no se'n té tanta necessitat.

5.2.4. Segons l'anàlisi de la cultura i de l'oci

A. Joves transmoderns

Són els qui necessiten mites que ordenin i donin sentit eficaç a la seva vida; aquest ordre i aquest sentit cal que s'expressi en un llenguatge racional que expliqui el sentit del nostre món i dels nostres comportaments: són terriblement dependents de la raó.

- 26 -

Els joves, partíceps d'aquesta zona, estan per tots - aquests mites d'una manera ben especial: trans. El seu mar és com el de tots; però el naveguen: avancen cap a una nova lògica. No volen ésser eclèctics, perquè saben que els mites de la modernitat estan amb un progrés i - una indústria que s'acaba a l'atur que la nació és una - senzilla descentralització regional batejada amb el nom d'autonomia; que el marxisme és la síntesi d'unes geron - tocràcies despòtiques i carregat de baralles pel poder - personal; que la joventut es troba reclusa en adminis - tracions poc juvenils i preocupades exclusivament pel - temps lliure; que la cultura catalana ha quedat conver - tida en un pur folklore i una barraqueta de nostàlgics; que la revolució s'ha transformat en monarquia per a - salvar-nos del 23-F; que la

Biografies atapaïdes sempre apunt d'enfilar-se a l'auto - bús de la nova experiència: han anat al camp i han tor - nat del camp, s'han fet ecologistes, han militat, han - viscut en grup, han tornat a viure sols, han deixat la - família, han tornat a casa, han practicat l'amor lliure i en grup.... Han fet tantes coses! Naveguen per un mar, la modernitat, on tot fa aigües.

Alguns continuen la veta de l'antiautoritarisme, valoren el privat i la solidaritat amb els més fotuts, volen con - tinuar la llarga marxa a través de les institucions demo - cràtiques en nom del realisme, cal integrar-se a la so - cietat civil o en l'administració, cal fer la revolució - des de dins....

D'altres volen l'enfrontament, potser la lluita armada, - usen la provocació....

Uns tercers han optat per una resposta més original cen - trada en la dimensió política del privat: cal començar a canviar les coses partint del que tenim més a mà i, per - tant, cal canviar la nostra vida quotidiana i la seva mo -

notonia. Són els alternatius que volen viure d'una altra manera, amb uns altres valors, més enllà de l'esquema revolucionari i reformista: enfrontaments antinuclears antiotans, contra la militarització de l'economia, contra la degradació ecològica... Volen un canvi radical de valors tot construint noves formes de producció i consum.

Els transmoderns passen per les ruïnes, les contemplen, les fotografien, prenen algun apunt, usen qualsevol i discriminen el més.

B. Joves Premoderns

Són els cada dia més moderats, més conservadors, políticament indefinits sabent que la pasivitat és molt definitiva, ancorats en la tradició burgesa dels bons comportaments.

Deixen passar els grans, obedeixen, estudien, estan a casa, estimen el trocillo de la tele, no protesten, voten els de casa quan hi ha eleccions i, si convé, en qüestions relacionades amb el sexe i la droga, porten una doble vida que obliden en societat: les aparences són la mateixa vida.

Tot en la seva vida ha d'ésser mínim: mínim interès, mínim esforç. Consumeixen molt i tenen la seva botte, el seu bar, la seva colla d'amics. Les vacances les fan en família i més endavant vindrà la parella, el pis modern, el recorregut constant entre la casa i la feina i la parellota catalana. Viven la vida dels grans i arrelen en l'estatus socio-cultural on han florit: els partits de dretes se'ls estimen molt.

C. Joves Postmoderns

Són portadors d'una moda descarada i provocadora: són els que accepten que passen d'adaptar-se als mites de la modernitat i ni tant sols cuiden les aparences. Ni tant sols lluiten contra la modernitat: el seu és un al

- 28 -

tre estil.

Són més mass media, més estrelles del rock i del cinema, més de les conquestes científico-tècniques, més moda i disseny. Els seus mites són, simplement, rites per participar i perimitar, conductes tangibles perquè no hi ha cap realitat primordial. El seu llenguatge va per imatges, per sensacions, per reflexos de comportament que els donen sentit a glopades. Per a entendre-ho, cal tenir menys de trenta anys, i, millor, no haver arribat als vint-i-cinc; perquè no volen mestres, teòrics, pensadors, conductors i polítics professionals: volen estrelles per imitar perquè són terriblement concrets.

Els postmoderns són eclèctics: interessats per tot el que els pogui sorprendre, enriquir i fer triomfar; no suporten la monotonia. Usen dosis de seducció, de fatalitat, d'ironia i de destí on nosaltres som raó. Volen bloquejar la història; però no com ho imagina la dreta, sinó ullar l'inrevés social. Busquen una filosofia de la història radicalment antidogmàtica, per més que no els agrada aquesta manera de dir.

Prefereixen els gests perquè amaguen més que diuen; és per això que no parlen massa. Necessiten una copa i poder escoltar, ballar, una revista i sortir de nit. A l'ombra de les multinacionals? Segurament.

Els postmoderns han intentat muntar-s'ho; han intentat buscar sentit el sense sentit. Són actius, perquè no han estat d'acord amb com ha acabat el discurs modern que ha fragmentat en comportaments independents la vida i l'ha fet moral, política i deixada a la competència restringida dels experts. La moguda postmoderna vol merder global i en fa en la vida del seu Jo que és el que més estima.

El discurs postmodern és futurista. L'ara dels joves no és ni informàtic ni telemàtic, puix que menys n'hi ha alguns que s'hi preparen.

6. El pes d'una gestió administrativa inadequada

El Consell d'Europa recomana, ja des de la Conferència de Lisboa del 1977, que l'exercici de les competències s'ha de fer en primer terme per l'administració més propera al ciutadà.

Cal constatar que el model llatí d'actuació administrativa entre els joves, va donant un pes creixent a la política local i regional; amb aquest motiu i també per la creixent complexitat de la realitat juvenil, es fa necessària la màxima coordinació i clarificació de les competències per a cada espai que permeti millorar l'eficàcia i produir un estalvi de mitjans - prou escassos.

S'observa una renovació de la política juvenil que va des d'una dimensió situada en el temps lliure vers una política global que incorpori la lluita contra l'atur amb un esforç per a fer créixer la participació dels mateixos joves.

Encara que en el cas d'Espanya les comunitats autònomes tinguin una competència exclusiva en matèria de joventut, cal entendre-la no pas una limitació de l'actuació de les administracions locals. I, a més, hi ha el fet de l'existència de corporacions supramunicipals a les que sembla lògic d'encomanar la tasca de coordinar l'actuació municipal fent un paper subsidiari en els petits municipis.

La democratització de les estructures administratives, continguda ja en el nostre ordenament jurídic, posa en relleu un valor fonamental que és el de la participació que serà més real en la mesura que l'administració pública sigui més abastable territorialment; l'administració local, per la seva proximitat i el seu coneixement dels problemes dels seus ciutadans, és la més adient i és la que cal revitalitzar.

L'actuació dels poders públics es fa en base a l'obligació de vetllar pel benestar dels ciutadans i no tant a l'anacrònic concepte de "beneficència". Es fa del tot necessari reivindicar una política de joventut coherent i global que no contempli només aspectes anecdòtics com el temps lliure, l'esport, els Casals de Joventut, etc. Raó de més per requerir una coordinació i racionalització de tots els esforços realitzats per totes i cadascuna de les administracions. Sembla que, per a ésser eficient en aquest terreny, cal un marc legal que clarifiqui l'execució de competències que corresponguin a cada Ajuntament en el seu àmbit territorial i l'adequada transferèn-

- 30 -

cia de recursos personals, materials i econòmics per desenvolupament d'aquestes competències.

Els òrgans de joventut haurien de tendir a assumir les competències disperses entre els diferents departaments o, en la hipòtesi que això no fora possible, s'hauria d'assolir major coordinació. Una reordenació i coordinació de competències de l'esfera local vol dir, nogens menys el següent:

- a) Una reforma de l'administració local per la qual cosa es fa indispensable un nou marc legal. Els serveis personals reclamen un canvi en els esquemes burocràtics; cal simplificar tràmits, agilitzar una actuació fins ara excessivament rígida i encarada.
- b) Cal una reforma a fons de la funció pública de tal manera que es fonamenti en les necessitats dels serveis i no tant en els drets corporatius. El servei que presta un ens de joventut, requereix personal qualificat i especialitzat que no és contemplat per la legislació; s'han de preveure incorporacions de categories que no són les típiques. Els processos de contractació temporal s'han d'agilitzar i esgotar-ne totes les possibilitats.
- c) Hi ha d'haver-hi alternatives per la gestió d'un servei com el de joventut; l'òrgan actual de l'Ajuntament de Barcelona ha quedat petit i inadequat per a desenvolupar les funcions actuals i atendre les expectatives socials desvetllades. És necessari, doncs, trobar alternatives per tal de realitzar un treball més flexible i dinàmic que l'actual.
- d) L'alternativa més viable és la creació d'un Institut Municipal de Joventut com un òrgan amb personalitat jurídica. Aquest tindrà un marc que seran els propis estatuts que regulin el servei i serà més o menys gran segons la voluntat de la Corporació. Aquest òrgan, per ésser ens públic, seguirà els mateixos procediments i legalitat que un Ajuntament.
- e) Cal una revisió a fons de les ordenances municipals, almenys totes aquelles que afecten directament els joves. Hi ha tres raons que són força importants:

-el seu alt grau d'anacronisme,

-hi ha el rerafons ideològic de considerar el municipi com a -

- 3 1 -

- b) a conservar, pensant sobretot en la protecció dels ciutadans, i
- la defensa indiscriminada del ciutadà inactiu o que fa de la ciutat un ús passiu, en detriment del ciutadà actiu o que en fa un ús més lúdic i alternatiu.

Un exemple concret: la resposta municipal davant l'atur

Una àmplia llampegada a les intervencions dels ajuntaments d'Espanya i d'Europa Occidental sobre les polítiques municipals de foment de l'ocupació dels joves, ha fet veure que hi ha una substancial evolució que va des de l'articulació de pressuposts de beneficiència o assistència social adreçats als sectors més afectats per l'atur, prèvia la definició de les bosses d'atur, a una previsió i programació de les seves actuacions, després d'una revisió de criteris.

És a dir, s'ha passat a l'articulació d'uns mecanismes i sistemes que permeten la prevenció o tractament dels llocs d'origen: educadors de carrer, centres d'acollida, informació i activitats para-escolars o para-professionals, les escoles d'adults, etc. A l'ensem, hi ha tota una sèrie d'actuacions tradicionals: beques de menjador, exempció de taxes municipals, accés gratuït a instal·lacions municipals, gratuïtat dels transports, préstecs en metàl·lic, etc.

L'actuació es polaritza en dues menes d'intervencions: o plans-integrals de totes les instàncies municipals per a desembocar en programes d'actuació anuals o plurianuals; o actuacions comunitàries puntuals amb l'apoi d'un voluntariat.

Les iniciatives per a generar ocupació han estat múltiples:

- a) Ampliació de plantilles, ajudada per la descentralització i la creació de nous serveis; que té la contrapartida d'endegar un col·lapse financer amb la hipoteca de futur de les mateixes possibilitats municipals.
- b) contractes de formació i pràctiques aprofitant les noves modalitats de contractació; amb la dificultat sobreafegida de donar el caràcter de funcionaris.
- c) avançar la jubilació o crear llocs de treball compartit, a l'ensem que el·liminant les hores extres i creant la reducció de la jornada laboral.

-32-

- d) fent una selecció de personal en la que primen els factors socials sobre la capacitat professional.
- e) impulsant tasques d'innovació (serveis voluntaris - o aprofitament de recursos ociosos) adreçats a deter~~minats~~ col.lectius o a territoris concrets del municipi, centrats en projectes d'autoconstrucció.
- f) Ajudar, fomentar i subvencionar la creació d'ocupa~~ció~~ per part del sector privat o el d'economia so~~cial~~.
- g) Planificació de la gestió urbanística per tal de pro~~tegir~~ i impulsar les activitats industrials i comercials: estudis econòmics, autèntica programació amb pre~~visió~~ de serveis, millor aprofitament de les es~~tructures~~ existents, actuacions de rehabilitació - d'espais, àrees i sectors (com l'artesanía), cultura popular i animació socio-cultural, reinserció social a través d'activitats agràries en davallada (granges, comunes), defensa i protecció del mitjà ambient, recollida selectiva d'escombraires, aprofitament de la biomassa dels boscs, mesures d'estalvi energètic, - clàusules especials per empreses constituïdes per jo~~ves~~ o per les que contracten determinats percentatges de joves, millorament de les polítiques de compres - privilegiant les empreses locals.

Caldria encara fer esment de mesures més agosarades com, per exemple, l'articulació de mesures amb àmbits superiors aprofitant les millors condicions de proximitat dels municipis: programes d'observació, segui~~ment~~ i estudi, campanyes de divulgació, convenis amb altres nivells de - l'administració, declaracions de zones de preferent localització i rein~~dustrialització~~.

També, els intents de desenvolupament econòmic local amb mesures de relleu, centrant-se en un desenvolupament endògen, posant en relleu els recursos locals, creant canals de comercialització comuns per a una - conjunció de fabricants, configurant un entorn adequat per a l'atracció -

- 33 -

d'empreses, incidint prioritàriament en els problemes de relleu de les petites empreses, habilitant i oferint naus industrials i instal·lacions fent emergir nous sectors i activitats industrials, constituint societats mixtes amb institucions bancàries, mutualitats, fundacions per a erigir-se en aval moral i físic, fomentant municipalment determinades activitats (formes de treball associat cooperativista que, en la seva emergència, necessita ajuda tècnica, gerencial, de promoció comercial i financera), creant gabinets i observatoris amb personal tècnic i polític anant més enllà de simples intuïcions, intentant de fer una concertació entre el públic i el privat a través de les plataformes de coordinació juvenil i articulament el conjunt de les forces socials i institucionals a través dels Consells Econòmic-Socials.

...

...

I què fa l'Ajuntament de Barcelona en el foment de l'ocupació dels joves?

Aquesta tasca és recent i ha estat desenvolupada els dos darrers anys pel Servei de Foment de l'Ocupació Juvenil de l'Àrea de joventut de l'Ajuntament, a partir dels fons provinents de l'INEM i de la Generalitat de Catalunya per a l'acció contra l'atur.

L'anàlisi posa en relleu unes notables inadequacions i dificultats que es desprenen de la gestió administrativa desavinent a la que feiem esment suara. D'entre elles, destacaríem les següents: No s'aborda el problema de forma global; és a dir, amb la necessària coordinació de totes les divisions de l'Ajuntament.

També, cal dir que no hi ha hagut una programació sectoritzada en funció de les necessitats per zones.

Així també, cal fer esment de l'enfoc dominat per l'objectiu essencial de l'assistència social, oblidant la dimensió del desenvolupament econòmic local amb continuïtat; és a dir, la vocació prioritària és exclusivament d'inserció social.

Tampoc es pot oblidar la manca de coordinació efectiva entre el Servei de Foment de l'Ocupació Juvenil -en el seu doble vessant de formació i treball- amb altres instàncies formatives municipals; no solament per

- 34 -

tal d'evitar solapaments, sinó també amb la finalitat d'intercanviar experiències pedagògiques. Es per això que es deixa sentir la necessitat de connectar amb la Generalitat i, certament, amb altres instàncies privades.

Es deixa sentir, també, un excessiu marge de discrecionalitat en la selecció dels beneficiaris perquè hi manquen criteris objectius.

Finalment, cal fer referència així mateix, a la desproporció entre el volum d'activitat i la capacitat organitzativa per tal d'assegurar el control i direcció dels programes.

El mateix Servei de l'Ocupació Juvenil deixa sentir aquella necessitat de cooperació entre les institucions amb responsabilitats o competències dins de l'àmbit de l'ocupació juvenil; hi ha a la base de tot la necessitat d'integrar amb garanties tota la labor que es porti a terme en aquest sentit.

Per altra banda, es sent la necessitat de la potenciació del paper dels districtes municipals com a òrgans més directament relacionats amb el teixit social de la ciutat. Adés com informadors, adés com orientadors i adés com receptors de propostes de cada àmbit territorial per tal d'atendre's a les peculiars característiques de cada zona de la ciutat.

A més, l'experiència demostra que els monitors, i tècnics dedicats a aquesta tasca han d'ésser uns bons professionals amb anys d'experiència i especialistes en la seva feina. La pràctica ja feta de la formació permanent ha demostrat ésser un instrument idoni per a capacitar tècnics pedagògics.

I encara, l'estratègia d'inserció social i cultural en joves procedents de sectors desfavorits socialment i econòmics, planteja una necessitat d'ésser sensibles als reptes formulats a les estructures de formació actuals; especialment, a les escoles de formació d'adults municipals que haurien d'assumir una dimensió del problema i les escoles de formació professional que haurien de flexibilitzar la seva estructura.

Finalment, el Servei de Ocupació Juvenil s'adona que l'experiència actual de posta en marxa d'una empresa cooperativa en els plans d'ocupació juvenil ha activat únicament les fases inicials; la consolidació dels equips humans i la iniciació i la capacitació tècnico-professional en l'activi-

- 35 -

tat i formació per a la gestió i organització del treball. Amb tot, per -
tal que una empresa d'aquesta índole sigui viable tècnicament, humana i fi -
nancera, imposa com urgent l'arribar a uns acords bàsics de cooperació i -
coordinació de recursos amb les institucions que tenen competències en -
aquest tema; es fa del tot indispensable completar els objectius dels plans
d'ocupació juvenil amb altres accions simultànies.

7. Les bases d'una política juvenil

Com ha quedat clarament definit i delimitat, la joventut no és pas ni una categoria demogràfica perfectament identificable, ni un a recat de dades psicològiques, ni l'adopció d'un estatus laboral norant accés a la vida activa; la joventut és essencialment transició de la infància a la vida adulta i, com dèiem, aquesta definició ens remet als dos tipus de problemes més significats en aquesta qüestió.

D'una banda, els derivats de la inserció professional i social que val lligats estretament al fet de "fer-se gran"; amb tot el que això suggereix, inspira i evoca per tal d'elaborar polítiques juvenils directament encaminades a preparar i fer efectiva aquella inserció laboral i social.

D'altra banda, els que provenen de la posició diferenciada que ocupen els joves en aquesta transició; tant les diferències que provenen de la dimensió temporal, amb una afectació ben desigual segons l'edat i el moment cronològic concret de la transició, com les dissimilituds nascudes de la dimensió socio-espacial, tenint compte que no tots els joves ocupen posicions idèntiques davant dels mateixos problemes.

No ens cansarem de reptit que aquella transició no és, de cap manera, lineal, unívoca i uniforme.

Es en aquest sentit que, si volem ésser fidels a aquestes premisses definitòries, tota política juvenil s'ha d'estintalar en aquests dos camps d'actuació:

- A) Ha d'ésser sempre una intervenció que afavoreixi els processos d'inserció professional i social mirant de fer caure obstacles i paranys que impedeixen la definició socio-professional del jove,
- B) Ha d'ésser amatent a fer una lectura crítica i objectiva de la realitat juvenil per tal d'estar en mesura de prioritzar aquells sectors juvenils que es troben més afectats per la crisi.

Sobre aquests pilars cal centrar decididament els esforços si es vol posar en marxa una política decididament progressista i al dia.

Els objectius immediats d'aquesta política s'hauran de centrar en aquelles dues constants que amb tanta insistència han estat dites sempre i arreu i que, per tant, tenen una gran força de generalització i d'universalitat indiscutibles:

- A) Intentar i fer efectiva la coordinació de totes i cadascuna de les instàncies, municipals o no, que intervenen d'una manera o altra, directament o indirecta, sobre algun aspecte de la vida juvenil.
- B) No pretendre dur a terme una política juvenil unitària i monolítica per a tota la joventut de Barcelona. Aquesta intervenció en algun àmbit de la vida juvenil, haurà de fer un esforç d'imaginació per tal d'adaptar-se de la manera més fidel possible a les diverses i heterogènies situacions en les que es realitza la vida quotidiana dels joves barcelonins.

Pensem que és aquest el camí per on ha de discòrrer una política juvenil que faci un esforç d'adequació a les demandes i sol·licituds de la joventut aquí i ara.

3. Tot formulant unes propostes

A l'hora de recollir la gran dispersió i complexitat de propostes disperses en tots aquests estudis, hem estat com capficats per la gran dificultat de posar un ordre dintre d'una estructura que no en tenia cap.

Recollint dues idees de l'informe esmentat de la Comissió Tècnica de Seguretat Ciutadana (De l'ordre públic a la Seguretat Ciutadana), hem de dir que, per damunt de l'anecdolari de propostes que aquí intentem recollir, cal centrar bé les idees i tenir present que

"serà necessari actuar de manera clara i decidida sobre els models de vida de la població, intentant satisfer les necessitats bàsiques de l'individu i de la comunitat en tot allò que fa referència a la seva qualitat de vida quotidiana" (p. 129)

i

"S'han de plantejar projectes globals per a la joventut de cada barri on s'han d'integrar i coordinar tots els projectes parcials dels diversos departaments i serveis" (p.130)

D'entre les nombroses propostes explícitament manifestades en tot el conjunt de la informació disponible, cal distinguir les que s'adrecen a altres institucions europees, a altres institucions de l'Estat, i de Catalunya, a les que es poden portar a terme amb acords amb institucions semipúbliques o privades de la ciutat i les que semblen de competència exclusiva municipal. És l'itinerari que pensem recollir en aquest resum.

a) Polítiques a portar a terme amb d'altres institucions europees

1. Proposar al Consell d'Europa la realització d'un estudi de competències locals i regionals de joventut a nivell d'Europa Occidental.
2. Proposar a la Federació Mundial de Ciutat Unides la realització de debats sobre el tema dels serveis personals.
3. Proposar la creació d'un fons específic al Servei Mundial d'Informació i Documentació Juvenil sobre polítiques de joventut a Europa.
4. Proposta al Consell d'Europa, a través del Fons Europeu de la Joventut de realitzar un estudi sobre informació/comunicació.

- 39 -

5. Proposta al Fòrum de la Joventut de les Comunitats Europees de fer una campanya de sensibilització sobre la necessitat de la informació juvenil.
6. Proposta al Fons Europeu de la Joventut per la creació d'un fons econòmic per a intercanvi de premsa juvenil.
- b) Polítiques a assumir amb d'altres institucions de l'Estat i de Catalunya
 1. Presionar per tal que s'elevi la majoria d'edat penal als 18 anys
 2. Presionar per tal que es faci la llei penal juvenils pels 13-18 anys amb variacions fins els 21 anys.
 3. Presionar per tal que es modifiquin les actuacions dels Tribunals Tutelars de Menors.
 4. Tenir i disposar d'uns criteris rectors integradors de programes i projectes municipals en l'àmbit de les toxicomanies i negociació política per tal de coordinar-los a les xarxes d'assistència.
 5. S'ha de fer efectiva l'aplicació del dret constitucional de la llibertat d'associació donant forma i contingut als Consells de la Joventut d'àmbit local i als Consells de Joves dels districtes quan la descentralització s'hagi consolidat.
 6. Proposta al Parlament de l'Estat Espanyol per tal que es faci una llei que reguli la publicitat adreçada als joves.
 7. Elevar la mateixa proposta a l'Ens autonòmic de RTVE a través del Consell Regulador de Radiotelevisió.
 8. Proposta a l'Ens Autonòmic de RTVE per adequar els programes juvenils a les temàtiques d'interès dels joves quantitativament i qualitativament.
 9. Recolçament de les xarxes de Centres d'Informació i Documentació Juvenil a nivell estatal i a través de les diferents Comunitats Autònomes.
 10. És totalment necessari l'ensenyament obligatori fins els 16 anys, així com una reforma de l'ensenyament mitjà amb un tronc comú que unifiqui els actuals BUP i FP. La Generalitat ha de promoure un projecte que possibiliti aquesta reforma (C.T.S.U.)
Sempre que hi hagin aquestes inicials, fa referència a suggerències, propostes o recomanacions que coincideixen amb les de la comissió Tècnica de Seguretat Ciutadana.

- 40 -

11. Un dels moments centrals d'actuació és el que afecta a la població escolar entre els 10 i els 14 anys; la segona etapa de bàsica és el moment de les polítiques de suport i millora, de l'orientació d'estudis i professional i del seguiment de les problemàtiques prematures. El recolçament als darrers cursos de primària, amb programes de suport i orientació escolar i professional, tant pels alumnes com pels professors-tutors - aprofitant l'escola pública, sembla de tot punt de vista una tasca imprescindible.

En aquest sentit, cal programar la formació permanent del professorat, sobretot pel que fa referència al paper socialitzador d'aquests professionals i, en aquest sentit, la Generalitat - ha d'aportar els elements necessaris per dur a terme programes ja aprovats, com el d'Educació per la Salut (C.T.S.U.)

12. Aproximadament uns 4.000 escolars (el 14/15 %) deixaran la bàsica sense una incorporació immediata a l'escola secundària; - la seva localització és quasi exclusiva en zones d'hàbitat sub integrat. Ni cal dir com aquesta població infantil mereix una especial atenció des de les instàncies més pròximes a l'escola i a la zona on es produeixen els problemes i tot programa en aquest nivell (assistent socials, equips psicopedagògics, educadors de carrer, tallers ocupacionals...) és una important inversió de seguiment i suport per tal de donar sortida a determinades situacions en risc de conflicte.

Aquesta xarxa d'equipaments psico-socio-pedagògics per a la població escolar dependrà de la Conselleria d'Ensenyament de la Generalitat. Actualment, a Barcelona, hi ha dos equips no dependents de la Generalitat (C.T.S.U.)

Als joves que han abandonat l'escola se'ls ha de possibilitar l'accés a les escoles d'adults, per tal que puguin obtenir el certificat escolar i per buscar la seva integració en la xarxa educativa normalitzada (C.T.S.U.)

13. Pel que es refereix als plans d'ocupació juvenil, caldria destriar els programes encaminats a l'assistència social dels que

- 41 -

s'adrecen a un desenvolupament econòmic local. L'objectiu - dels primers és el de la preparació per a treballar en empre- ses existents a través d'una estreta col.laboració amb els - gremis; pels segons és la finalitat bàsica la de fomentar - l'autoocupació i la creació de noves empreses tenint compte - de les cooperatives. Precisament per a aquestes, els crite- ris de la seva viabilitat econòmica són el seu primer objec- tiu.

14. A nivell legal, s'ha d'acabar amb lleis discriminatòries i - anticonstitucionals, com la llei de TMM i la de Perillosi- tat Social (suposen una jurisdicció especial i una manca de - garanties processals) tot arribant a un tractament específic - pels joves entre els 14 i els 18 anys. Aquest plantejament - específic haurà de contemplar un tractament educatiu amb ga- ranties procesals plenes, en la línia del Projecte de LLei - de Menors del Consell Superior de Protecció de Menors (C.T.- S.U.)
15. És especialment urgent agilitzar els processos dels joves, - perquè els joves delinqüents han de tenir un tractament que - no acceleri i potenciï el procés de criminalització, tant a - nivell policial com a nivell judicial. En aquest sentit, - es necessita una xarxa de centres d'intervencions, des del - tracte en llibertat vigilada fins als centres per a joves - anomenats difícils, per tal de donar a cada moment i a cada - cas el tracte penal i educatiu convenient. Per a poder fer-ho, - la Conselleria de Justícia de la Generalitat hauria d'ampliar - el Centre d'Observació i crear, a la vegada, Centres d'Obser- vació ambulatoris, coordinant tots els esforços que s'adre- - cen al tractament i a la cura dels menors (C.T.S.U.).
16. Tot el que acabem d'exposar no es pot fer sense una estreta - coordinació amb d'altres instàncies, públiques o privades, - que fan polítiques d'inserció social del jove.
17. Es necessiten centres de planificació familiar vinculats als - Centres de Salut dependents de la xarxa assistencial pública de

- 42 -

cada barri. Hauran de contemplar el doble vessant assistencial i d'orientació. S'ha de facilitar l'accés a aquests centres - a la població amb el risc d'embarassos no desitjats més alt - (adolescents i majors de 35 anys). Per a aconseguir-ho, caldria que els menors d'edat civil no haguessin de menester l'autorització paterna per accedir als Centres d'Orientació i Planificació Familiar (C.T.S.U.)

18. Cal revisar les polítiques d'ordre públic en relació a les drogues (guàrdia urbana en l'àmbit paraescolar, actuació policial, juntes de seguretat, ...)

c) Polítiques de suport o amb pactes amb institucions semipúbliques o privades de la ciutat (Sindicats, Patronals, Col·legis Professionals, Centres diversos, Entitats financeres, etc.)

1. S'ha d'establir una línia de crèdits personals i col·lectius - a través del Banc de Crèdit Industrial i del Fons de Protecció al Treball, a joves i cooperatives, tot arribant al límit legal per persona i cooperativa, i donant suport, al mateix temps, a programes de formació laboral. (C.T.S.U.)

2. A l'hora de decidir la incorporació de joves com a treballadors en pràctiques o a temps parcial a les empreses municipals, caldrà una coordinació de l'Ajuntament amb institucions i organitzacions representatives pel desenvolupament econòmic i local i el foment de l'ocupació; des de les Cambres de Comerç, els sindicats i les associacions patronals fins a les institucions financeres.

3. Cal una planificació i una coordinació entre el públic i les iniciatives privades que hi ha arreu. És necessita un Banc de Recursos Culturals que vol dir vehicular i donar suport a tot el que va apareguent a la societat civil de Barcelona. Una política cultural és la de la creació d'infraestructures, de condicions i de marc legal i no tant la de la intervenció directa: és per això que cal un pacte amb la societat civil. Aquest pacte s'ha de vehicular a través d'una transparència política i administrativa. En aquesta línia cal un reforçament de l'estructura econòmica dels fenòmens expressius; tant pel que fa -

- 43 -

al consum com a la producció de cultura.

4. Les línies d'intervenció municipal en aquest sentit i en aquesta línia de col.laboració entre el públic i el privat són extraordinàriament variades; heus-ne aquí algunes:

- Ensenyat a fer teatre (que vol dir: dir coses, expressar-les, i denunciar-les) ja des de l'escola bàsica amb monitors de teatre als barris i a les escoles.
- Incorporar els Instituts i la Formació Professional a la cultura viva de la ciutat com estructura socioculturalment viva.
- Activar econòmicament la ciutat amb una tebeoteca i un Centre de Documentació de còmics i activitats creatives.
- No es tracta de fer música a l'escola, com d'introduir la música a l'ensenyament.
- Potenciar l'exhibició de pel.lícules als barris i facilitar (que vol dir: no posar trabes) que Barcelona es converteixi en imatge cinematogràfica.
- Potenciar des de la política juvenils i dins de l'empresa privada, un espai d'animació tant important com són els discs.
- Escoltar atentament l'acció des squaters que ocupen els espais buits de la ciutat per a dinamitzar socialment i culturalment zones de la ciutat amb propostes innovadores.
- Oferir beques per a estudiar fotografia i arbitrar mecanismes per a potenciar fotògrafs joves.
- Està bé impulsar sortides i vacances; però manquen més situacions de vacances a la ciutat.
- Crear un comitè d'Activitats pictòriques públic que s'interessi pel que es fa a la ciutat.
- Donar suport a quatre o cinc grups de rock convertint-los amb estrelles de veritat i amb bones companyies discogràfiques que, fent gires per Catalunya, ajudin a despertar vocacions.

d) Polítiques pròpies de la competència municipal

1. Donar orientacions específiques per una actuació diferent de les policies que intervenen a la ciutat.
2. Conscientització ciutadana, des de l'àmbit de joventut, entorn de les polítiques municipals que, endarint la resposta social-

- 44 -

- es comporten de manera injusta, inútil i destructura amb la fita única d'augmentar els joves barcelonins a la presó.
3. Creació d'un institut amb personalitat jurídica pròpia per a la gestió dels serveis de joventut de l'Ajuntament de Barcelona.
 4. Proposar a la Comissió de Govern i a l'Àrea de Règim Interior l'endegament d'una nova dinàmica i d'una estructura organitzativa de funcionament estable de les Àrees de Serveis Personals.
 5. Revisió de les ordenances municipals a les comissions inter-àrees i a comissions específiques creades per a problemàtiques particulars de difícil resolució: mendicitat, venda ambulants, etc.
 6. Potenciació del Centre Municipal d'Informació Juvenil i aplicació del seu servei i de la seva xarxa a través dels districtes i dels col·lectius de joves que hi ha a la ciutat, orientant-lo bàsicament sobre els temes del treball, la sexualitat, les drogodependències, la marginació i la delinqüència juvenil. L'interès directament centrat sobre els processos i els recursos existents i la prevenció.
 7. La dedicació de l'Àrea de Joventut de l'Ajuntament de Barcelona no ha de quedar reduïda a espais institucionals en un grup poblacional acotat per edats, sinó que cal elaborar polítiques de transició de la població juvenil a l'edat adulta; això vol dir que ha de centrar les seves preocupacions en la qualitat de l'ensenyament, el nece escola/treball, la promoció de l'ocupació juvenil, la dinamització cultural, l'accés a l'habitatge propi, les formes de participació col·lectiva ciutadana, etc.
 8. Hi ha d'haver-hi la fita d'un millorament del nivell econòmic i cultural dels pares: formació d'adults, trobades pedagògiques, psicològiques, dietètiques, sobre sexualitat, informació cívica, i política. Cal pensar en no estalviar mitjans en aquesta tasca, és a dir, l'ús de mitjans audiovisuals, usant-els casals de barri i oferint-los a les associacions de veïns,

- 45 -

escoles d'adults, associacions de pares, clubs esportius, etc. Concretament, es tracta d'oferir informació, orientació i tractament de la problemàtica familiar (C.T.S.c.)

9. Donat la manca de models d'identificació per part de molt nois i noies de determinats ambients, caldria pensar en la creació d'una xarxa de famílies que puguin acollir temporalment nois i noies que es troben amb problemàtiques prematures. També seria necessari pensar en residències obertes o altres fórmules semblants, sempre pensant i amb la convicció que es tracta d'una part important de joves i adolescents i no petites minories. En aquesta potenciació i facilitació d'alternatives a la família la imaginació creativa no té límits: residències infantils i adolescents (col·lectius), famílies d'acollida, famílies substituïtives, etc. (C.T.S.U.)
10. L'oferta municipal, per a ésser equitativa, cal que sigui diferenciada en funció del BUP i la FP, en la diversa situació familiar dels contextos diversos, en la doble xarxa escola pública/escola privada i en la ubicació específica de cada centre.- La raó fonamental és perquè tota política ha d'ésser compensatòria de la desigualtat de partida dels joves.
11. La importància numèrica i qualitativa dels espais institucionals d'àmbit escolar planteja la necessitat d'optimització dels recursos físics i humans d'aquests espais definits i estructurats: edificis i locals, mitjans de socialització, presència d'agents de socialització, equipaments culturals i esportius. Cal doncs, recuperar l'espai escolar pels joves els dissabtes i diumenges, pagant-ne un lloguer i cuidant de no degradar les instal·lacions. Tot plegat amb una triple finalitat: diversió, informativa i formativa.
Això permetrà potenciar les activitats extraescolars en el marc dels mateixos centres. obrint-los en els barris en hores no lectives i coordinant-los amb els Casals de Joves i Casals infantils, com a centres de recursos pedagògics de temps lliure (C.T.S.U.)

T.S.U.)

12. La intervenció municipal a nivell escolar s'ha de centrar en tres àmbits:

a) L'escola com a punt d'informació.

Establir un Servei d'Informació i Orientació Juvenil permanent i ambulant (qui sap si amb el nom de Quiosc Juvenil) als centres d'ensenyament, en períodes curts i cíclics, no reduït a la població d'àmbit escolar únicament. N'hi haurà tants com districtes i amb seu a l'Ajuntament del districte i obert els vespres a consulta pels joves del barri. La finalitat del Servei seria la d'informar, oferir materials de caràcter orientatiu i assessorament directe, essent el responsable un veritable animador cultural (difusor d'informació, tasca d'assessorament i orientació i estimulació de la participació). Hauria d'estar en relació amb el professorat de cada centre per tal de desvetllar-lo i dinamitzar-lo. Hauria d'oferir la possibilitat de facilitar el pas de l'escola a la vida activa, viabilitzant nexes amb les Oficines de Col·locació i amb totes les institucions i els mitjans necessaris per a desbloquejar la mentalitat d'aturat (bosses de treball, impuls i realització de cooperativisme, etc.) Aquest Quiosc Juvenil hauria d'extendre's també periòdicament als campus universitaris.

Es podria oferir així als responsables de les escoles una xarxa infraestructural de personal qualificat i mitjans per a fer cursos d'adults i altres adaptats a la segona etapa d'ESB, BUP i FP.

Caldrà en tota aquesta tasca tenir en compte el que ha revelat l'anàlisi: els més ben informats són els que provenen de nivells socio-econòmics alts, que assolixen estudis superiors, que simultaneegen el treball i l'estudi i, també, que estan més informats els nois que les noies. Els nivells de baixa informació es troben entre els immigrants i els centres i sectors on predominen. Els àmbits on els dèficits d'informació són més evidents, es concreten en les coses que es refereixen a la fei

- 47 -

na, l'orientació professional, les vacances, les activitats de lleure i les culturals. Concretant més, cal dir que a BUP i FP hi ha unes importants llacunes d'informació en àmbits tan concrets com la sexualitat, les drogo dependències, les begudes, l'ag sociacionisme i, àdhuc, les institucions administratives juvenils. La posta en marxa del Quiosc Juvenil i tot el que comporta, no descarta l'oportunitat de engegar una emissora municipal amb espais directament dedicats als joves i amb intervenció programàtica i realitzada pels mateixos joves.

b) La dinamització cultural de l'escola.

Partint precisament del disseny propi de cada centre, l'Àrea de Joventut podria donar un suport pràctic en recursos humans - i un suport econòmic amb subvencions a la dinàmica pròpia de la dinamització socio-cultural de cada centre més enllà de les anomenades "setmanes culturals".

Caldria, des del municipi estudiar la manera de vincular-se a les experiències i reciclatges per a professors posades en marxa per altres institucions intentant donar-li el perfil d'educador necessari que pot fer derivar cap a un veritable animador cultural (cursos d'animació socio-cultural per a mestres).

Per això fer, caldrà promocionar encontres de professors d'ensenyament mitjà sobre qüestions educatives i juvenils, en àmbits reduïts, com a màxim de districte i recolçar tota experiència - innovadora en el camp de la dinamització cultural i esportiva - amb recursos econòmics i humans. Això no treu que seria convenient de promoure debats sobre el paper del mestre com educador.

c) El pas de l'escola al treball.

- S'hauran d'establir programes de recolçament dels grups juvenils més afectats per la crisi en les seves dificultats d'inserció professional i social.
- La inserció laboral deixa, ja des de la institució educativa - una via individual i aïllada d'afrontament del problema. Cal fer derivar la qüestió cap a la promoció de la vida ciutadana entesa col·lectivament. En aquest sentit, els moments centrals

- 48 -

d'actuació són: els de la població escolar de 10 a 14 anys i els de la població en vies d'inserció social i professional entre 25 i 30 anys. Ja hem fet esment de l'orientació social i professional necessària en el període escolar.

13. Els 25-30 anys són els moments de les polítiques d'inserció professional plena i de l'establiment d'un espai familiar - propi. Les polítiques d'empleu i d'accès a l'habitatge són prioritàries. Cal buscar la possibilitat de residències, - llars o fondes donada la seva necessitat.
14. Concretament, pel que es refereix a l'ocupació, s'ha de fer una programació tant quantitativa, és a dir, atenint-se als indrets on hi hagi més alts percentatges d'aturats joves, - com qualitativa, o sigui, obeint al perfil dominant de qualificació de cada districte o barri de la ciutat. Cal, doncs, descentralitzar els serveis a nivell de la ciutat; logrant - que el col·lectiu de beneficiaris sigui ampliant i diversifi - cat.
15. Cal estructurar un manual de colecció a través de criteris - ben objectivables que haurà de mantenir les diferències de - l'objectiu dels programes segons es tracti d'assistència so - cial o de desenvolupament econòmic local. És aleshores que - s'establirà una comissió de selecció encarregada d'aplicar - el manual; comissió que serà diferent segons el tipus de pro - grama a aplicar.
16. S'ha de crear una estructura estable d'organització i con - trol de les activitats, integrada per persones amb formació gerencial, professionalitzada, amb control de despeses, dels resultats i dels nivells acadèmic i laboral de cada progra - ma.
17. S'ha d'incorporar joves aturats com a treballadors en pràc - tiques o a temps parcial a les empreses municipals, amb una atenció especial a què s'acompleixi la seva funció d'apre - nentatge pràctic. (C.T.S.U.)
18. És per això que cal incrementar els pressuposts de la Gene - ralitat i de l'INEM per donar suport als Plans d'Ocupació -

- 49 -

Juvenil, tot partint de l'artesança pedagògica per a treball/ formació, dirigits a joves que hagin fracassat escolarment o que volguin especialitzar-se en un tipus d'activitat que no coincideix amb la seva formació actual. (C.T.S.U.) Sembla important que l'Ajuntament participi econòmicament en aquesta tasca.

19. Cal crear un voluntariat municipal a nivell de districte amb fórmules flexibles de contractació i incidint sobre necessitats sobre les que els joves podrien fer-hi alguna cosa: substitució de mares malaltes, cangüeros, companyia de malalts i invàlids, etc. L'Ajuntament es responsabilitza de la idoneïtat i ho retribueix en col.laboració amb el privat, amb passes a museus o activitats culturals ciutadanes, amb condonació del servei militar o amb equiparació a un servei civil.
20. S'ha de plantejar el tema de l'ocupació del temps (amb substitutius o succedanis de l'activitat laboral). Es de capital importància l'actuació en el medi obert o el medi dominant, - el carrer i connectant els grups d'adolescents i joves amb altres serveis (casals, espais, clubs, centres oberts, etc.)
21. S'ha de poder comptar amb un Casal Infantil i un Casal de Joves a cada barri; amb un mínim de 500 m², i amb un equip d'animadors especialitzats en les problemàtiques específiques que s'han d'acabar. Paral.lelament, cladrà desenvolupar programes de formació d'aquests professionals (segons la divisió territorial de l'Àrea de Descentralització i de Participació Ciutadana, a Barcelona hi ha 50 barris). Aquests i altres equipaments han de tenir com objectiu la dinamització cultural com un mitjà de comunicació i de relació positiva (C.T.S.U.)
22. En tota aquesta labor no es pot oblidar els joves internats a la pressó, fent programes que incorporin la ciutat a la pressó i la pressó a la ciutat.
23. Pel que fa a les drogodependències, cal crear una xarxa d'atenció mínima composta dels elements següents:

- 50 -

- centre de crisi (en funcionament les 24 hores del dia)
 - pla integrat d'urgències hospitalàries.
 - aplicació d'unitats de desintoxicació.
 - ampliació racional de l'oferta ambulatoria.
 - considerar la toxicomania en tots els programes d'actuació social amb joves (previsió de la incidència, formació del personal que intervé, etc)
 - incorporació de l'àmbit preventiu en tota activitat adreçada als joves.
24. Fer esforços per a la creació d'elements culturals que duguin a la renúncia de determinats usos de drogues, malgrat la pressió social.
- S'han de fer campanyes de sensibilització sobre aquest tema dirigides a adults concrets i homogenis. No s'ha de centrar el tema exclusivament en l'heroïna, sinó que també s'han de fer accions encaminades a disminuir el consum d'altres drogues més utilitzades per nens i adolescents, com la cola (C.F.S.U.).
25. S'ha de fer una elaboració teòrica d'una anàlisi sistemàtica del context en el que es produeix la relació entre joves i drogues; cal ésser amatent als ràpids canvis que es produeixen.
26. En el camp concret de l'animació socio-cultural i pel que es refereix a l'oci i la cultura juvenil i en aquella línia de globalització i col.laboració que insinuàvem més amunt, cal saber tot el que passa a Barcelona i informar amb temps perquè la gent ho conegui.
27. En una línia administrativa de més protagonisme, hi hauria les propostes següents:
- Pel que fa a les activitats esportives,
Cal informar de les activitats de federacions i poders públics. Cal ajudar financerament els organismes esportius per tal que estimulin la participació dels joves.
Cal ajudar financerament les despeses corrents de les ins

- 51 -

- tal.lacions tant públiques com privades mirant que funcio-
nin a un plè rendiment a nivell de barri,
Cal contractar animadors i crear la figura de l'auxiliar -
esportiu,
Cal impulsar un programa de recerca sistemàtica en aquest
camp.
- Hi ha d'haver al carrer professionals que dinamitzin les-
situacions; en aquest sentit, cal tenir present que han -
d'ésser els propis joves que autogestionin els Casals.
 - Els tallers ocupacionals són indispensables i cal formar-
ne una xarxa que ajudi a fer el pont entre l'ocupació i -
l'oci. Dintre d'aquesta xarxa hi caben també les coopera-
tives. Com a culminació, caldria un Centre d'Informació i
Innovació Tecnològica per tal de treballar i empalmar amb
tot el que ja s'està duent a terme.
 - Cal potenciar la prevenció, promoguent canvis d'actituds -
pel que fa a la droga; això vol dir que s'han d'impulsar -
models socials desconnectats de la droga. A l'ensoms que -
es potencien les estructures de salut, s'haurien de deses-
timar les comunitats terapèutiques municipals.

Conclusió

La panoràmica teòrica fins a desembocar en aquest llistat de pro-
postes concretes donen un ventall prou ampli d'actuació de l'Àrea de Jo-
ventut, centrant el Projecte Jove en una política municipal possibilis-
ta per la Barcelona dels anys 80.

No ens cansarem de repetir que aquesta síntesi no pot dispensar -
de cap manera la lectura íntegra de tots i cadascun dels materials que -
donen suport i justifiquen aquest informe.

Tampoc no sabríem bandejar les grans dificultats normatives que -
la legislació vigent crea a la posta en pràctica adequada i sistemàtica
de tot el que el Projecte Jove suposa,. S'haurà de canviar el que cal--
gui i reformar el que sigui necessari per tal d'estar en mesura de donar
l'adequada resposta a què ens invita l'anàlisi aprofundit de cadascun -

Ajuntament
de Barcelona

PROJECTE
love

Aving. 7, pral.
Barcelona 2
Tel: (93) 30112 21

- 51 -

dels àmbits objecte de les recerques sectorials esmentades.

Des d'aquí només podem dir que les exigències de la realitat són aquestes; de la voluntat social i política depèn l'adequada fiabilitat a la confiança que s'ha dipositat en nosaltres.

La realitat juvenil barcelonina

Introducció

No ens podem referir als joves de Barcelona sense tenir compte de la complexitat del fenomen que s'inclou sota l'epígraf de "joventut". Des de tot punt de vista, hem d'alludir als joves en general sabent que estem intentant sintetitzar una lectura horitzontal i profunda de la situació real de la joventut barcelonina d'aquesta dècada dels 80; si volem ésser fidels a la dada constatada, si no es vol caure en el risc dels falsejaments o de les simplificacions reduccionistes, ~~no~~ caldrà assumir l'aventura d'expressar obertament el que la lectura de la realitat juvenil ens imposa: no ens és límit parlar de la joventut de Barcelona, sinó que estem coaccionats a parlar dels joves ja que l'espai i el temps modifiquen i defineixen, no solament una manera pròpia, singular i específica d'ésser en el món, sinó també un mode tanmateix ben singular de viure i des de la perspectiva simbòlica de les pròpies representacions personals i col·lectives.

A l'hora d'acostar-nos al món juvenil i per tal de saber exactament qui són els subjectes que poden i han d'ésser compresos dintre dels paràmetres juvenils, no ens serveixen els intervals referits ~~directament~~ directament a una categoria demogràfica perfectament identificable en la realitat social de la Barcelona de l'hora d'ara. Tampoc som capaços d'assumir les dades d'identificació de la psicologia evolutiva quan ens proposa que l'accés a l'adulthood seria marcada per un índex creixent de maduresa, o d'equilibri, o el terme d'un itinerari en què s'hauria assolit la identitat plena. I també desestimem la fita aleatòria del pas a la vida activa en uns moments en què l'accés a la feina és fruit de circumstàncies diverses, encara que certament sense cap lligam deterministe ni definitiu.

Ens cal revisar fins i tot el mateix concepte de jove, perquè precisament pel que acabem de dir, se'ns fa altament necessari construir un concepte operatiu que, d'una banda, ens permeti aproximar-nos a la nostra realitat i, per altra banda, es pugui traduir adequadament en indicadors vàlids que ens permetin mesurar aquesta realitat nostra.

1. La realitat juvenil o l'ésser jove avui a Barcelona

Ésser jove, essencialment, és passar de la pubertat a la vida adulta; ésser jove és l'assumpció de nous rols socials específics i encomanats socialment.

Les fronteres socials de l'ésser jove s'han de cercar, precisament,

quan es concreten personalment i socialment aquests nous rols socials específics i quan la societat consagra aquesta adultesa i quan hi ha una alteració del primitiu posicionament de l'individu, no solament per respecte a la pròpia família, sinó també per respecte al grup d'iguals. Quan s'arriba a configurar un nou espai privat reconegut socialment, és quan externament és donada una nova definició de la situació. ~~Es per això que pensem que l'ésser jove es concreta per les taxes de nupcialitat i, sobretot, la primera fecunditat.~~

La dependència familiar ha canviat ~~de grup~~, la nova dimensió afectiva fa variar directament l'objectiu personal i el consum del temps lliure es reconverteix en una intimitat familiar i relacional.

La precisió conceptual del mot jove permet l'adaptació a les fluctuacions degudes a les variacions dinàmiques de la mateixa realitat; adés s'allarga el període juvenil, adés contemplarem unes diferències substantives en la correlació entre el sexe i la nupcialitat, adés l'accés al treball i les seves dificultats concomitants ens permeten referir i adequar el concepte a estrats de població més amplis, adés s'haurà de tenir compte de l'adscripció determinada a un concret estrat social dintre l'estratificació social per entendre unes diferències substantives en els intervals pròpiament juvenils.

Els períodes de la joventut s'han de definir com uns temps de transició, incorporant la idea de ~~procés~~^{cés}, de transformació i de temporalitat. La relativitat a l'espai i al temps del mateix concepte de joventut ens impedeix de ~~no~~ substantivar models universals o definicions estereotipades de joventut; ni es poden fer comparacions prematures entre la joventut d'aquí i d'allà sense caure en el risc de cotejar realitats juvenils absolutament incomparables; ni es poden desestimar o prescindir ~~els~~^{els} elements localistes o històrics que, partint ~~de components~~^{de components} biogràfics, ens diuen constantment que aquest procés no és pas lineal perquè lligat a una transició que es correlaciona amb variables imprescindibles a tenir en compte i que es desprenen de les dues dimensions configuradores de l'existència humana: l'espai i el temps.

Hi ha uns moments que semblen determinants en aquesta transició al món adult, almenys a casa nostra: el pas de l'escola primària a l'ensenyament mitjà o al carrer, la presa de decisions al terme dels cicles educatius, la inserció laboral o el pas a la vida activa, la progressiva lliberació de les dependències familiars amb la correlativa inserció en el grup d'iguals, la dependència afectiva de les relacions de parella o de convivències amb persones d'un o l'altre sexe, l'accés a l'habitatge propi i la definitiva adopció de nous rols

socials personalment interioritzats i socialment reconeguts.

Hi ha encara moments forts que intervenen i que marquen més o menys fortament aquest itinerari de transició: el servei militar pels nois, l'atur de segona ocupació, la freqüentació d'estimulants ~~xxxix~~ i drogues, episodis singulars en la vida afectiva i relacional, inici de determinades desviacions per causa de la intervenció del control social formal o informal, etc. Tots ells no són pas generalitzables; però formen part d'aquest procés de transició al món adult i poden configurar una definició de jove completament diferent.

Tota la transició juvenil té lloc i es realitza en espais molt definits i socialment estructurats: la família, l'escola, el treball, el carrer, l'acció col·lectiva-institucional, el temps disponible anomenat eufemísticament lliure; la pràctica juvenil es defineix segons l'espai que especifica una xarxa de relacions ben diferenciades.

2. La cartografia cultural, social i econòmica dels joves barcelonins

Els valors, les actituds, els comportaments de la joventut de Barcelona dels anys 80 són un veritable producte social. I això que sembla tant estrany i teòric, fa que la lectura del mapa barceloní en tant que es refereix a la joventut es tradueixi en una gran diversificació dels mateixos joves de la Barcelona d'ara i d'avui; la ciutat se'ns apareix com una mena de puzzle tan diferenciat de grups juvenils i de col·lectius de joves que, a menys d'un quilòmetre de distància, sembla com si haguéssim canviat de galàxia.

Aquells espais definits i socialment estructurats troben la darre-
ra de les explicacions en la configuració d'unes classes socials de-
terminador~~x~~^{es} i reproductor~~x~~^{es} d'uns models de vida i de pensar. La classe
social, doncs, amb els seus condicionants econòmics i culturals és,
en definitiva, l'eix vertebrador de tots els factors que condicionen
la percepció del món; és la que forneix la matriu de les actituds bà-
siques que donen suport i significació a les pràctiques dels joves.

La família, l'escola, el carrer, els espais ocupats pels joves ^{els mitjans de comunicació}
en general, són els transmissors, amb més o menys fortuna i eficàcia,
dels models de vida i de pensar que prové dels paràmetres que s'ins-
criuen en una classe social determinada.

En tot aquest procés hi ha aquesta transmissió vertical que incideix
en l'aportació de valors religiosos, polítics i ^{codis} ~~valors~~ pràctics i hi
ha la transmissió horitzontal que té relació ^{amb} ~~en~~ valors tan trascenden-
tals pels joves com la sexualitat, el llenguatge, la moda i els hàbits
o els costums.

Sembla que és precisament entre els 13 i els 18 anys el període aproximat en el que ~~el paper predominant~~ la socialització vertical juga un important paper ~~on~~ el que algú ha anomenat "subcultures de classe"; és la reproducció dels esquemes bàsics d'interpretació del món amb les desigualtats relatives als diferents grups socials.

Aquesta socialització vertical es veu directament interferida o, potser més aviat, completada per la socialització horitzontal centrada essencialment en les xarxes de grups d'iguals i els mitjans de comunicació social.

Les xarxes socials més o menys espontànies entre els joves, concretades en els grups d'amics, les colles i les bandes, no són jamai un agregat de persones, sinó una veritable estructura de relacions i de dependències; el paper d'aculturació, de socialització i d'informació de les mateixes, quan es tracta precisament de joves, és transcendental. Aquest paper es concreta en quatre coordenades que, a l'edat juvenil, adquireixen un paper de filtre enx la transmissió horitzontal. A vegades, reforçen i àdhuc donen contingut fiable als missatges transmesos pels mitjans de comunicació social; d'altres, permeten i autoritzen mantenir una jerarquia i un igualitarisme en les relacions socials dintre del seu caràcter de provisionalitat i en un context en que la igualtat i la jerarquia és profundament contradita; altres vegades serveixen de mecanisme d'autodefensa i d'autoafirmació creant identitats en una gran multiplicitat de rols; i també, concretant aquesta identitats en l'assumpció d'un lideratge d'iguals que juga sempre un paper de portaveu i de conductor del debat intern.

Aquestes xarxes relacionals es formen a partir del centre d'ensenyament, el del treball, el del barri, el de l'organització o associació juvenil o el mateix carrer. El grup d'iguals serveix ~~als~~ els joves el que en podríem dir les informacions "quotidianes"; tot és verificat a través d'aquests canals que tenen una incidència ben diversa segons l'origen de la seva formació, el lloc concret que ha servit de factor cohesionant i el medi social del que es tracte: hi ha tota una fenomenologia ben singular i original al respecte.

Els mitjans de comunicació social, per la seva banda, "la indústria de la consciència", com algú els ha anomenat, serveixen els joves en tot el que es refereix a les informacions "supraquotidianes"; tot depèn del medi, perquè la televisió serà útil per a temes de la vida familiar, de l'ecosistema, de la salut, de la natura i, en l'aspecte lúdic, per les pel·lícules; la premsa, per a la informació político-so-

cial i l'oferta cultural; la ràdio, els musicals i els informatius breus.

En general, hi ha notables diferències culturals d'informació i, per tant, molt diferents possibilitats d'adoptar una actitud participativa en la nostra societat i això en un context d'una ciutat com Barcelona definida agosseradament com una ciutat privatitzada de baixa comunicació. Les diferències s'expliquen precisament per aquesta identificació a l'espai, que és diferenciat, i per l'experiència quotidiana enquadrada en una personal o col·lectiva biografia de cadascú. Des d'aleshores, aquella indústria de la consciència, en el cas dels joves, juga una funció de reforç cognitiu amb una incidència a llarg termini. Tot depèn de les "gratificacions d'ús" amb una clara especialització segons de quin mitjà es tracti i això malgrat que els mateixos joves pensin que tot ~~el~~ ^{coneixement} els prové dels mitjans de comunicació social.

En síntesi, el que es veu clar és que, pel que es refereix als mitjans de comunicació social, no hi ha receptivitat per part dels joves si no és en la mesura que hi ha unes expectatives creades prèviament. (Amb tot, el que és cert, és que aquesta irrupció massiva dels mitjans de comunicació social ha radicalitzat en els joves la separació oberta i generalitzada entre el que és públic i el que és privat.)

...

...

D'aquesta dinàmica social observada, les diferències i desigualtats entre els joves barcelonins permeten dibuixar unes Barcelones tanmateix ben distants.

~~XXXXXXXXXXXXXXXX~~ La situació real, i prenent com a base únicament tres àmbits transcendents de la vida dels joves barcelonins, l'escola, el treball i la desviació o pràctiques socialment problemàtiques, podem permetre'ns resituar la cartografia cultural, social i econòmica de la ciutat només pel que es refereix als joves, en dos extrems ben característics:

L'un seria la Barcelona obrera, amb instituts públics de grans dimensions i una oferta dispersa d'acadèmies i presentant una complexitat des de la perspectiva de les conductes socialment problemàtiques; és a dir, la Ciutat Nord (el districte VIII) i Horta-Guinardó (el districte VII).

L'altre seria la Barcelona dels tècnics i dels quadres, amb una alta concentració escolar i una bona situació cultural i, també, presentant una baixa complexitat pel que es refereix a la problematització de les conductes juvenils; és a dir, Les Corts (el districte IV),

Sarrià-Sant Gervasi (el districte V) i Gràcia (el districte VI).

Entre aquests models extrems, més a prop del primer, hi trobem la Ciutat Vella (el districte I), Sants-Montjuïc (el districte III) i Sant Martí (el districte X); més a prop del segon, l'Eixample (el districte II).

Aquesta realitat, expressada tan ràpidament, impossibilita caure en infantilismes reductors i portats per la llei de la facilitat de creure que la joventut de Barcelona pot ésser considerada d'una manera inequívocament unívoca i global; com dèiem més amunt, estem forçats a parlar de joves i no de joventut de la ciutat de Barcelona.

Ni l'atur, ni l'estabilitat de l'empleu, ni la qualificació professional, ni l'assumpció dels estudis com activitat primordial o subsidiària, ni l'existència de grups juvenils d'alt risc o amb altes necessitats socials, es presenten de la mateixa manera arreu; hi ha una gran quantitat d'indicadors que revelen altes diferències segons la contextura diversa dels joves en el teixit urbà. Els diversos barris de Barcelona configuraran zones d'actuació ben diferenciades. No és el mateix estar parat, tenir una feina fixa o eventual, treballar a l'economia submergida o anar a l'escola al barri de Les Corts que a la Ciutat-Vella o a la Ciutat-Nord. No és la mateixa la dificultat social del jove que viu a Sant Martí que la del que viu a Gràcia. No és el mateix tenir 16 o 20 anys al barri de Sants, del Poble Nou o de Gràcia que al barri de la Bonanova. No és el mateix...

3. El fenomen de la desviació

Les diferències espacio-temporals constatades, ens porta de la mà a fer una aproximació a l'estudi dels processos d'incorporació a la societat per part dels joves i adolescents barcelonins en la seva transició; aquesta és una perspectiva essencialment dinàmica.

La socialització, l'adaptació social, la normativa social, les circumstàncies i problemes d'inserció dels joves és massa diferenciada per a considerar-la només i únicament com un fet social amb unes determinades constants i equivalències. No és gens infreqüent que sigui la mateixa societat la que impossibiliti, dificulti i conflictualitzi de manera molt diversa i en situacions ben diferenciades els diversos joves barcelonins.

Seria un error inconfessable intentar cercar explicacions a la conducta socialment conflictiva només i únicament en els conflictes psíquics interns de la persona; un fenomen social cal explicar-lo per

causes col·lectives i el fet és que tenim molts joves que estan distribuïts de manera gens homogènia en el conjunt dels nostres barris i tots tenen i disposen de temps, massa temps per a ésser adolescents i joves.

Són massa els qui tenen dificultats per a incorporar-se a la societat en el procés de la seva transició i, per tant, n'hi ha molts que queden al marge d'aquesta societat. Amb tot, el que està clar és que joventut no és pas sinònim de marginació; la desviació, diguem-ho clar, la delinqüència és, en la majoria dels casos, una conducta simplement situada i generada en l'ampli i nombros grup dissocial. La resposta social, formal o informal, és la que provocarà la definició de la definició. No és tampoc la necessitat social la que genera per si mateixa el conflicte, sinó que aquest ve configurat precisament quan la societat, a través de la policia, els jutjats, els reformatoris i la presó o per medi del blâme i del rebuig social, *el* considera com a tal.

Els joves socialment problemàtics constitueixen un col·lectiu extens lligat a unes variables molt definitòries: ésser jove en aquesta dècada dels 80, viure i créixer en unes determinades condicions socio-econòmiques i rebre determinades respostes socials; hi ha, per tant, extensos grups de joves pels qui ésser ciutadà esdevé molt difícil i alguns d'ells àdhuc es consolidaran com a delinqüents.

La dinàmica de les relacions socials en els sectors de població juvenil s'inscriu en les coordenades de la biografia, de la història i de la societat; és una relació dialèctica que es manifesta en una interacció constant.

El que s'ha incrementat és el nombre d'adolescents i joves que viuen en dificultats i que rarament les superaran i no es pot dir que per això mateix ja siguin conflictius; aquests no són pas molts més que fa uns anys; però el fet que aquells nombrosos adolescents i joves que viuen enmig de la dificultat acabin entrant en conflicte, ja no depèn d'ells.

No es tracta només que hi ha a la societat ara una crisi de valors, sinó que són molts els joves i adolescents que no tenen accés a aquells mínims que permetin la progressiva acceptació dels valors imperants. El risc actual és el tenir pràcticament una generació per a qui tota la seva vida pot esdevenir socialment conflictiva; quasi bé no depèn d'ells i tot pot ésser degut a unes eventualitats més o menys ^{produïdes} ~~degudes~~ ^{per} a unes circumstàncies concretes i determinades.

Aquest important fet sociològic a Barcelona ha esdevingut un fet

psicològic, perquè el jove s'acaba identificant amb el que fa i la suma d'actes inconnexos genera conductes, el seguit de conductes comportament i el conjunt de comportament i identifications.

Quan no hi ha recursos de formació per causa de determinades condicions de barri, d'habitatge, d'història familiar, d'història escolar, de cultures originàries en conflicte amb la societat industrial avançada... aquella segregació social no pot ésser elaborada; s'està com condemnat a ésser adolescent o jove, ajornant indeterminadament la pròpia incorporació al món adult. La reacció social té la paraula i, al mateix temps, és el tòpic i l'etiqueta que passa per damunt de la realitat social juvenil barcelonina.

4. Com veuen els joves la seva transició?

En un context de contestació, d'innovacions i creativitat juvenil, la família continua encara essent un element que compta molt en la vida dels joves. Hi ha modificacions o petites radicalitzacions que s'adiuen molt amb la postura desenfadada dels joves (passen de papers, es modificarien força coses); però s'aspira a una relació estable i es tracen projectes ideals de cara a la família pròpia futura.

L'aprenentatge sexual s'ha fet majoritàriament al carrer i en la iniciació de les personals experiències que, en un grau major o menor, han viscut ja la majoria. I en aquest terreny dels rols del noi i de la noia existeix el criteri homogeni de la necessària igualtat, tant a l'escola, com al treball, com en les relacions de parella.

El gran projecte és el de trobar una feina digna i l'amor d'una parella humana; en aquest sentit no hi ha cap mena de dubte pel que es refereix a la cultura del treball. La vida quotidiana dels joves barcelonins es recolça encara en tenir una ocupació remunerada i això a despit de situacions gens afalagadores. Les motivacions d'aquesta aspiració no s'estintola només i únicament en la dimensió de la realització personal, perquè encara no han descobert alternatives socials vàlides a la cultura del treball i no han pas descobert cultures emergents i que es superposin a la cultura del treball.

Les institucions polítiques i concretament els partits només recullen adeptes entre els fills dels pares polititzats que acaben contemplant-los com una obligació ètica a partir d'una pràctica política i els que aspiren a una societat més justa fonamentant-se en una credència religiosa; però és massa general, tretes aquestes excepcions, la manca de fe en els partits. Malgrat això, si descartem els més dretans

i els que pertanyen a famílies amb molt poc bagatge cultural, els joves no s'enganyen pas en la dicotomia entre dreta i esquerra. I Catalunya manté encara una tensió afectiva per part dels joves i no necessàriament són els fills de la immigració siguin els que més es desentenguin del fet català; en això el concepte de nació és afirmat sense entendre massa què significa realment.

En aquesta dimensió política determinada, sobresurt amb força una destacada tendència pacifista; és per això que les crítiques a la institució del servei militar no deixa cap mena de dubte i que el terrorisme com a mitjà o instrument de combat perd tot valor.

La religió, per la seva banda, sofreix una radical reconversió en la simbologia del món juvenil; s'opta per una religió laica i molt feta a la seva mida.

Pel que fa als valors de la vida quotidiana en els que, com vèiem més amunt, les xarxes de grups d'iguals hi juguen un paper preponderant, es configuren unes jerarquies diferenciades sempre dependent de les interrelacions grupals. Amb tot, hi ha unes constants que ens sembla important retenir: l'ambivalència de la droga interpretant-la com una necessitat de fugida de la rutina i la desesperació i considerant-la inequívocament com un joc molt perillós; la construcció coherent i sovint amb una esglaiadora pobresa de punts de referència pel que es refereix als valors concrets de la vida pràctica quotidiana; l'edificació progressiva d'una jerarquia de valors en el cim de la qual hi ha l'honestetat, la sinceritat, la responsabilitat, la llibertat, la igualtat, la solidaritat, la democràcia i la no violència, en contrast obert amb aquella jerarquia clàssica i tradicional que prioritzava la constància, l'esperit d'estalvi, l'aplicació en el treball, la bona educació, etc.

Conclusió

La panoràmica global de la joventut barcelonina d'aquests anys 80 ens posa sobre la taula dues importants problemàtiques que adquireixen un relevància particularment ~~important~~ notable:

Per una part, els problemes derivats de la inserció professional i social que van lligats estretament al fet de "fer-se" grans, amb tot el que això suggereix, inspira i evoca per tal d'elaborar polítiques juvenils directament encaminades a preparar i fer efectiva aquelles inserció laboral i social;

Per altra part, els problemes que provenen de la posició diferenciada que ocupen els joves en aquesta transició. Tant les diferències

que provenen de la dimensió temporal amb una afectació ben desigual segons l'edat i el moment cronològic concret de la transició; com les dissimilituds nascudes de la dimensió socio-espacial tenint compte que no tots els joves ocupen posicions idèntiques davant dels mateixos problemes.

Sobre ambdós pilars cal centrar decididament els esforços si es vol posar en marxa una política decididament progressista i al dia.